БАЛЬШАВІК
БЕЛАРУСІ
1927
№№ 7-12

Пролетары ўсіх краёў, злучайцеся!

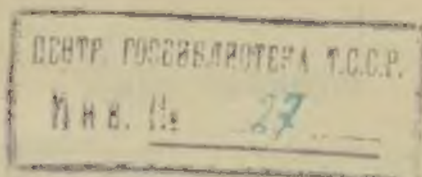

БАЛЬШАВІК БЕЛАРУСІ

ЧАСОПІСЬ ПОЛІТЫКІ І ПРАКТЫКІ
ПАРТЫЙНАЙ ПРАЦЫ
ОРГАН ЦК КП(б)Б

№ 7—8
ЛІПЕНЬ—ЖНІВЕНЬ

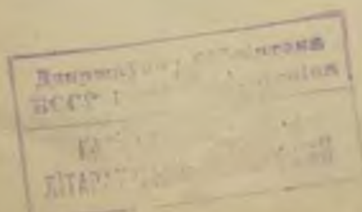

МЕНСК——1927

Галоўлітбел № 26153. (1000 экз.).
2 дзярждрукарня БДВ № 3048.

А. Сянькевіч

Друк Беларусі

Калі ўзяць пэрыодычны друк Беларусі, то на першы погляд можа зьдзівіць вялікі лік цэнтральных газэт. У Менску і ў акругах выдаецца 20 газэт. З гэтага ліку 5 штодзённых, а ўсе астатнія штотыднёўкі, некаторыя з выхадам 2 разы на тыдзень і г. д. Такое зьявішча тлумачыцца многанацыянальным складам насельніцтва Беларусі, дзе маюцца газэты на расійскай, беларускай, яўрэйскай, польскай і літоўскай мовах. Літоўская газэта пачала выдавацца нядаўна і абслугоўвае літоўскае насельніцтва ня толькі Беларусі, але і СССР.

У сучасны момант сетка газэт БССР наступная: цэнтральных 6, з гэтага ліку 3 на беларускай мове, 1 на яўрэйскай, 1 на польскай і 1 на літоўскай; акруговых 10, з якіх 8 на беларускай мове („Заря Запада" на расійскай і часткай на беларускай) і 2 на расійскай; комсамольскіх 5, з якіх 1 на беларускай мове, 2 на яўрэйскай, 1 на польскай і 1 на расійскай.

Апрача гэтага, выдаецца вайсковая газэта „Красный Пограничник"—орган пагранічнае ахраны войск ДПУ (2 разы ў тыдзень).

Агульны тыраж у бягучым годзе некалькі павялічыўся. У мінулым годзе тыраж быў 85.000 экз., а сёлета—103.000 экз. Большасьць сялянскіх акруговых газэт пераведзены поўнасьцю на беларускую мову. З цэнтральных газэт выдаюцца на беларускай мове газэты: „Савецкая Беларусь", „Зьвязда", „Беларуская Вёска", „Чырвоная Зьмена".

Невыстарчальная падрыхтоўка (ня быў падабраны адпаведны кадр працаўнікоў, якія-б ведалі беларускую мову) у значнай меры зрабіла ўплыў на зьмяншэньне тыражу газэт, прынамсі, некаторых. Сама беларусізацыя не выклікае зьмяншэньня тыражу,—аб гэтым сьведчыць той факт, што „Беларуская Вёска", якая мела ў мінулым годзе тыраж 3.000 экз., сёлета мае 15.000. „Савецкая Беларусь" павялічыла свой тыраж з 4 да 8-9 тысяч. „Комуніст" пасьля нязначнага зьмяншэньня тыражу ўзьняў тыраж да 6.500. Зьліквідаваньне беларускай няпісьменнасьці, бязумоўна, дасьць станоўчыя вынікі ў справе павялічэньня тыражу.

Кіраўніцтва газэтамі

Яно ажыцьцяўляецца адпаведна наяўнасьці тых сіл, якімі распалагае аддзел друку. Практыкавалася заслухоўваньне дакладаў рэдакцый, абсьледваньні як цэнтральных, так і мясцовых газэт. Кіраўніцтва газэты праводзілася таксама ў форме нарад з рэдактарамі газэт, у форме пасылкі інструкцыйных лістоў і абежнікаў і г. д. У бягучым годзе некалькі палепшылася і кіраўніцтва мясцовымі акруговымі сялянскімі газэтамі з боку акруговых камітэтаў партыі. Амаль усе камітэты і ў Віцебску, і ў Воршы, і ў Магілеве заслухоўвалі даклады рэдакцый сваіх газэт, і давалі адпаведныя ўказаньні.

Як праводзіліся кампаніі

Кампанія па рэжыму экономіі праведзена найбольш пасьпяхова. Асабліва ўдачна яна праведзена бабруйскім „Комуністым" і менскай

„Зьвяздой“. Больш слаба гэтая кампанія праведзена акруговымі сялянскімі газэтамі. З кампаніяй па перавыбарам саветаў газэты, асабліва акруговыя, спазьніліся. І толькі ў канцы, пасьля адпаведных дырэктыў, гэтая кампанія разгарнулася больш-менш поўна і знайшла належнае высьвятленьне. Кампанія па зьніжэньню розьнічных цэн спачатку адзначалася тым, што ўсе газэты пісалі наогул аб зьніжэньні цэн, не даючы конкрэтнага матэрыялу; ня досыць поўна ў яе былі ўцягнуты і рабкоры. Прыблізна ў красавіку м-цы газэты пачалі больш-менш правільна праводзіць кампанію. Многа часу і месца было ўдзелена высьвятленьню руху, меўшаму месца ў Беларусі ў зьвязку з падзеямі ў Заходняй Беларусі, разгонам урадам Пілсудзкага „Беларускай сялянска-работніцкай грамады“.

Тут аддзелу друку прыпала шмат папрацаваць у зьвязку з тым, што склад газэтных працаўнікоў надзвычайна нізкай кваліфікацыі. Гэты рух, прыняўшы шырокі размах і ў горадзе і ў вёсцы, даў магчымасьць сабраць многа грошай (да 30.000 р.) для дапамогі галадуючым і МОПР'у; галадуючым сялянам Зах. Беларусі накіроўваецца 15.000 пудоў хлеба.

Вайсковыя куткі, партыйнае жыцьцё

Абарона краю ў беларускіх умовах набывае асаблівае значэньне. У пачатку газэты прысьвячалі гэтаму пытаньню мала ўвагі. Газэты не зьмяшчалі спэцыяльных вайсковых куткоў, ды і ня было працаўнікоў для гэтай справы. Зараз працуе спэцыяльны інструктар, які адначасна загадвае вайсковым аддзелам у „Зьвязьдзе“. Вылучаны спэцыяльныя працаўнікі для загадваньня вайсковымі куткамі як цэнтральных, так і акруговых газэт. У апошні час работа гэтая стала наладжвацца.

Якасьць сялянскіх газэт

З сялянскіх газэт пастаўлены на належную вышыню цэнтральная сялянская газэта „Беларуская Вёска“, бабруйскі „Комуніст“, гомельская „Новая Деревня“ і „Чырвоная Полаччына“. Усе іншыя сялянскія газэты, не дасягнуўшыя за некалькі год існаваньня і двухтысячнага тыражу, не апраўдваюць свайго існаваньня. Прычыны дрэннага становішча большасьці акруговых сялянскіх газэт—адсутнасьць кваліфікаваных газэтных працаўнікоў і дрэннае матэрыяльнае становішча. На наступны год пастаноўлена пакінуць наступную сетку акруговых работніцкіх і сялянскіх газэт: работніцкія—„Заря Запада“ і „Полесская Правда“, сялянскія—„Комуніст“, „Чырвоная Полаччына“, „Новая Деревня“ і „Магілеўскі Селянін“. Астатнія газэты маюцца на ўвазе зачыніць.

Рабселькораўскі рух і насьценгазэты

На вучоце нашых газэт значыцца 4.500 рабселькораў (у 1926 г.— 3.200), з іх рабкораў 35 проц., селькораў 55 проц., іншых—10 проц.; жанчын 5-7 проц.; 70 проц. ва ўзросьце да 25 год; партыйцаў і комсамольцаў да 30 проц. У паказаныя лічбы не ўваходзяць рабселькоры, якія пішуць толькі ў насьценныя і комсамольскія газэты.

Кіраўніцтва нізавых парторганізацый рабселькораўскім рухам, увага да гэтае працы, бязумоўна, узмацнілася. Аб гэтым сьведчаць праведзеныя за апошнія м-цы ў большасьці акруг акруговыя і раённыя нарады рабселькораў, пад кіраўніцтвам мясцовых парторганаў і рэдакцый газэт. Праведзен шэраг абсьледваньняў становішча газэт. Заслухоўваюцца даклады рэдколегій насьценгазэт у ячэйках, вылучаюцца партыйцы для гэтай работы.

З боку рэдакцый цэнтральных і акруговых газэт кіраўніцтва рабселькораўскім рухам таксама палепшылася. Пры рэдакцыях працуюць нарады рабкораў, робяцца мэтодычныя ўказаньні гурткам, пасылаюцца індывідуальныя лісты рабселькорам; павялічыўся лік артыкулаў па рабселькораўскім пытаньням, у некаторых газэтах выдаецца рэгулярны куток рабселькора.

Праведзеныя нарады паказалі вялікі ўзрост культурнага і палітычнага ўзроўню рабселькораў і іх актыўнасьці. Гэты рост сьцьвярджаецца вялікім лікам выступаўшых у спрэчках на зьездах і нарадах, і паляпшэньнем якасьці надсылаемага корэспондэнтамі матэрыялу „Зьвязда", напрыклад, выкарыстоўвае рабселькораўскі матэрыял амаль на 75 проц. Узмацняецца сувязь рэдакцыі з рабселькорамі. Так, „Беларуская Вёска", атрымоўвае ў сярэднім штодзённа да 200 корэспондэнцый, штодзённа пасылае аўтарам да 27 лістоў.

Лепш за ўсіх ажыцьцяўляе кіраўніцтва рабселькорамі газэта „Комуніст". Газэта мае з імі сьціслую сувязь і кіруе ня толькі іх работай непасрэдна, але ўцягвае іх у грамадзкую працу.

Узмацнілася работа па расьсьледваньню рабселькораўскіх допісаў. Ёсьць пералом з боку нашых устаноў у сэнсе рэагаваньня на допісы, але ўсё яшчэ ёсьць шмат выпадкаў казённае адпіскі на запытаньні рэдакцыі. „Зьвязда" ўказывае, што з 100 запытаньняў 60 адказаў маюць характар казённае адпіскі. Характэрна тое, што за апошнія гады „Зьвязьдзе" прышлося прыцягнуць да адказнасьці толькі аднаго аўтара корэспондэнцыі за няпраўду.

Рабкораўскія допісы на 70—80 проц. сьцьвярджаюцца. Так, Віцебская „Заря Запада" за 6 месяцаў паслала ў прокуратуру 434 допісы, з якіх 227 атрымалі здавальняючыя адказы, 37 накіраваны на расьсьледваньне, толькі 41 допіс не атрымаў ходу з прычыны недаказанасьці. Часта допісы застаюцца бяз вынікаў з прычыны дрэннага вядзеньня расьсьледваньня нашымі судзебнымі органамі. Вынікі рабкораўскіх допісаў сказываюцца: па паведамленьню „Беларускае Вёскі", за апошнія 2 месяцы зьняты з работы 7 асоб, аштрафаваны 3, вымовы зроблены 3, тлумачэньняў—28.

Колькасьць прасьледваньняў за апошні час зьменшылася, аднак, у шэрагу выпадкаў яны прымаюць другую, больш скрытую форму. Маюцца зьвесткі аб пагрозах селькорам, ёсьць асобныя выпадкі нападаў, выгукаў і пагроз звальненьня з прадпрыемства.

Судзіць аб палітычнай ролі рабселькораў можна па дзьвём апошнім кампаніям: аб падзеях у Заходняй Беларусі і перавыбарах саветаў. Па ініцыятыве селькораў склікаліся сходы сялян, дзе выносіліся рэзолюцыі протэсту, па пропозыцыям селькораў рабілі зборы сродкаў на карысьць галадуючых сялян Заходняй Беларусі—аб гэтым маецца многа соцен корэспондэнцый селькораў.

Асабліва важнай аказалася роля рабселькораў у справаздачна-перавыбарнай кампаніі. Можна сьцьвярджаць, што ў шэрагу месцаў селькоры сыгналізавалі кулацкую небясьпеку. Бабруйскі АК КП(б)Б меў магчымасьць па лістох селькораў зачасна ўлічыць, у якіх пунктах кулакі праводзяць працу. Сёлета рабселькоры шырока інформавалі газэты аб ходзе справаздачна-перавыбарчай кампаніі.

Становішча рабселькораўскага руху характарызуецца таксама ўдзелам рабселькораў у грамадзкім жыцьці, іх аўторытэтам у масах. Значная частка селькораў зьяўляецца членамі сельсаветаў, гарадзкіх саветаў, працуюць у камісіях і сэкцыях. Па зьвесткам газэты „Комуніст", на кіруючай выбарнай працы маецца 20 селькораў. На апошніх выбарах многа селькораў абрана старшынямі сельсаветаў, ёсьць некалькі старшынь РВК, членаў РВК. Многа селькораў—прыкладныя гаспадары; па

Бабруйскай акрузе 64 селькоры сеюць карняплоды, 72 сеюць травы, 66 пацяпляюць хлявы.

Што датычыцца організацыйнага боку рабселькораўскага руху,— прыходзіцца канстатаваць, што ў нас ня было дакладных форм організацыі рабселькораў: частка іх аб'яднана ў гуртні рабселькораў, частка ў гуртні прыхільнікаў газэты. Гэтыя гурткі працуюць без усялякай сувязі з насьценгазэтамі. Выхаваўчая праца з рабселькорамі знаходзіцца не на належнай вышыні. Але ўсё-жа матэрыял рабселькораў якасна паляпшаецца, хоць яшчэ і многа дрэннага. Адсутнасьць выхаваўчай працы сярод рабселькораў прыводзіць да шэрагу адмоўных зьяў: падпольшчыне, імкненьню захаваць сваё прозьвішча, зразуменьне сваёй работы як толькі для выкрыцьця дрэнных зьявішчаў, пісаньню толькі аб недахопах, часта без праверкі фактаў і г. д. Былі выпадкі злоўжываньня званьнем селькора. Прызнаньне партыйнага кіраўніцтва ў цэлым, але не жаданьне лічыцца з ячэйкамі на месцох таксама назіраецца.

Насьценных газэт налічваецца да 150 у кожнай акрузе. Навакол кожнай газэты аб'яднана да 15 рабселькораў. Аднак, дакладных даных, дакладнага падліку насьценгазэт у нас няма. У кожным разе лік насьценгазэт узрастае. Побач з колькасным ростам насьценгазэт маецца шэраг недахопаў. Ёсьць выпадкі падмены парткіраўніцтва кантролем і цэнзурай газэты, газэты мала зьвязаны з інтарэсамі і запатрабаваньнямі мас. Слаба высьвятляюцца пытаньні быту. Назіраюцца выпадкі падлажываньня пад настроі адсталых груп рабочых у горадзе і сялянства ў вёсцы, боязкасьць крытыкі недахопаў або, наадварот, за шмат крытыкі.

Часопісі

У Беларусі выдаецца 20 часопісяй: літаратурна-мастацкіх 4, з якіх 3 на беларускай і 1 на яўрэйскай мове, тры часопісі масавых, тры грамадзкіх: „Бальшавік Беларусі", „Савецкае Будаўніцтва" і „Наш Край", астатнія выдаюцца асобнымі ведамствамі. Большасьць часопісяй асабліва ведамсьцьвенныя, маюць надзвычайна малы тыраж. Так адна часопісь мае ўсяго 148 падпішчыкаў. Часопісь „Наш Край", орган ЦБ краязнаўчых таварыстваў мае тыраж 1.200 экз., а падпішчыкаў толькі 263.

Зараз узьнята пытаньне аб скарачэньні ведамственных часопісяй,— гэткіх, як „Бюлетэнь Чырвонага Крыжа", „Мэдычная думка". Дзьве часопісі, „Плуг" і „Коопэрацыйнае Жыцьцё", маецца на ўвазе злучыць, каб гэтым даць магчымасьць селяніну мець салідную і разам з тым танную часопісь.

З масавых часопісяй выдзяляюцца як па зьместу, так і па тэхніцы часопісь „Беларуская работніца і сялянка". Часопісь заваявала значны аўторытэт сярод працоўных жанчын Беларусі. Жывы матэрыял у форме артыкулаў і корэспондэнцый з месцаў (агрономаў, сялян-культурнікаў) дае часопісь „Плуг". Часопісь патрабуе паляпшэньня з боку тэхнікі (лепшая папера, больш малюнкаў). У апошні час значна палепшылася і тэхнічна і па зьместу часопісь „Беларускі Піонэр".

Параўнаўча добра выдаюцца літаратурныя часопісі „Полымя", „Штэрн", „Узвышша". Апошняя часопісь ня досыць вытрымана ідэолёгічна.

Горш справа з ведамсьцьвеннымі часопісямі, а таксама з часопісямі „Савецкае Будаўніцтва", „Коопэрацыйнае Жыцьцё". Казённы, сухі матэрыял, няўмеласьць добра паставіць часопісь тэхнічна, тлумачыць той нязначны тыраж, які яны маюць.

Выдавецкая справа

У мінулым годзе быў узяты курс на скарачэньне выдавецтваў. Мелася на ўвазе пакінуць Беларуск. Дзярж. Выдавецтва, РИО ЦСПСБ,

як прафэсыянальнае выдавецтва, і трэцяе выдавецтва навуковай літаратуры пры Інстытуце Беларускае Культуры. Усе іншыя выдавецтвы мелася на увазе ліквідаваць. Але тут мы сустрэлі сільнейшае процідзеяньне з боку нашых адпаведных устаноў. Саюзы Дзяржплян, Нэркамзем, Наркамфін маюць свае выдавецтвы і выдаюць брашуркі і ведамсьцьвенную літаратуру.

Штогодна аддзел друку заслухоўвае выдавецкія пляны. Пакуль заслухан і зацьверджан плян Белдзяржвыдавецтва на 1500 аркушоў, з такімі прыблізна разьмеркаваньнем: 72% на беларускай мове, 6% на расійскай, 5% на польскай, 2% на літоўскай і 15% на яўрэйскай. Калі узяць Белдзяржвыдавецтва асобна, то за апошнія 2 гады яно перажывае вялікія фінансавыя зятрудненьні, і калі яно не збанкрутавалася, дык толькі таму, што на 75% займаецца гандлем канцылярскімі прыладамі і г. д.

Мастацкая літаратура

Нашыя маладыя пасьлякастрычнікавыя пісьменьнікі расьлі і выхоўваліся на старой беларускай літаратуры. У адзнаку ад Украіны і РСФСР у беларускай мастацкай літаратуры, гэтак званага „адраджэнскага пэрыоду“, ня было буржуазных пісьменьнікаў. Нашыя старыя пісьменьнікі выхадцы з беднага сялянства. Вось зборнік Купалы ад пэрыоду рэакцыі 1907—1913 г. г. Ён прасякнуты матывамі барацьбы за нацыянальнае і соцыяльнае вызваленьне. Праўда, соцыяльныя матывы ня ідзе далей таго, каб атрымаць селяніну невялікі кавалак зямлі, вызваліцца ад апекі пана і расейскага чыноўніка, але наогул уся дакастрычнікавая беларуская літаратура была прасякнута рэволюцыйнымі настроямі.

Пасьля кастрычніка традыцыі „адраджэнізму“ у значнай ступені набылі характар нацыянальна-дэмократычных імкненьняў. Яшчэ у 1920—21 г. г. „адраджэнскія“ матывы сільны у творчасьці Янкі Купалы і Якуба Коласа. Але зараз старыя нашыя пісьменьнікі усе больш і больш набліжаюцца да позыцый пролетарскай літаратуры.

На гэтых клясыках выхоўвалася наша моладзь, нашыя маладыя літаратары. Наша пасьлякастрычнікавая літаратура мала чым адрозьніваецца па сваей тэматыцы і настроям ад расійскай літаратуры. У большасьці літаратура першага пэрыоду поўна рэволюцыйнага пафосу, абвеяна рэволюцыйным романтызмам. Пераход да НЭП'у адбіўся на нашай літаратуры таксама, як і на расійскай. Зауважаюцца упадніцкія настроі як сярод асобных груп, так сярод і паасобных пісьменьнікаў.

Трэба таксама сказаць, што памiма упадніцкіх настрояў маюцца і шовіністычныя настроі ў асобных пісьменьнікаў.

Калі узяць організацыі маладняка, то упадніцкія настроі сярод іх у значнай ступені запазычаны з расійскай літаратуры. Тут ёсьць і ясенінішчына, ёсьць процістаўленьне гораду вёсцы. Сялянскі хлапец бачыць розьніцу паміж горадам і вёскай, і гэта адбіваецца на яго творчасьці. Дрэннае матэрыяльнае становішча нашых пісьменьнікаў таксама ўплывае на рост упадніцкіх настрояў.

Аддзел друку кіраўніцтва ўсімі організацыямі пісьменьнікаў, якія маюцца у БССР ажыцьцяўляе праз адпаведную літаратурную камісію. Зараз мы ствараем Фэдэрацыю Савецкіх пісьменьніцкіх організацый. На што можна і трэба скардзіцца, гэта на адсутнасьць у нас марксыцкае крытыкі. Ёсьць у нас шэраг таварышоў, якія выдзяляюць некаторы час для гэтай працы, але людзей, якія-б спэцыяльна займаліся гэтай работай, няма. Вось прыклад. Нядаўна сьвяткаваўся юбілей М. Багдановіча, старога клясыка з упадніцкімі настроямі. І у нас не знайшлося чалавека, які мог-бы дакладна, з нашага пункту гледжаньня, высьвятліць творчасьць гэтага пісьменьніка. Адсутнасьць марксыцкай крытыкі вялікі наш недахоп, які перашкаджае праводзіць адпаведнае ідэолёгічнае кіраўніцтва нашымі організацыямі пісьменьнікаў.

В. Пучков

К вопросу о научной и педагогической трактовке ленинизма.

(Заметки).

Ленинизм, как педагогическая дисциплина, недавнего происхождения, как совокупность особенностей и проблем теоретического и политического порядка, как „марксизм эпохи империализма и пролетарской революции" (по распространенному и правильному определению) возник и развивался вместе с ВКП, в лице ее идейного стержня Ленина и вместе с нашей эпохой.

Последние обстоятельства, как социально-исторические и идейные источники и историческое содержание ленинизма, определило и педагогическую форму, именно исторического, уже историко-партийного построения, хотя и в логически-вертикальном (по проблемам) разрезе. Большинство „хрестоматий" и систематических работ (Керженцева, Сафарова, Зиновьева) и программ с „заданиями" так и построено. Опыт преподавания (главным образом в вузах и комвузах) показывает ряд неудобств такого построения. Во-первых, обычно история партии и ленинизмом используется один материал (Ленин) при постановке одних и тех же задач, что, естественно, приводит по меньшей мере к неэкономному параллелизму. Во-вторых — значение и значимость ленинизма, как теории пролетарской революции и диктатуры пролетариата, далеко не исчерпывается ее генезисом и соответствующей специфичностью [1].

В-третьих, логическая природа ленинизма и имманентная связь проблем, лежащих в плоскости теории собственно научного коммунизма, как учения о переходе от капитализма к коммунизму, больше всего тяготеет к теории исторического материализма, как методологии социальных наук и социальной практики—политики.

В-четвертых, относительно политико-тактических взглядов Маркса и Энгельса. Хотя обычно и подразумевается, что ленинизм продолжает их и дополняет сообразно новой эпохе, но специального внимания этим взглядам, их систематизации и изложения почти не уделяется ни в работах (исключая самого Ленина), ни в курсах наших ВУЗов и комвузов и в особенности, что очень важно, для уяснения самого ленинизма, их конкретного, расшифрованного („разные эпохи") отличия от ленинских добавлений и, отчасти, исправлений по ряду основных проблем (теории диктатуры пролетариата и переходного периода, путях строительства социализма, о пролетарской революции; о партии, нац.-колониальному вопросу и проч.

В-пятых — потребность практики расширяющегося социалистического строительства требует своего теоретического обобщения, и последние, естественно, должны лежать в плоскости, в первую очередь, ленинизма

[1]) Ведь экономическая теория и диалектический материализм тоже имеют свою историю и [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] (Сталин и др.), как „[illegible] марксизма" (Бухарин). В. П.

(см. напр. замечания Ленина о представлении социализма в ст. „О кооперации“, попытки экономистов теоретического осознания нашей экономики, практику советской государственности и пр.), а интересы политики пролетариата в целом, в особенности в международном масштабе, — требуют и научно-систематического обоснования и разработки (см., напр., интересную попытку соответствующей систематизации ленинизма, мало обратившую на себя внимание статью, т. Яковина в журн. „Красная Новь“ за 1925 г. № 3).

Наконец, в шестых. Для уяснения лозунгов разногласий необходимо, конечно, конкретно-исторический анализ, без него вообще не обойдется, тем более, что историзм — существенное в марксистской методологии, но ведь в данном случае идет не о степени, а о логическом центре тяжести. А почему бы не брать напр. ленинскую теорию пролетарской революции, диктатуры пролетариата и переходного периода в противопоставлении современной теории врастания в социализм представителей 2 Интернационала и, вообще, разновидностям „социализма“ последнего. Или национально-колониальный вопрос, учение о партии. Или: почему нужно изучать меньшевизм и реформизм только исторически, а не современный. Разве это плохо при выяснении трудностей роста заграничных компартий и рабочего класса в целом, и для понимания самого ленинизма. А существуют ли у нас педагогически (только-ли) удовлетворительное изложение (не говорю о переходах их), взглядов и их эволюции хотя бы германского социал-демократизма. Попытка Сафарова „Основы ленинизма“ страдает педагогической неудобоваримостью и спорной систематизацией проблем. Зато очень ценны в указанном отношении ст. Бухарина в „Большевике“ № 19—20, 1926 г. „О характере нашей революции“ и ст. Леонтьева в ВКА № 18 „Послевоенная с.-д. и проблема государства“. Ведь ясно же, что наша партийная и комсомольская молодежь в массе далека от той подготовки, какую имеет „гвардия“, или единицы из молодняка, чтоб ленинизм и историю ВКП не превратить в ряд цитат, изречений к тому-же подчиненного формулам фактов.

Потребность же изучать, разрабатывать ленинизм не только во временной последовательности его развития, но и в сосуществовании с другими „теориями“ огромна, в интересах партии ее удовлетворить.

Все это, нам кажется, заставляет требовать несколько иной трактовки, вернее, построения, систематизации ленинизма, примерно, в направлении сталинских „Основ Ленинизма“, которые, несмотря на их линии, может быть, схематизм и краткость, все-же, так сказать, афористичнее отражают сущность и значимость ленинизма — особенность, непонятная еще многим. Связь же с историческим материализмом, логическая и методическая дает правильную и в научном, и в политическом и в педагогическом отношении перспективу разработки ленинизма.

М. Лысова

К вопросам партучебы

Уже теперь выясняется ряд недочетов в нашей работе по партпросвещению: слушатели нерегулярно посещали школу, мало читали дома, а если и читали, то с небольшим результатом, так как, в большинстве случаев, книгу плохо понимают, недостаточно разработаны и увязаны одни с другими учебные планы и программы отдельных ступеней школ, мало или совсем отсутствуют наглядные пособия и т. д.

Все эти недостатки, в итоге, дают бедный результат и политический уровень рядовых партийцев да и актива все еще не стоит на должной высоте, все еще нет навыка и уменья самостоятельно справляться с теорией, подводить теоретический фундамент под свою практическую, партийную хозяйственную работу.

Часто приходится наблюдать нечто вроде рецидива политнеграмотности: товарищ, прошедший школу, но не получивший самостоятельного навыка в работе с книгой, не приобретший интереса к „серьезному" чтению, — скоро снова становится достаточно беспомощным по части теории и снова подходит под уровень развития, нуждающегося в школе того же типа.

Кроме того, именно в силу того обстоятельства, что при посещении школы, даже и аккуратном, товарищ получает знания, главным образом, методом „пассивного восприятия": он только „слушатель", а не активный участник. Дома он не читает, запаса материала по разбираемым вопросам у него нет и, поэтому, он лишь схватывает знания на слух из беседы. Совершенно ясно, что такое восприятие непрочно, сведения отрывочны, неизбежно поверхностны, настоящего знания нет и, в результате, товарищ на следующий год вынужден снова посещать ту же школу, которую он „окончил". К чему это ведет? Разумеется, в сильнейшей степени понижает интерес к учебе, его работа в школе еще больше превращается в механическую, посещение партшколы становится скучною, надоедливою обязанностью. Не видно, какой же толк в этом посещении, в этом повторении из года в год одного и того же?

Эти недочеты в партучебе заставляют задуматься над вопросом ее постановки, заставляют с насущной необходимостью поставить вопрос о пересмотре системы, методов работы, программ и т. д. Тем более насущна эта потребность, что перечисленные выше недостатки партучебы, перечень которых далеко не полон, приходится констатировать в конце каждого учебного года.

Одним из первых вопросов нуждающихся в разрешении, является вопрос о самой системе партпросвещения. Мы имеем у себя три ступени школ (строго говоря, считая комвуз четыре; но о комвузе речь должна итти особо) сокращенная, нормальная и вечерняя СПШ. Вызывается ли необходимостью существование отдельно сокращенки, нормалки и СПШ? В теории предполагается, что программа сокращенки и нормалки увязаны в виде концентров. На деле же, зачастую программа нормалки и даже, отчасти, по отдельным дисциплинам

и СПШ, является просто более или менее удачным повторением одного и того же. Предполагается, что в нормалке и СПШ вопросы прорабатываются более „углубленно“, но на деле этого углубления, по большей части, проводить не удается. Причина та, что слушатели не читают или мало читают указываемые пособия, теоретический багаж их не увеличивается и снова получается надоедливое повторение в, так называемых, „живых беседах“ того же об'ема знаний. А „живые беседы“ как правило, живы лишь со стороны преподавателя, слушатели же, в силу уже указанных причин, ограничиваются пассивным восприятием. Неоднократно приходится слышать от слушателей такие заявления: „вот третий год проходим одно и то же по истории партии, а толку все мало“, или: „в сокращенке проходили и в нормалке опять то же, скучно“. Отсюда напрашивается вывод, что систему партпросвещения надо как-то изменить. Думается, что, оставив те же три года обучения (сокращенка, нормалка, СПШ), можно распределить обучение более целесообразно. Вопрос о системе нельзя обсуждать, не затронув вопроса о причине всех зол: малой читке на дому, недостаточной самостоятельной работе слушателя. Чем об'ясняется эта нечитаемость, о которой постоянно слышатся жалобы всех руководителей школ? Причины следующие: малограмотность слушателей, не совсем удачный подбор учебников, домашняя обстановка, не располагающая к серьезному чтению, требующему сосредоточенности, недостаток книг, неумение пользоваться книгой. „Читаешь, читаешь, а главной мысли, сути самой никак не уловишь“, „два раза прочел, а понял мало“ постоянно слышишь от слушателей.

Наконец, общественная и партийная нагрузка часто очень мало оставляет времени для подготовки к школьным занятиям: „газеты и то нерегулярно читаем, времени нет“ —заявляют слушатели. Как же устранить эти причины? Очевидно надо, в первую очередь, обратить серьезнейшее внимание на ликвидацию малограмотности, надо научить товарищей читать книгу. Первая ступень партучебы должна уделить две трети, а то и больше, своего времени на разрешение этих задач. Надо научить слушателя владеть языком, развить умение отыскивать главную мысль в прочитанном материале, научить составить план, написать конспект. И, думается мне, на этой ступени политические сведения сообщаются лишь попутно, систематического прохождения политграмоты нет. Ведь все равно это прохождение, при существующей постановке дела, дает очень малый результат. Вести работу по обучению языку следует на хорошо подобранном материале: революционной художественной литературе, на газетах, что даст возможность развертывать беседы на политические темы и в то же время заинтересует слушателя книжкой и приучит читать и разбираться в газете, что в достаточной мере необходимо. В круг общеобразовательных предметов следует внести и арифметику и, если позволит время, начатки естествознания. Следующая ступень СПШ. Она должна быть двухгодичной.

При наличии контингента слушателей, умеющих обращаться с книгой, умеющих ориентироваться в материале, СПШ сумеет развернуть работу и дать за два года более существенное политическое развитие и основательные знания, чем в настоящее время это достигается за три года, а зачастую и за четыре. В программу СПШ должны войти—история партии, в связи с историей революционного движения, политическая экономия, знакомство с основами строительства государства и экономика переходного периода.

Однако, для того, чтобы ликвидировать существующую в настоящее время и мешающую работе школ „нечитаемость, мало одного уменья читать книгу. В вечернем Комвузе, например, слушатели обращаться с

книгой умеют, однако, все же мало читают. Необходимо обратить самое серьезное внимание на подбор учебников: надо, чтобы они были написаны доступным для рабочего партийца языком и в то же время строго выдержаны в духе марксизма, чтобы популяризация не переходила в вульгаризацию, что, к сожалению, иногда случается. В настоящее время с учебниками дело обстоит не совсем благополучно. Часто приходится слышать от слушателей, что учебник труден, малопонятен, недостаточно дает материала. Недостаточность обеспечения учебниками тоже одна из причин малой успеваемости. В тесной связи с этим приходится поставить вопрос о надлежащей обстановке для самостоятельной работы над книгой. Книги стоят довольно дорого, не всякому по карману расход в несколько рублей на 2—3, а иногда и 4 учебника. Домашняя обстановка, как правило, совсем не располагает к серьезным научным занятиям. Одна, две комнаты для целой семьи, здесь же и ребятишки шумят, иногда нет достаточно света — все это затрудняет самостоятельную работу на дому. Какой же выход из этого положения? Очевидно, надо поставить работу в школе так, чтобы в ней были введены лабораторные занятия, т. е., чтобы часть времени уделялась на самостоятельные занятия по данному заданию и другая часть на обобщение, проверку проработанного с преподавателем и вводного об'яснения к следующему заданию. Такая постановка работы, несомненно, дала бы лучший результат в смысле усвоения. Но тут мы наталкиваемся на одно, трудно преодолимое препятствие — недостаток времени. Ведь на отдельные дисциплины в неделю приходится 3, максимум 4 часа (при двух занятиях в неделю). Такой период времени трудно распределить так, чтобы достигнуть выполнения поставленной задачи. В самом деле, на проработку с преподавателем надо отвести не меньше часа времени. Стало быть, для самостоятельной работы остается всего 2-3 часа (фактически даже меньше). Это очень мало: за это время средний слушатель сможет основательно проработать 9-11 страниц (а то и меньше). Понятно для многих заданий этого мало. Правда, дело несколько облегчается тем, что двухгодичный курс СПШ дает возможность итти более медленным темпом, но ведь не надо забывать, что при условии нагрузки школ I ступени почти исключительно общеобразовательными предметами — об'ем программы СПШ разрастается и времени для прохождения курса все же будет мало. Мне думается большую помощь в разрешении этого затруднения могла бы оказать организация при агитпропкабинетах, при агитпропах Райкомов может быть, и при клубах, „уголков школы" библиотечек-читален. Они должны быть снабжены всеми учебниками, в количестве нескольких экземпляров каждого вида. Открыты они должны быть в течение всей недели по вечерам, на 3-4 часа. При этих условиях партиец, слушатель школы, в тот день, когда у него есть свободное время, приходит в такой „уголок школы", получает нужную книгу и в соответствующей обстановке занимается, прорабатывает полученное в школе задание. Такая организация учебного дела потребует, несомненно, больших расходов, но зато даст возможность избавиться от этого настоящего бича школ — нечитаемости, повысить успеваемость и усвоение материала, даст возможность действительно развернуть и углубить работу школ и, в большей мере, воспрепятствует возврату политнеграмотности, который мы частенько наблюдаем в настоящее время. Работа, поставленная, таким образом, в условия наибольших возможностей развертывания и углубления, даст тот результат, что партиец, окончив школу, действительно получит нужную ему для работы теоретическую подготовку. Вместе с тем школы смогут развернуть работу и по партийному воспитанию, а не будут превращаться лишь в аппараты для накачивания своих слушателей знаниями. Имея дело со слушателями, подготовившими материал для беседы, школа сумеет с наибольши-

ми результатами использовать свое время для увязки учебы с повседневной партийной работой, с задачами производства, со всей конкретной обстановкой слушателя — партийца. При такой постановке работы школы наилучшим образом смогут выполнить возлагаемую на них руководящими партийными органами основную задачу, не только дать слушателям известную сумму знаний, но и „быть школами борьбы за **идейную выдержанность и железное единство партии"**.

К числу условий, тяжело отражающихся на работе школ, следует отнести и не всегда достаточно тщательно проводимое комплектование их. Группы зачастую создаются неоднородные по развитию, трудно приспосабливаться к ним в занятиях. Принцип разбивки на группы до сих пор еще не установлен. Имеются два течения: комплектование по производственному признаку или по признаку однородности подготовки. Первый принцип очень заманчив, так как дает возможность наибольшим образом приблизить школу к жизни, использовывая однородный производственный опыт слушателей, но, мне думается, в наших условиях, при отсутствии больших ячеек на производстве (настолько больших, чтобы они могли дать достаточное число слушателей в школу определенного типа) приходится больше придерживатся признака равномерности подготовки.

Необходимо также остановиться и еще на одном обстоятельстве, повторяющемся буквально из года в год. В начале учебы школы переполнены, группы нагружены уже до предела возможного для нормальной учебы — 40—50 человек. Начиная, примерно, со второй половины учебного года, а часто и раньше происходит утечка, посещаемость все падает и к концу года, как правило, остается 60—80%, слушателей. Нормально ли такое явление? Конечно, известный процент отливания всегда должен быть, но не такой же большой. В чем же причина, почему записываются в школу, скажем, 100—150 человек, а к концу года остается 60—75? К причинам этого явления следует отнести и недостатки комплектования, и неудовлетворенность работой в школе, которая зависит от уже указанных выше причин но главным образом, конечно, большая нагрузка товарищей слушателей партшкол. Партийца, посещающего школу, освобождают в дни школьных занятий, но все же за ним сохраняется 2—3, а то и больше партийных и общественных нагрузок; в результате товарищ — слушатель не справляется с работой. В школу если и приходит, но надлежащего участия в ее работе принимать не может, пособий не читает, вперед почти не продвигается и на половине занятий школу бросает. Совершенно очевидно что этой стороне дела необходимо уделить самое большое внимание. Надо, чтобы ячейки, выделяя товарищей в школу, имели в виду, что слушателям нужно будет время не только для посещения школы, но и для подготовки к ней, и соответственно разгружали товарищей. Быть может было бы правильно не держаться принципа количественного охвата системой парт-просвещения всех партийцев, нуждающихся в политобразовании обязательно в течение данного учебного года: ведь все равно количество обучающихся сокращается к концу учебного года, фактически, на половину. Было бы правильнее выделить в школу не всех членов ячейки, подходящих под тот или иной уровень развития, сразу, а разбить их на группы, обеспечив, по крайней мере за посылаемой в школы группой товарищей максимальную возможность всестороннего участия в школьной работе, переложив парт-нагрузку с них на остальных членов ячейки. Во всяком случае совершенно необходимо самым основательным образом учитывать количество времени, нужного для нормальной работы в школе и самым решительным образом встать на путь обязательной разгрузки **слушателей школ.**

В заключение следовало бы остановиться и на вопросе о преподавательском составе партшкол, который или в силу нагрузки советской, партийной работой, или в силу недостаточности пропагандистского опыта, или неуменья подходить к слушателям, не всегда удовлетворяет требованиям, которые должны быть пред'являемы к руководителю партийной школой.

Часто наблюдаются пропуски занятий, недостаточная глубина подготовки к школьным занятиям со стороны преподавателя, разнобой в преподавании, так как никак не удается наладить систематически школьной методической работы. Страшно трудно регулярно созывать совещания руководителей школ, которые (совещания), очевидно, совершенно необходимы для согласования работы, для обмена опытом, для совместной разработки заданий, обсуждения методов работы и т. д. Товарищи-руководители школ, по большей части ответственные партийцы, бесконечно загружены своими прямыми обязанностями к школьной работе привлечены случайно и, просто, не могут отдать ей достаточно сил и внимания. Напрашивается вывод о необходимости создать постоянный кадр пропагандистов, специально занимающихся этим делом. Вопрос о таком постоянном проп-коллективе, о его пополнении, о переподготовке и подготовке новых пропагандистских сил, о возможностях их освобождения от другой работы требует самого внимательного обсуждения.

Совершенно очевидна настоятельная необходимость изживания указанных трудностей в работе партийных школ, чтобы обеспечить возможность действительного под'ема политического уровня партийцев. Надо, чтобы школы не только давали ту или иную сумму знаний своим слушателям, но и уменье для дальнейшей самостоятельной работы над углублением и увеличением теоретических знаний. Надо, чтобы, окончив школу, слушатель-партиец не оставался беспомощным в отношении своего дальнейшего роста, а, получив навык и уменье овладевать научным материалом и без руководителя, самостоятельно мог заниматься усовершенствованием и поднятием своего теоретического и политического уровня.

М. Пумпянскі

Вопыт Гомельскага габінэту агітпропработы

Кароткая гісторыя нашага габінэту

Габінэт адчынены ў лютым м. мінулага году. Спачатку наведвалі яго ў нязначным ліку. З першых-жа дзён сваей працы габінэт старанна арганізаваў выстаўку мэтодычных падручнікаў і літаратуры для выкладчыкаў політшкол, кіраўнікоў гурткоў самаадукацыі і дакладчыкаў па пытаньнях бягучай палітыкі. Спачатку навучальнага году цяга ў габінэт узмацняецца. Пропагандысты пачынаюць больш сыстэматычна наведваць габінэт. У другую палову навучальнага году удаецца уцягнуць і вучняў політшкол і членаў гурткоў самаадукацыі.

Агульны лік наведваньня габінэту за люты, сакавік і красавік дае ўжо больш значную лічбу у 1.019 чалавек, наведваньне ўзрасло параўнаўча з тымі ж месяцамі мінулага году амаль у 4 разы. Рост наведваньня цесна зьвязан з разгортваньнем больш шырокай працы ў габінэце.

Пропагандысты зьбіраліся для працы ў сэмінарыях 2 разы у месяц. Многалюднымі былі сходы агітатараў для заслухоўваньня інструктыўных дакладаў (па правядзеньню міжнароднага жаночага дню, першага мая і інш.). Консультацыя па пытаньнях самаадукацыі прыцягвала сакратароў гурткоў і радавых членаў.

Словам, зьмест працы габінэту стаў шырэйшым і больш разнастайным. Маемасьць габінэту, і ў першую чаргу яго бібліотэка, за гэты год значна павялічылася. К моманту адчыненьня габінэту бібліотэка мела 3,237 экзэмп., цяпер-жа лік кніг даходзіць да 6 тысяч.

Арганізацыя працы

Габінэт цесна зьвязан з мэтодбюро Акругкому. Плян яго працы увязан з мэтодбюро Акругкому. Плян яго працы увязан з агульным плянам мэтодычнай працы АПА. Габінэт, выконваючы зацьверджаны мэтодбюро плян іператвараючы яго ў жыцьцё, працу арганізуе самастойна: запрашае супрацоўнікаў для прапрацоўкі краязнаўчых і мэтодычных пытаньняў, выпускае мэтодычныя лісты і рэкомэндуючыя сьпіскі літаратуры.

Габінэт знаходзіцца ў пастаянным кантакце з АПА гаррайкому, таму што абслугоўвае, галоўным чынам, гарадзкі раён.

Пераважны лік наведчыкаў габінэту члены гарадзкой арганізацыі. Найбольш яскрава адбіта ў габінэце справаздача гарадзкіх школ і гурткоў. З другімі раёнамі сувязь значна слабей і выяўляецца пераважна ў рассылцы мэтодычных і інструктыўных лістоў.

Карысная арганізацыя, па нашай думцы, - савет габінэту. Савет складаецца з 5 членаў: заг. габінэтам, прадстаўніка мэтбюро Акругкому, АПА райкому, камсамолу і пропагандыстаў.

Паседжаньні адбываюцца адзін раз у месяц, для заслухоўваньня плянаў і справаздачных укладаў. Асабліва важна прыцягнуць у савет радавых пропагандыстаў, частых наведчыкаў габінэту, непасрэдна зацікаўленых у яго працы.

Апарат габінэту 2 працаўнікі: загадчык і бібліятакар, аднак у працу габінэту уцягнуты і таварышы кансультанты, выконваючыя па даручэньню габінэту мэтодычныя заданьні.

Зьмест працы габінэту

У габінэце сабраны матар'ялы, характарызуючыя працу нашых політшкол, гурткоў самаадукацыі і другіх форм АПА працы.

Пратаколы конфэрэнцый слухачоў політшкол, пратаколы нарад кіраўнікоў, пастановы АПА колегіі усё гэта дае магчымасьць кожнаму прапагандысту арыентавацца у бягучым жыцьці Агітпропу.

Вывучаючы гэтыя матар'ялы, габінэт асобна выпучае найболей значныя недахопы у працы школ і прымае усе сродкі да зьнішчэньня гэтых недахопаў і укараненьня у школу лепшых мэтодаў працы.

У прыватнасьці наш габінэт стаў на шлях выданьня мэтодычных лістоў з мэтай паставіць кіраўнікоў школ на лепшыя прыёмы працы: выкарыстоўваньне наглядных падручнікаў і мясцовых матар'ялаў, больш замацоўваньне пройдзенага, увядзеньне пісьмовае працы.

Вывучэньне практычнага вопыту некаторых школ па праведзеньню пісьмовых прац дало нам магчымасьць энэргічна раіць усім кіраўнікам ужываньне рознага віду пісьмовых прац, як напрыклад: колектыўныя запісы вынікаў з гутарак, конспэктаваньне пройдзенага, складаньне абагульваючых дакладаў па пройдзеных аддзелах і інш.

Для большай наглядннасьці намі была зарганізована невялікая выстаўка рэкамэндуемых для політшкол пісьмовых прац. Выяўляючы мясцовы вопыт, габінэт павінен азнаёміць прапагандыстаў з становішчам вучэбнай працы. Мы склалі невялікую выстаўку дыяграм, якая малюе абхват партыйцаў партадукацыяй, пасьпяховасьць слухачоў у рознага тыпу політшколах.

Такая выстаўка дае кожнаму зацікаўленаму партыйцу поўны малюнак вынікаў аб становішчы нашай партвучобы.

Выстаўка літаратуры

Нашы выстаўкі аблягчалі прапагандысту і агітатару азнаямленьне з тымі матар'яламі, якія патрэбны для чарговай гутаркі ці дакладу.

У пачатку году выстаўка знаёміла прапагандыста, галоўным чынам, з мэтодычнымі падручнікамі, самымі значнымі працамі, якія адносяцца да бягучай гутаркі. Затым мы сталі на шляху рэкомэндацыі больш папулярнай літаратуры для вучняў політшкол.

Выстаўкі абслугоўвалі як партыйную, так і комсамольскую школьную сетку. Шмат увагі было зьвернута на выстаўку кніг для гурткоў самаадукацыі, так як узмацніўся прыток членаў гурткоў.

У сувязі з далучэньнем да Беларусі былі устаноўлены вітрыны па нацыянальнаму пытаньню і па мастацкай беларускай літаратуры.

Для дакладаў па пытаньнях міжнароднай політыкі мы падабралі больш поўна вітрыну „Кітайская рэволюцыя", дзе матар'ял сабраны па ўсіх разьдзелах жыцьця Кітаю, з мэтай лепшага вывучэньня вед аб значэньні кітайскай рэволюцыі. Тут жа знаходзілася і карта, якая ілюструе разьвіцьцё ваенных падзей у Кітаі.

Па магчымасьці мы выстаўлялі разам з расійскай і яўрэйскую літаратуру, што у будучым трэба, маючы на ўвазе нацыянальны склад горраёну, праводзіць яшчэ дакладней.

Складаньне дарадчых сьпіскаў для кіраўнікоў і слухачоў політшкол і членаў гурткоў самаадукацыі

Нам здавалася, што ня трэба абмяжоўваць сваю працу абслугоўваньнем адных толькі дасьледчыкаў габінэту, таму мы паставілі перад сабой задачу складаньня дарадчых сьпіскаў літаратуры ў дапамогу кіраўнікам і вучням для рассылкі іх па райкомах ці непасрэдна па школах.

Кіраўнікам мы раілі больш шырокую літаратуру, паглыбляючую матар'ял падручніка, вучням больш папулярную, часамі мастацкую. У канцы навучальнага году габінэт склаў дарадчы сьпісак літаратуры для летняга чытаньня, пры чым мы пастараліся, улічваючы агульны узровень разьвіцьця нашых слухачоў, выбраць пасільную літаратуру для політшкольцаў I і II ступ. і гурткоў самаадукацыі.

Праца па складаньню гэтых сьпіскаў для вучняў вельмі складаная і адказная. У нашых мэтодычных выданьнях („Ком. Рэволюцыя“ і інш.) няма паказаньняў на гэтую літаратуру. Усюды маюцца на ўвазе кнігі для кіраўніцтва. Нам прыйшлося выконваць працу сваімі сіламі, з чым мы у агульным і справіліся, хоць дакладны падбор цікавай, вытрыманай і пасільнай літаратуры робота немалай цяжкасьці. Вельмі лёгка пераацаніць сілы нашых політшкольцаў.

Сэмінары

Сэмінары кіраўнікоў політшкол I і II ступені праводзіліся ў габінэце па 2 разы ў месяц.

Хаця іх праца і ня ўсім разгортвалася, усё-ж сэмінары унесьлі больш аднастойнасьці і чоткасьці ў школьныя заняткі.

Асабліва цікавым вынікам сэмінарскай працы мы лічым увядзеньне ў навучальны плян школ пэўных паўторных заняткаў, замацоўваючых кожны пройдзены аддзел. Сэмінары прапрацоўвалі пытаньні аб нагляданых падручніках, аб мясцовым матар'яле, аб мэтадах прапрацоўкі гістарычнага цыклю, аб формах праваджэньня паўторных гутарак.

У будучым, сэмінары павінны даць значна больш кіраўнікам школ, трэба лепш арганізаваць абмен вопытам і глыбей прапрацоўваць зьмест гутарак.

Кіраўніцтва сэмінарскай працай праводзіцца габінэтам у цесным кантакце з горрайкомам, які назірае за арганізацыйным бокам, склікае пасяджаньні, улічвае наведваньне.

Паглыбленьню сэмінарскай працы габінэт павінен у будучым аддаць асаблівую ўвагу.

Самаадукацыйная праца

У габінэце было устаноўлена пастаяннае дзяжурства консультанта, праз якога сакратары гурткоў зносіліся з прымацаванымі да іх консультантамі. Дзяжурнаму консультанту здаваліся усе пратаколы гурткоў, праз яго-ж ішлі адказы на гэтыя пратаколы.

У габінэце праводзіліся пэрыодычныя нарады сакратароў гурткоў. На будучы год з большым разгортваньнем самаадукацыйнай працы, габінэт шырэй абслужыць гурткі самаадукацыі і індывідуалаў, арганізуе сэмінары для консультантаў і [illegible] усіх удзельнікаў аднотыпавых гурткоў. Шырэй павінна быць пастаўлена консультацыя індывідуалаў, асабліва у зьвязку з устанаўленьнем большай добраахвотнасьці ў партыйнай вучобе.

Абслугоўваньне агітацыйнай працы

Апрача выставак па пытаньням бягучай політыкі 15 парт. конф. Усе-КП(б) і 10 зьезд КП(б)Б для дакладчыкаў systэматычна падбіраліся выразкі з газэт па галоўным пытаньням політычнага жыцьця.

Да ўсіх кампаній габінэт падбіраў літаратуру і мэтодычныя падручнікі неабходныя для падрыхтоўкі к дакладу.

У дапамогу дакладчыкам праводзіліся інструкцыйныя даклады, растлумачваючыя рэкомэндованыя АПА Акркому тэзісы. Тэзісы для дакладчыкаў пашыраліся габінэтам для раздачы па ячэйках.

Агульныя пытаньні мэтодыкі агітацыі высьвятляліся ў спэцыяльна падабранай вітрыне, дзе сабраны мэтодычныя падручнікі і журнал „Спутник агитатора“.

Габінэт таксама зьбіраў пытаньні слухачоў па найбольш цікавым дакладам для лепшага выяўленьня запатрабаваньняў партыйнай і рабочай аудыторыі. Гэты каштоўны матар'ял, нажаль, намі дакладна не вывучаны.

Зьбіраньне мясцовых матар'ялаў

Габінэтам складзен альбом, які ілюструе нашы дасягненьні ў галіне гаспадарчага будаўніцтва, характарызуючы становішча сельскае гаспадаркі, прамысловасьці, гандлю, фінансаў нашага гораду і акругі.

Падабраны такія матар'ялы, якія ясьней ілюструюць галоўнейшыя моманты эканамічнай політыкі, выходзячы з таго, што гэты альбом павінен служыць ілюстрацыяй к агульнаму курсу політграматы.

Матар'ялы для складаньня альбому ўзяты часткова з мясцовых друкаваных выданьняў, земаддзелаў, горсавету, статбюро, „Известия Губкома“.

Такі альбом дыяграм з кароткім паясьненьнем мы маем на ўвазе размножыць з тым, каб кожная політшкола і школа II-ой ступені магла выкарыстаць гэтую працу. Апрача гэтага зьбіраюцца і больш падрабязныя матар'ялы па паасобным прадпрыемствам у дапамогу дакладчыкам, якія перад выступленьнем на прадпрыемствах змогуць глыбей пазнаёміцца з варункамі працы і быту рабочых данага прадпрыемства.

Пэрспэктывы працы

Калі цяперашні год ужо паказаў цэлы шэраг шляхоў ажыўленьня працы габінэту, то наступны павінен замацаваць прынятыя намі формы працы і значна пашырыць іх зьмест. Апрача таго праца павінна пашырыцца. Мы павінны ахапіць сваім кіраўніцтвам агітпропарганізатараў ячэек, якія патрабуюць значнай дапамогі з боку габінэту.

Таксама неабходна прыблізіць працу габінэту к запатрабаваньням вёскі, рабіць мэтодычную дапамогу сельшкол парасонак і кіраваць партыйным актывам у справе індывідуальнае самаадукацыі.

Неабходна паставіць перад сабою і задачу утварэньня ў габінэце цэнтру больш паглыбленае навуковае марксыцкае думкі, на манер гуртка гісторыкаў-марксыстаў, альбо гуртка па больш глыбокаму вывучэньню становішча гаспадарчага будаўніцтва акругі, напрыклад: аналіза сельска-гаспадарчага росту нашае вёскі ў сувязі з класавым расслаеньнем яе. У такім гуртку апрача прапагандыстаў прынялі-бы ўдзел і працаўнікі савецкага апарату, пры чым супольнымі сіламі тых і другіх можна дасягнуць значных і каштоўных для практычнай працы вынікаў. У плян габінэту ў наступны год уводзяцца гэтыя новыя задачы.

Гр. Файгенбаум

Асноўныя пытаньні організацыйнай працы цэхячэек

(2-гі раён, Віцебскай організацыі)

Гадовая праца цэхячэек выявіла цэлы шэраг недахопаў у арганізацыйнай рабоце (пытаньні пляну, пытаньні кіраўніцтва гаспадар. і проф. жыцьцём цэху і т. д.) цэхячэек, якія вымагаюць унясеньня поўнай яснасьці і чоткасьці і на аснове вопыту, які ўжо маецца, намеціць галоўныя ўказаньні аб іх далейшай рабоце.

Пляны цэхячэек

І па гэты дзень некаторыя т. т. вядуць спрэчкі наваког пытаньня, які плян патрэбен для цэхячэек. Высоўваецца тры падумкі: 6-ёх месячны плян, 3-х месячны плян і календарны месячны плян. На справе мы бачым, што пляны маюцца у нязначным ліку ячэек, пляны якія і маюцца вельмі разнастайныя (6-ёх месячны, календарны і г. д.).

Найбольш спрыяючым і правільным зьяўляецца штомесячны-календарны. 6-ці і 3-х месячныя пляны адцягваюць увагу ячэйкі ад тых пытаньняў жыцьця цэху, якія высоўваюцца жыцьцём і зьяўляюцца актуальнымі.

Наогул цэхячэйкі ня ў сілах вызначыць сабе пэрспэктыву на 6 месяцаў (гэта робіць колектыў). Календарны плян на месяц дае мажлівасьць цэхячэйцы сваечасова рэагаваць на пытаньні, якія выплываюць з бягучага жыцьця цэху, прадбачыць на месяц пытаньні яна можа і павінна. Адсюль вывады, што: цэхячэйка, якая зьяўляецца аднэй часткай агульна-завадзкой ячэйкі, павінна працаваць па яе агульнаму пляну, павінна мець месячны календарны плян.

Бюро цэхячэйкі ўключае ў свой плян агульна-завадзкія пытаньні і, дапамагаючы агульна-завадзкой ячэйцы вызначае пытаньні жыцьця самой ячэйкі, становішча цэху і другія, якія па думцы бюро неабходна разабраць у гэтым месяцы напрыклад: работа гуртка па самаадукацыі, становішча дысцыпліны у ячэйцы, даклады групоргаў, стан росту ячэйкі, аб якасьці чытак і гутарак у цэху, аб працы біблятэк, сходы аб якасьці продукцыі цэху і інш.

Трэба таксама устанавіць, як правіла, зацьвярджэньне пляну (у пачатку месяца) на сходзе ячэйкі і ў канцы месяца, пры зацьвярджэньні новага, адзначыць, што ня выканана і чаму.

Адзначаная форма складаньня плянаў работы цэхячэек уносіць пэўную чоткасьць у іх працу, дае мажлівасьць цэхячэйцы праявіць сваю ініцыятыву і, самае галоўнае, сваечасова распрацоўваць тыя пытаньні, якія у гэты пэрыод цікавяць партыйныя і беспартыйныя колы.

Пытаньні нагрузкі

Мы маем у цэхячэйны каля 40 розных нагрузак пачынаючы ад сакратара ячэйкі і канчаючы прадстаўнікамі ў розныя грамадзкія і прафэсыйныя арганізацыі: прадстаўнік у МК, РКК, бібліятэчны савет, праўленьне клюбу і інш. Ясна, што існуючыя да гэтых часоў формы нагрузкі ў цэхячэйках толькі ўносяць путаніцу.

Цэхячэйкам неабходна запомніць наступнае:

Выдзяленьне прадстаўнікоў у розныя выбарныя органы, мясцкомы страхкасу, вытворчыя камісіі і т. д. у выглядзе сваіх палiткамісараў зьяўляецца зусім няправільным, бо кіраўніцтва ажыцьцяўляецца праз існуючыя фракцыі ў гэтых арганізацыях.

Партнагрузкай трэба лічыць усякую доўгую ці часовую працу, якая выконваецца партыйцам па партыйнай, прафэсыйнай, грамадзкай, савецкай лініі будучы *выбраным*.

З ліку членаў ячэйкі трэба ўлічыць асобна т. т., якія маюць нагрузку па лініі колектыву і РК.

Што з ліку членаў ячэек трэба таксама ўлічыць т. т. нядаўна прынятых у партыю, і гэта бязумоўна, але лічыць ім за нагрузку акуратнае наведваньне школы, альбо вывучэньне статуту партыі і г. д.

Асабліва ўвагу таксама трэба зьвярнуць на маючуюся перагрузку. Ня гледзячы на шматлікія заўвагі, шэраг партыйцаў мае па 4—5 і больш нагрузак.

Неабходна таксама ўнесьці поўную яснасьць у заслухоўваньне дакладаў т. т., якія маюць нагрузку. Існуе такое палажэньне, калі ячэйка заслухоўвае справаздачныя даклады ня толькі т. т., якія маюць нагрузку ў рамках ячэйкі, заслухоўвае і тых т. т., якія стаяць на кіруючай працы (у кооперацыі, гарсавеце, мясцкоме, клюбе) ня ў межах ячэйкі.

Заслухоўваньне такіх справаздачных дакладаў нічога абсолютна ні ячэйцы, ні каму другому ня дае. Ячэйка прамых адносін да той работы ня мае і ня можа ведаць як працуе гэта організацыя, альбо таварыш. Цэхячэйка павінна заслухоўваць даклады тых таварышоў, выконваючых нагрузку, якая ўваходзіць у компэтэнцыю і кіраўніцтва цэхячэйкі.

Праца бюро і сходу ячэйкі

У працы бюро і сходу ячэйкі адсутнічае ня толькі колькасны абхват пытаньняў з жыцьця цэху, але і тыя пытаньні, якія разьбіраюцца на бюро і сходах, недастаткова разьбіраюцца. Якасная работа бюро і сходаў ячэек нізкая.

Прычынаю нізкай якасьці працы зьяўляецца недастатковая падгатоўка пытаньняў да сходу, адсутнічаньне папярэдняй прапрацоўкі і азнаямленьня з пытаньнямі, якія ставяцца на сходах з боку кіруючага ядра ячэйкі. Адсюль абгаварэньне пытаньня не заўсёды атрымлівае жаданы характар. Вельмі многа „гавораць“, галоўным чынам, таму што недастаткова ясна само пытаньне.

Заўважваюцца лёгкія адносіны да ўжо прынятых рашэньняў: няма дастатковай праверкі таго, як прынятыя рашэньні ажыцьцяўляюцца.

Як падбіраць і падгатаўляць пытаньні

Для гэтага бязумоўна патрабуецца праяўленьне ініцыятывы з боку, у першую чаргу, актыву ячэек. Патрэбна жывая зацікаўленасьць, ініцыятыва да выяўленьня ўсяго таго, што зьяўляецца важным і патрэбным.

Падгатоўка пытаньняў павінна праводзіцца, галоўным чынам, сакратаром ячэйкі з уцягненьнем членаў бюро і, наогул, актыву ячэйкі.

Калі-ж на чарговым пасяджэньні бюро стаіць даклад інстуктара цэху альбо іншага вытворча-профэсыянальнага характару пытаньне, сакратару ячэйкі належыць за некалькі дзён перагаварыць з дакладчыкам.

Калі на пасяджэньні стаіць даклад унутры-партыйнага характару, аб стане росту, стане дысцыпліны і г. д., тут таксама сакратару варта раней падрыхтаваць у пісьмовым выглядзе усе матар'ялы па гэтаму пытаньню і належачыя прапановы, з тым, каб даць чоткі і ясны матар'ял, навакол чаго павінна ісьці абгаворваньне пытаньня.

Трэба да мінімуму скараціць складаньне камісый па складаньню рэзолюцый. Такія камісіі павінны стварацца у асаблівых выпадках і пры сьвечасовай падрыхтоўцы пытаньня яны ня так будуць патрэбны.

Сакратару ячэйкі бязумоўна актыў павінен дапамагаць

Працуючы ў іншых вытворчасьцях мы бачым, што ўсю бягучую работу ячэйкі зусім нразумела, што адзін ня здолее справіцца з усёй гэтай работай. Патрэбна дапамога.

Удзел у гаспадарча-вытворчым жыцьці цэху

Да гэтых часоў ня было належнай якасьці, як цэхячэйка павінна прымаць удзел у вытворчым жыцьці цэху. У большасьці сваёй абмяжоўваліся толькі заслухоўваньнем час ад часу даклада інструктара цэху.

Апошнія дні паказалі было тым, што не ва ўсіх цэхах мы маем партыйцаў-майстроў і інструктароў цэху.

Асноўнымі формамі удзелу цэхячэйкі у гаспадарчым жыцьці цэху трэба лічыць: а) заслухоўваньне дакладаў аб вытворчым жыцьці цэху, б) актыўны удзел у вытворчых нарадах, в) таварыскія і сур'ёзныя адносіны да вытворчасьці.

Цэхячэйкі павінны планава заслухоўваць даклады майстра, альбо інструктара па асобным вытворчым пытаньням: аб якасьці прадукцыі, аб дастаўцы сыр'я, аб тормазах у рабоце цэху і г. д.

Апроч таго, трэба зазначыць што, як правіла, усе пытаньні, якія датычацца таго ці іншага цэху, да іх вырашэньня па бюро колектыву, павінны напярэдадні абгаварвацца ў цэхячэйцы.

На чыгуначных майстэрнях службы, якія маюць па 2-3 цэхавых ячэйкі, пэрыодычна праз бюро колектыву павінны склікацца аб'яднаныя сходы для заслухоўваньня дакладаў аб стане працы у участку у агуле.

У такім-жа парадку бюро колектыву склікае па меры неабходнасьці бюро гэтых ячэек для абгаворваньня таго ці іншага пытаньня.

Удзел комуністаў у вытворчых нарадах, асабліва ва умовах, калі мы маем нязначны лік майстроў і інструктароў комуністаў, праз каго можна было б праводзіць рашэньні ячэек, зьяўляецца асабліва важным. Да гэтых часоў партыйцы і цэхячэйкі работу недаацэньваюць.

Удзел партыйцаў на вытворчых нарадах павінен выяўляцца ня толькі наведваньнем нарад, але і актыўнай працай

Удзел у вытворчых нарадах зьяўляецца адным з відаў удзелу ячэйкі ў гаспадарча-вытворчым жыцьці цэху.

Мы маем у цэху шэраг т. т. высунутых і выбраных у профорганізацыі на розную працу. Увага ячэйкі, каб зблізіць гэтых таварышоў і дапамога ў іх рабоце была недастатковай.

У далейшым рабоце ячэйкі неабходна зьвярнуць увагу на падбор кадру т. т. для уцягненьня у грамадзкую працу ячэйкі з ліку партыйцаў і беспартыйнага актыву. У рабоце ячэйкі важнае месца павінна заняць заслухоўваньне пытаньняў профжыцьця.

Ячэйка пэрыодычна павінна склікаць увесь профактыў цэху, дзе абгаворваць пытаньні профэсыянага характару. Трэба таксама у будучым практыкаваць скліканьне сходаў рабочых па цэхам, для распрацоўкі

пытаньняў ня толькі агульнага характару, але прафэсыйнага і вытворчага. Гэтыя сходы павінны склікацца праз профупаўнаважаных, альбо сяброў мясцкомаў цэху, пагодзіўшы з вышэйшымі профорганізацыямі.

Цэхавыя вытворчыя камісіі і нарады працуюць пад кіраўніцтвам цэхячэйкі, адсюль зразумела, што увага цэхячэек да іх работы павінна быць павялічана. Вытворчыя нарады у цэху павінны заняць адно з асноўных месц у рабоце ячэек.

Канцэнтрыраваны матар'ял па асноўным пытаньням арганізацыйнай работы цэхячэек павінен быць у далейшым паглыблены. Асаблівую увагу павінны зьвярнуць на жывое інструктаваньне і перанясеньне вопыту з адной цэхячэйкі ў другую.

Жывое інструктаваньне павінна быць так пастаўлена, каб яно ня выявілася у дробную апеку. Бюро агульна-заводзкой ячэйкі павінна садзейнічаць праяўленьню ініцыятывы цэхячэек, у час выхоўваньня своечасовага рэагаваньня на ўсе важныя пытаньні жыцьця цэху.

Драгілаў і Аур'е

Беларусізацыя ў Віцебску

„Хочаш [illegible] кіраўніцтва рабочае клясы, хочаш каб пролетарыят быў на [illegible] [illegible] [illegible] кіраўніцтва БССР [illegible] беларускай мовай. Без гэтага партыя і рабочая кляса Беларусі кіраваць не здолеюць“—такая дырэктыва ЦК КПБ.

Безумоўна варта паглядзець як у Віцебску выконваецца гэтая дырэктыва і ў першую чаргу ў партыйнай організацыі.

Нацыянальны склад організацыі:

на 25 IV-27 г

	Беларусы	Расійцы	Яўрэі	Палякі	Латышы	Іншыя	Усяго
Вясковая парторганізацыя .	786 72,9%	86 8%	93 8,6%	28 2,6%	62 5,7%	24 2,2%	1079
Гарадзкая парторганізацыя .	859 38,6%	371 12.2%	803 36.1%	102 4.6	116 [illegible]	7 3 3	[illegible]
Уся організацыя	1646 49,8%	357 10.8%	896 27.2%	130 4%	178 [illegible]	95 3	3304

Нацыянальны склад выбарчых парторганаў:

	Беларусы	Расійцы	Яўрэі	Палякі	Латышы	Іншыя	Усяго
Склад АК КПБ	17 36,2%	9 19,1%	10 21,3%	2 4,3	[illegible] 10	1 [illegible]	47
Склад гарадзкіх РК КПБ . .	22 36%	8 13,1%	22 36%	4 6.6%	[illegible] 3,3	3 5	61
Склад вясковых РК КПБ . .	72 64,3%	12 10,7%	14 12,5%	2 3,3%	9 8%	3 2,7%	113

Прыведзеныя лічбы паказваюць, што палова акруговай організацыі належыць да беларусаў. Калі ж узяць асобна вясковую організацыю, то там беларусы складаюць амаль што [illegible] усёй організацыі. Значыцца, калі ў організацыі толькі беларусоў, яна мела аснову рэзка паставіць пытаньне аб беларусізацыі.

Уясьненьне пытаньня парторганізацыяй

Прапрацоўка пастаноў кастрычнікавага пленуму ЦК па нацыянальнаму пытаньню праводзілася ў ячэйках у форме дакладаў, спрэчак і вынясеньня рэзалюцый. Уся акруговая парторганізацыя была уцягнута у вывучаньне гэтых пастаноў. У выніку чаго ўся організацыя уцяміла

асноўную лінію партыі ў нацыянальным пытаньні прыстасаваную да Беларусі, але асобныя неразуменьні ўсё-ж засталіся. У якасьці аднаго з вынікаў прапрацоўкі належыць адзначыць зьмяненьне адносін парт. арганізацыі да беларускай мовы. Размовы аб тым, што гэтая мова штучная, што сяляне на гэтай мове ня гутараць і г. д. пачынаюць зьнішчацца патроху і пасыўныя адносіны да беларусізацыі меўшыя месца ў мінулым годзе—„палітыку мы ўхваляем, але самі пакуль што рабіць у гэтым напрамку нічога ня будзем“.

Справкі і апрацоўка пытаньняў канцэнтраваліся, галоўным чынам, вакол беларусізацыі, каранізацыі і абслугоўваньня нацыянальных меншасьцяў і культурнага будаўніцтва.

Практычнае ажыцьцяўленьне парторганізацыяй беларусізацыі

Мы ня можам пахваліцца асабліва вялікімі дасягненьнямі ў практычным ажыцьцяўленьні беларусізацыі, але-ж даныя гавораць аб вялікім пераломе ў гэтым сэнсе ў арганізацыі.

Бюро Акруговага Камітэту ў лістападзе 1926 г. было дадзена заданьне адпаведным таварышам вывучыць беларускую мову да 1-га студзеня 1927 г.

Праверка паказала, што большая частка правераных ня чытаюць беларускай літаратуры і ня чытаюць, амаль што, беларускіх газэт. Вывучаюць яны мову „па пратаколам і перапісцы“. І нават гэта зьяўляецца дасягненьнем у параўнаньні з тым, што мы мелі ў мінулым годзе.

Ува ўсіх школах партасьветнай сеткі ў горадзе і на вёсцы была ўведзена беларуская мова, як спэцыяльны прадмет. Некаторыя школы-перасоўкі рабілі спробы да пераводу выкладаньня на беларускую мову іншых прадметаў і трэба сказаць спробы далі ўдачныя.

Многіх вынікаў, галоўным чынам, па гарадзкім школам палітграматы гэта не дало, так як беларускай мовы адводзілася толькі ўсяго адна гадзіна ў тыдзень. Апрача таго слухачы ня зусім акуратна наведвалі гэтыя заняткі.

Сетка гурткоў па вывучэньню беларускай мовы, за апошні год, вырасла як у горадзе, так і на вёсцы. Аднак удзел у іх камуністаў зусім малы. Пару прыкладаў: нядаўна былі правераны ў горадзе 28 гурткоў па вывучэньню беларускай мовы і ў іх з 892 чалавек толькі 152 сяброў і кандыдатаў КПБ, альбо 17 % агульнага ліку працуючых у гуртках.

На вёсцы—па Бешанковіцкаму раёну працуюць у гуртках 137 чалавек, з іх сяброў і кандыдатаў КПБ 18, альбо 13 %. На Суражскаму раёну працуюць у гуртках і школах 311 чалавек з якіх 42 партыйны, альбо 13% усіх працуючых у гуртках.

Перапіска партыйных арганізацый паступова пераводзіцца на беларускую мову.

1-шы раён на белмове 7 яч. альбо 26 %, на зьмешанай бел.-рас. мове—4 яч. альбо 15 %, на яўрэйскай мове ячэйка, альбо 3 %, на зьмешана расійска-яўрэйскай мове 3 яч. альбо 11 %, і на расійскай мове 12 яч., альбо 45 %.

2-гі раён: На зьмешанай беларуска-расійскай мове 4, альбо 15 проц., на яўрэйскай мове 1, альбо 4 проц., на зьмешанай расійскай і яўрэйскай мове 3, альбо 11 проц. і на расійскай мове 19, альбо 70 проц.

Вясковыя ячэйкі

Езярышчанскі раён — на расійскай мове і на белмове 4.
Чашніцкі „ на белмове 1 на змяшанай расійска-беларускай 1 і на расійскай мове 1.
Высачанскі „ — на расійскай мове 6 і на белмове 2
Суражскі „ на белмове 1, на змяшанай беларуска-расійскай 1 і на расійска-латыскай мове 1, на расійскай 2.

У другіх раёнах пераведзена на беларускую мову праца, прыблізна паловы ўсіх ячэек

Такім чынам Віцебская арганізацыя мае даволі многа колькасных поспехаў у справе беларусізацыі. [illegible] якасць працы [illegible] як нельга. Жывая праца [illegible] і [illegible] на [illegible] нават і ў тых ячэйках, якія сваю працу перавялі на белмову, вядзецца на расійскай мове. У гэтым напрамку мы толькі маем спробы што-небудзь зрабіць. Зразумела, што апошняя больш мае месца ў гарадах, чым на весцы

Пры ўсіх нават недахопах, *адно [illegible] бясспрэчным, што [illegible] арганізацыя [illegible] нацыянальныя палітыкі партыі і беларусізацыю ў [illegible] і што ў гэтай апошняй галіне праводзіцца значная праца*

Камсамольская арганізацыя і беларусізацыя

Нацыянальны склад камсамольскай арганізацыі на 1 ліпеня 1927 г.

Беларусаў 5.348—62,8 проц., *яўр.* 2.555—30 проц., *расійц.* 305—3,6 проц., *паляк.* 155—1,8 проц., *латышоў* 130—1,5 проц. *іншых* 27—0,3 проц.

Склад выбарчых арганізацый камсамолу

	Беларус.	Яўрэяў	Расійцаў	Палякаў	Латышоў	Іншых	Усяго
АК КСМ	15 43%	12 34%	3 8,5%	3 8,5%	1 3%	1 3%	35
Райком	190 66,4%	70 24,4%	13 4,6%	9 32%	2 0,7%	2 0,7%	286
Сэкратары РК	7-4,6%	4-26,7%	2-13,3%	1-6,7%	—	1-6,7%	15
Бюро ячэек	825 70%	292 21,5%	30 2,4%	26 2,1%	13 1%	—	1186
Сэкратары яч.	191 71%	67 25%	4 1,5%	6 2,2%	1 0,9%	—	269

Настрой, які меў месца ў партыйнай арганізацыі, быў і ў камсамоле да таго часу, пакуль не была праведзена тлумачальная праца.

Пытаньні нацыянальнай палітыкі ставіліся на пленумах АК і РК камсамолу і абмяркоўваліся ў ячэйках. Пры абмеркаваньні былі [illegible] [illegible] самыя [illegible] настрой, што і ў партыйнай арганізацыі. „Не [illegible] прывучаць беларускую [illegible] мову да [illegible] сяляне не разумеюць [illegible]." [illegible] „Нам надта цяжка разумець беларускую мову, нас не будуць разумець сяляне" (Суражскі раён).

Сумесна з агульным узмацненьнем [illegible] зьмяніліся адносіны арганізацыі да беларусізацыі, [illegible] пасунулася ў рад практычнае ажыцьцяўленьне. Аднак, і па гэты дзень, слаба пастаўлена праца па растлумачэньню важнасьці пытаньня сярод беспартыйнай моладзі.

Практычнае ажыцьцяўленьне

Акруком КСМ перавёў сваю працу амаль што цалкам на беларускую мову і ня толькі ў галіне перапіскі. Большасьць адказных працаўнікоў АК КСМ даволі добра ўладаюць беларускай мовай.

Райкомы КСМ больш марудна, але ўсё ж сваю працу пераводзяць на беларускую мову і ў гэтым маюць за апошні год ня мала дасягненьняў. Перапіска Райкомаў цалкам пераведзена на белмову. Значна горш з ячэйкамі і ў асаблівасьці ў горадзе, але і тут арганізацыя мае ня толькі недахопы, але і значныя дасягненьні. Гэта пацьвярджаецца хоць-бы наступнай табліцай

На якой мове працуюць ячэйкі КСМ:

	Усяго яч.	На белмове	На рас.	На яўр.	На польскай	На ямецкай
Гарадзкія . . .	86	13 15%	50 58%	10 12%	—	13 15%
Вясковыя . . .	184	75 40,4%	29 16%	6 3%	1 0,6%	73 40%
Усяго па акрузе .	270	88 32,6%	79 29,2%	16 6%	1 0,3%	86 31,9%

Вырасла значна зацікаўленасьць беларускай мовай і практычнае ўладаньне ёю ў камсамольскай арганізацыі. У акрузе працуюць 154 гурткі па вывучаньню беларускай мовы, у якіх вучацца толькі камсамольцы.

Зразумела, што гэтыя дасягненьні невялікія і імі здавольвацца ні ў якім выпадку нельга. Праца па беларусізацыі ў камсамольскай арганізацыі павінна пайсьці па лініі больш узмацненага вывучэньня ня толькі мовы, але і беларускай культуры і тлумачэньня значэньня беларусізацыі, як часткі агульнай нацыянальнай палітыкі КПБ.

Савецкі апарат:

Нацыянальны склад працаўнікоў савецкіх установ

	Беларусы	Расійцы	Яўрэі	Палякі	Латышы	Іншыя	Усяго
АВК. . .	10 43,5%	6 26%	7 30,5%	—	—	—	23
РВК. . .	610 70,7%	53 6,2%	142 16,6%	13 0,5%	—	44 5,1%	862
Аддзелы АВК:							
Адпаведныя працаўнікі .	133 37%	6 17%	13 37%	1 3%	2 6%	—	35
Тэх. працаўн. .	108 47,6%	65 28,6%	32 14.3%	6 2,6%	6 2,6%	10 4.3%	227
Спецыялістаў .	142 67%	[illegible] 18,9%	9 4,2%	2 6,79	12 0,9%	7 3.3%	212
Усяго .	883 65%	170 12,5%	203 15%	22 0,6%	20 0,4%	61 1,5%	1359

У установах абслугоўваючых вёску (Райвыканкомы), працуе пераважны процант беларусаў. Процант беларусаў ва установах акругі [illegible] адказвае агульнаму ліку беларусаў Віцебскай акругі. Як-жа [illegible] беларускай мовай працаўнікі ўстаноў Віцебскай акругі.

Адпаведныя працаўнікі	добра	сярадне	слаба	нязнае	усяго
Акруговыя ўст.	8- 21,6%	18=48,7%	8 21,6%	3 8,1%	37
Райк. устан.	26 14%	79 42%	67 35%	18 9%	190
Усяго:	34 15%	97—43%	75 73%	21=9	[illegible]
Тэхнічныя прац.					
Акруговыя ўст.	12—3,5%	96 27,5%	91 26%	150 43%	[illegible]
Раённыя ўстан.	49 7,1%	226 33,5%	249 -37,4%	148 -22	[illegible]
Усяго:	61 6%	322 31%	340 33%	298 30%	1021

Трэба адзначыць тое цікавае явішча, што сярод адказных працаўнікоў процант няведаючых беларускую мову значна меншы, чым сярод тэхнічных. Зусім [illegible] сярод тэхнічных працаўнікоў 30 прац. [illegible] а 33 прац. слаба ведаюць беларускую мову. [illegible] на першым месцы стаіць Акрзнаа [illegible] тэхнічных [illegible] добра, [illegible] сярадне. З [illegible] адказных працаўнікоў [illegible] ведаюць добра, а [illegible] сярэднe, а на апошнім месцы Акрстрах [illegible] тэхнічных працаўнікоў толькі 1 ведае белмову, а з адказных —ніхто).

Прафарганізацыя

Ня гледзячы на тое, што партыйныя і камсамольскія арганізацыі [illegible] на выкананне дырэктывы [illegible] умець размаўляць па-беларуску, што [illegible] пытанне ня зусім дастаткова было асьветлена перад беспартыйнымі [illegible], усе-ж і [illegible] на апошніх месяцах [illegible]

Пры абмеркаваньні гэтага пытаньня на адзіночных сходах ячэек у прысутнасьці беспартыйнага актыву, меў месца [illegible] характэрныя выступленьні „таварыш М [illegible], што у нашых вёсках няма [illegible] процэнту беларускіх слоў у размове, ня вёрна, ён не прымячае, што і сам у сваёй размове ужывае да 30 проц. беларускіх слоў" (беспартыйны Новыкаў).

„Мы беларусізацыі [illegible] [illegible] [illegible]. У нас у правядзеньні беларусізацыі [illegible]" (беспартыйны Зап [illegible])

[illegible] з тым, як [illegible] пытаньня і [illegible] з беларускай культурай мелася часам і іншага характару выступленьні

Нацыянальны склад профсаюзаў і іх органаў.

	Беларус.	Расійцаў	Яўрэяў	Палякаў	Іншых	Усяго
Склад [illegible]	[illegible]	[illegible] 11,5	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Прэзыдыум АСПС	4=27%	3—20%	6—40%	1—6,5%	1—6,5%	15
Пленум АСПС	35—54%	1—1,5%	25 38,5%	3=4,5%	1 1,5%	65
Акруговыя Праўл. Саюзаў	137=44%	20—7%	116 38%	13=4%	20=7%	306

З ліку гэтых саюзаў, саюз швэйнікаў вядзе сваю працу на яўрэйскай мове, працасьветы цалкам і саюз сельска-гаспадарчых і лясных рабочых часткова на беларускай мове. Астатнія саюзы толькі на расійскай.

У клюбах, за выключэньнем „Дома Асьветы“ большая частка працы вядзецца на расейскай мове. Патрабнасьці чытачоў у беларускай літаратуры здавальняюцца бібліотэкамі ў вельмі малым размеры. Так напрыклад: з 36,731 кніг саюзных бібліятэк толькі 1203 на белмове.

Такім чынам на агульным фоне беларусізацыі, профсаюзны ўчастак зьяўляецца адным з слабейшых.

Беларусізацыя і культурнае будаўніцтва

Мова выкладаньня ў школах

Усе камплекты па мове выкладаньня падзяляюцца наступным чынам

	Гор. Віцебск	Раёны	Усяго	%
Беларускія	127	819	946	80,9
Яўрэйскія	39	36	75	6,4
Расійскія	88	9	97	8,3
Польскія	12	15	27	2,3
Латыскія	4	17	21	1,8
Эстонскія	—	1	1	0,1
Літоўскія	—	1	1	0,1
Усяго	270	898	1168	100

Пераважаючая большасьць беларускіх школ 819 з 946 -прыходзіцца на вёску, расейскіх жа школ 88 з 97 падае на горад, што амаль зусім зразумела.

Найбольшая цяжкасьць у беларусізацыі школ утвараюцца адсутнічаньнем вучабнай літаратуры для другога канцэнтру сямігодак, хоць часткова за апошні год гэты недахоп зьнішчаны.

Нацыянальны склад вучняў школ соцыяльнага выхаваньня

	Па гораду 25-26 г. %	26-27 г. %	Па раёнам 26-27 г. %
Беларусаў	32	34	86,3
Яўрэяў	49,5	52	7,4
Палякаў	4	4	2,6
Расійцаў	12,5	9	2,1
Латышоў	0,5	0,5	1.2
Эстонцаў	—	—	0.2
Літоўцаў	—	—	0.2
Іншых	0,5	0,5	—

Адсюль мы з усей яскравасьцю бачым, што нацыянальны склад вучняў цалкам адпавядае мове выкладаньня ў школах.

Вузы і Тэхнікумы

Беларусоў -513 чалавек, альбо 50,3 проц., яўрэяў 44[illegible] альбо 43,5 проц., расійцаў—11, альбо 1,1 проц., палякаў—1[illegible], альбо 1,1 проц., латышоў—4, альбо 0,4 проц.

Ня гледзячы на тое, што беларусы і тут складаюць больш паловы усіх вучняў, пераклад выкладаньня навучальных дысцыплін на белмову яшчэ далёка не цалкам праведзены. Пару прыкладаў: выкладаньне дысцыплін у Белпэдтэхнікуме цалкам пераведзена на белмову, у Кааператыўным на 85 проц., на Белвэдкурсах на 55 проц., а Вэтінстытуце на 45 проц. Зусім кепска абстаіць з электромэханічным тэхнікумам, дзе белмова выкладаецца толькі, як прадмет.

Перад партыйнымі ячэйкамі гэтых навучальных установаў выцякае неабходнасьць узмацненьня працы па растлумачэньню прынцыпаў партыі ў нацыянальным пытаньні.

Беларусізацыя палітасьветных установаў

Працаўнікі хат-чытален на 80 проц. свайго складу ўладаюць беларускай мовай, хоць і ня зусім цьвёрда. Значная частка працы хат-чытален пераведзена на беларускую мову.

Аднак, яшчэ да сучаснага моманту, хаты-чытальні ня маюць задавальняючай колькасьці літэратуры на беларускай мове і мовах нацменшасьцяў. Ня лепш абстаіць справа з бібліятэкамі рабочых клюбаў. На прыклад: бібліатэка клюбу Драўапрацоўнікаў, у якім 50 проц. рабочых беларусаў і 25 проц. яўрэяў, маецца толькі 34 кнігі на белмове і 130 кніг на яўрэйскай мове. У бібліатэцы клюбу „суботнік“ на 13,000 кніг, беларускіх толькі 250. Беларускія кнігі купляюцца яшчэ надта слаба. Аддзяленьне Беларускага Дзяржаўнага Выдавецтва за 25-26 г. прадала на 119,000 руб. кніг, із якіх беларускіх — толькі на 30,000 руб. і то галоўным чынам падручнікаў.

Беларускія часопісі амаль што зусім не выпісваюцца.

Але на Віцебшчыне, хоць і марудна, хоць і з аслабленьнем на некаторых вучастках, *справа беларусізацыі ўсё ж знаходзіцца на шляху дасягненьняў.*

М. Лабадаеў

Пра выхады з комсамолу

Казаць зараз аб масавых выхадах з Комсамолу, бязумоўна, няпрыходзіцца. У свой час такое зьявішча мела бясспрэчна масавае распаўсюджваньне ў некаторых арганізацыях але ў працэсе палепшаньня работы павышэньня яе якасьці выхады ў значнай меры скараціліся. Трэба ўлічваць, што выхады і ў бягучым часе, даволі частыя зьявішча маюць месца ў нашых арганізацыях і гэты артыкул ставіць сваёй задачай некаторае высьвятленьне пытаньня.

Для удакладненьня пытаньня трэба факты выхаду з саюзу разьмежаваць па іх прычынам.

Першае: Нярэдка комсамольцы выходзяць з саюзу матывіруючы гэта як незадавальненьне работай, скардзячыся на тое, што за ўвесь час прабываньня ў саюзе яны мала атрымалі ад рук. Бюро комсамольскіх ячэек толькі тады ўлічылі на неабходнасьць урэгуляваньня пытаньня з нагрузкай, калі сталі перад фактам выхаду комсамольца з саюзу.

Такія зьявішчы, зразумела, у сувязі з палепшаньнем пастаноўкі работы ячэек ідуць на значнае зьніжэньне.

Направілісь факты іншага парадку. Часта ў працэсе работы ячэйкі па тым ці іншым прычынам складаюцца варожыя ўзаемаадносіны паміж комсамольцамі і старым актывам, нярэдка ўсё гэта ўскладваецца на аднаго з комсамольцаў („страляюць вінават") складаюцца ненармальныя ўзаемаадносіны і ў канцы канцоў комсамолец падае заяву аб выхадзе.

Трэцяе: Некаторыя комсамольцы ў выніку працяглага шуканьня работы, знаходзячыся ў цяжкім матэрыяльным становішчы, вымушаны адмовіцца, пасылаюць да комсамольскіх арганізацый заяўляючы прыкладна так: „...мне комсамол, калі мне ... няма чаго". У падцьверджаньне такіх фактаў будзе характэрным наступная заява комсамольца:

> „Выходзячы з дрэннага экономічнага становішча кідаю комсамол з прычыны незацікаўленасьці сябе пустой і беспрыбытковай працай ні чым не здавальняючай і рабы беднякоў, але ж толькі здавальняючае кулацкія элементы, якіх пасылаюць на працу і перадаюць у партыю".

Калі адкінуць шэраг момантаў, якія гавораць аб існаваньні некаторых ненармальнасьцяй у ячэйцы пры ўмове, калі верыць заяве аб перадачы „кулацкіх элемэнтаў" у партыю (а ў гэтым яшчэ можна сумнявацца), то стане зразумелым што дрэннае экономічнае становішча б. сялянскага комсамольца часткова зьяўляецца прычынай яго выхаду з КСМ.

Такія факты не адзінокі і падобныя прычыны спрыяюць выхаду з КСМ. У некаторай нязначнай частцы, ня гледзячы на шэраг прыкладаў комсамольцаў, існуе погляд на комсамол як арганізацыю, якая павінна „устроіць на працу" забяспечыць матэрыяльна погляд на саюз, як на біржу працы.

Трэцяе: Частка комсамольцаў, ня маючы перспектыву на пераход у партыю ў бліжэйшы час (пераважна пераросткі служачыя), пачынаюць апушчаць рукі. Такія факты малаколькасны, але яны ўзорны. Комсамолец-студэнт падае заяву наступнага зьместу:

„У зьвязку з тым, што я па сваёй пасыўнасьці, якая мне прывілася на глебе дрэннага матар'яльнага становішча, не магу ў даным ВУЗе быць перададзеным у партыю і што мне хутка споўніцца 23 гады, пасьля чаго я буду лічыцца пасыўным сябрам ячэйкі, прашу мяне выключыць з шэрагу організацыі".

Альбо:

„У віду таго, што па думцы ячэйкі і нават некаторых членаў партыі я зьяўляюся дэфэктыўным членам ячэйкі, пагэтаму прашу выключыць мяне з КСМ".

Безумоўна ня ўсім комсамольцам заўтра можна і неабходна быць членамі партыі, аднак, гэта яшчэ не зьяўляецца прычынай для выхаду з Комсамолу. Комсамолец, які падае такую заяву ў дадатак зусім адыходзіць ад ячэйкі, чаму апошняя нярэдка сама садзейнічае.

Чацьвертае. Упоўнасьці законнае і апраўдваемае жаданьне комсамольца вучыцца не заўсёды здавальняецца. Часта комсамольцы без капейкі грошы ў кішэні зьяўляюцца ў горад і не паступаюць у навучальныя установы. Званьне комсамольца аказалася мала яшчэ для таго, каб быць прынятым вучыцца: патрэбны веды, а іх, як відаць, мала. Комсамол не дапамог, выйсьце — трэба выходзіць з яго шэрагаў.

Такога роду заявы ў пераважнай большасьці падаюцца комсамольцамі-навічкамі з больш заможных прашарак вёскі. Такія выхады некаторым чынам садзейнічаюць адсейваньню часам зусім выпадкова папаўшых у КСМ элемэнтаў, якія жадаюць саюз скарыстаць у сваіх асабістых мэтах. Яны рана, альбо пазьней павінны выйсьці з нашай організацыі.

Частка комсамольцаў-хуліганаў, якія займаючыся п'янствам ва сутнасьці адарваліся ад Комсамолу, але фармальна лічацца комсамольцамі, калі бачаць, што бюро ячэйкі пачынае ў адносінах да іх прымаць якія небудзь мерапрыемствы, самі папераджаюць такое становішча і падаюць заявы аб выхадзе з Комсамолу.

Такім выхадам садзейнічае надзвычайна рэзкі і нават ня сур'ёзны падыход з боку некаторых ячэек КСМ да пытаньня аб нязвычных паступках комсамольцаў. Адзіным мерапрыемствам, выпраўляючым ячэйку, лічыцца выключэньне. Нязвычны праступак разглядаецца, як абсалютнае зьявішча, бяз вучоту і зьвязаных прычын, якія параджаюць хваробныя зьявішчы. Зразумела, што комсамолец, які зрабіў нязвычны праступак, чакае выключэньня і, каб падвесьці гэта пад больш прыгожую рубрыку, выходзіць добраахвотна з КСМ, матывуючы якімі небудзь пабочнымі прычынамі.

У вёсцы яшчэ да гэтага часу прычынай выхаду з комсамолу зьяўляецца: занятасьць комсамольцаў на сельгаспадарцы, немагчымасьць увязаць хатнюю работу з рэгулярным наведваньнем сходаў і выкананьнем комсамольскіх абавязкаў.

Ячэйка задавальняе просьбу комсамольца, не задумваючыся над магчымасьцю выхаду са склаўшагася становішча.

Выхады з комсамолу па прычынам хваробы таксама маюцца: захварэўшы комсамолец ня можа быць актыўным членам ячэйкі і лепшым выхадам з становішча выбыцьце з організацыі. Чытаем наступнае:

„Выпіска з пратаколу сходу яч. ЛКСМБ.

СЛУХАЛІ:

Аб комсамольцы К... Гаворыць К... „у віду таго, што я захварэў вэнэрычнай хваробаю — сыфілісам, прашу мяне выключыць з КСМ"

ПАСТАНАВІЛІ:

„Выключыць."

Вось і ўсё. Коратка і зразумела. Другі комсамолец піша:

„Знаходзячыся у арганізацыі з 1925 г. да гэтага часу я быў ей аддан, але цяпер адчуваю сябе амаральным і далейшае прабываньне у шэрагах КСМ будзе адбівацца на маім здароўі, а пагэтаму **прашу ня лічыць мяне членам В организацыі".**

Зразумела, што пастанова аб выключэньні пры дабраахвотнай заяве аб выхадзе не правідлова. Яна сьведчыць аб нячуткасьці комсамольцу. Такая заява робіць, так сказаць, палажу комсамольцу, бо ёсьць комсамольцы, якія пры такім становішчы не заўсёды лічаць неабходным паведамляць сваіх таварышоў і гэтыя здор думкі распаўсюджваюць **заразу.**

Да усяго сказанага трэба дадаць аб фактах выхаду з комсамолу дзяўчат. Ёсьць дзьве прычыны: выхад замуж за беспартыйнага хлопца (а часамі і за партыйнага) і заляцаньне „таварыскія" аднолькавы хлопцаў да дзяўчат. У пацьверджаньне гэтага можна прывесьці факт, калі у аднэй ячэйцы усе дзяўчаты хацелі выйсьці з КСМ, але дзякуючы своечасоваму высьвятленьню прычын і ухіленьню факт удалося не **дапусьціць.**

У калектыве КСМ ф-кі „Дзьвіна" (дзе больш распаўсюджана затуляецца жаночая праца) з 55 ці механічна выбыўшых комсамольцаў прыблізна за год, дзяўчат выбыла — 6. Асноўная прычына выхад за**муж і адрыў ад комсамолу.**

У далейшай рабоце нашым партыйным і, галоўным чынам, комсамольскім арганізацыям неабходна зьвярнуць большую увагу на вывучэньне і зьнішчэньне прычын, якія прыводзяць да выхаду з Комсамолу.

Трэба весьці барацьбу з такімі зьявішчамі, калі выходзячы з КСМ таварыш зусім адпіхваецца ад ячэйкі. Такое зьявішча яго маральна прыніжае і выклікае ясныя альбо адрыў ад грамадзкага жыцьця, а потым захапленьне п'янствам і хуліганствам, альбо рэзкае праціпас**таўленьне комсамольскай організацыі.**

У цэлым шэрагу выпадкаў выхаду з комсамолу мы маем ненармальнасьці у ячэйцы (склока, нераўнамерная нагрузка, неправільныя узаемаадносіны з дзяўчатамі і г. д.) і пагэтаму Комсамольскім Камітэтам неабходна у кожным асобным выпадку разглядаць гэтыя пытаньні і намячаць практычныя мерапрыемствы па зьнішчэньню маючыхся ненар**мальнасьцяй.**

Часткова выхад з Комсамолу паступовае спрыяе адсейваньню выпадкова папаўшых у яго шэрагі моладзі, але гэта толькі часткова, і пагэтаму такія выпады таксама заслугоўваюць значна большай увагі у на**шай практычнай рабоце.**

Павышаньне якасьці работы, уцягненьне кожнага комсамольца у канкрэтную работу, зусім зьнішчаць выхады з Комсамолу. Гэта пала**жэньне апраўдана фактамі і жыцьцем.**

З. О—аў.

Вынікі партыйнае асьветы ў КП(б)Б за 1926-27 нав. год

Падрыхтоўка да навучальнага году

Толькі што мінулы навучальны год зьяўляецца другім годам плянавай, сыстэматычнай работы па партыйнай асьвеце. І ў параўнаньні з папярэднім годам — першым вопытам гэтай работы мы павінны канстатаваць цэлы шэраг дасягненьняў у пастаноўцы, правядзеньні і выніках работы па партыйнай асьвеце.

Першы год плянавай работы па партасьвеце -1925-26 навуч. год.

Ужо падрыхтоўчая праца да толькі што мінулага навучальнага году прайшла значна лепей, больш арганізавана як у папярэднім годзе, як у цэнтры, гэтак і на мясцох. Своечасова быў падабраны кадр прапагандыстых шляхам адбору выявіўшых сябе на працы з ліку прапагандыстых, якія працавалі ў папярэднім навуч. годзе, і шляхам вылучэньня новых таварышоў. Праведзены курсы перападрыхтоўкі цэнтральныя і на мясцох (у акругах) якія абхапілі большую частку як гарадзкіх, так і вясковых прапагандыстых. Загадзя была намечана сетка школ партыйнае асьветы. У адпаведнасьці з гэтым была ўнесена яснасьць у пытаньні матэрыяльнага забесьпячэньня школ і правільнага пабудаваньня бюджэту яшчэ да пачатку навучальнага году. Усе гэтыя мерапрыемствы захапілі арганізацыі выстарчальна падрыхтаванымі, што адбілася ў станоўчым сэнсе на ходзе заняткаў у працягу ўсяго навучальнага году.

Комплектаваньне. Ня ў прыклад папярэдняму году, комплектаваньне адбылося значна больш арганізавана, больш мэтазгодна. У 1925-26 годзе пры вызначэньні ў тую або іншую школу кіраваліся амаль толькі выпадковымі прызнакамі, бяз уліку ўзроўню агульнага разьвіцьця, палітведаў, тэхнічнай пісьменнасьці, што прывяло да надзвычайнай стракатасьці складу школ і груп, непрыстасаванасьці слухачоў адзін да аднаго і да данай школы. Гэтая акалічнасьць выклікала масавы адліў ад школ, неабходнасьць шматлікавых перагруповак ужо пад час заняткаў, што ўносіла бязладзьдзе ва ўсю працу.

Усяго гэтага ўжо ня было ў толькі што мінулым навучальным годзе. Пры камплектаваньні школ былі выкарыстаны даныя папярэдняга навучальнага году, якія далі параўнаўчае ўяўленьне аб ступені падрыхтаванасьці кожнага партыйца, які займаўся ў школе альбо ў гуртку. Апрача таго, у большасьці акруг, асабліва ў гарадох, пры райкомах і буйных ячэйках былі адборачныя камісіі, якія выяўлялі ўзровень ведаў і разьвіцьця тых, якія ня былі раней ахоплены сеткай партасьветы, для правільнага вызначэньня іх у тую або іншую школу. Дзякуючы ўсяму гэтаму, комплектаваньне прайшло досыць добра, больш-менш правільна, і ў працягу навучальнага году не назіраліся тыя зьявішчы, якія мелі месца ў папярэднім годзе.

Усё-ж пры комплектаваньні мелі месца шмат недахопаў і ў гэтым годзе. Добраахвотнасьць выбару форм партасьветы амаль не прымянялася і шмат каго з партыйцаў паставіла ва ўмовы немагчымасьці рэгу-

лярнага наведваньня школ. Беспартыйны склад палітшкол ва многіх выпадках, асабліва ў вёсцы, набіраўся не з активу, а з вольнае ад працы моладзі. Шмат выпадкаў прымусовага уцягненьня ў палітшколы асабліва у комсамольскія вучняў агульна-адукацыйных школ.

Ахоп школамі і склад слухачоў. Ахоп партасьветай партыйнай організацыі явуляецца у наступным выглядзе. Па намечанаму у жніўні 1926 году пляне мелася на увазе ахапіць школьнай сеткай. у горадзе:

219 школ (скарочаных, нормальных і вячэрніх савпартшкол) з ахопам 7986 членаў і кандыдатаў партыі што складае 70,2 проц парторганізацыі ў горадзе (1.361 на 1-га жніўня 1926 году).

У вёсцы:

246 школ (выпускаў) з абхопам 5448 партыйцаў (што складае 74 проц. з агульнага ліку 7356 членаў і кандыдатаў КП б/Б на 1-е жніўня), 2782 комсамольца і беспартыйных усяго 8230 чалавек.

За мінулы навучальны год абхоп выразіўся у наступных лічбах у горадзе—212 школ (96,1 проц. намечанага пляну) выпусьцілі 4319 партыйцаў (54 проц. намечанага пляну), што складае 32,1 проц. парторганізацыі ў горадзе (13.432 на 1-е студзеня 1927 году).

У вёсцы 270 школ (110 проц. намечанага скончыла іх 3159 членаў і кандыдатаў партыі 58 проц. намечанага пляну,) што складае 42,3 проц. парторганізацыі у вёсцы (7470 на 1-е студзеня 1927 г.). (Усе прыведзеныя лічбы, як і далейшыя даны для Гомельскае і Рэчыцкае акруг па стараму адміністрац. падзелу).

Гэткі, бязумоўна, невыстарчальны абхоп школьнай сеткай тлумачыцца наступнымі прычынамі. Па-першае, прыведзеныя лічбы выпуску школ—далёка адстаюць ад лічбы першапачатковага іх укомплектаваньня, у выніку адліву ад школ у працэсе заняткаў. Гэты адліў, які меў масавы характар, асабліва у гарадох, дасягаў па многіх выпадках звыш 50 проц. складу школы, тлумачыцца тым што не заўсёды школы маглі быць прыстасаваны да варункаў працы навучаючыхся, у горадзе у сувязку з працай на прадпрыемствах па зьменам, у вёсцы далёкая адлегласьць школы ад свайго гаспадаркі і месца жыхарства. Па-другое, вялікі контынгент навічкоў кандыдатаў ня мог быць абхоплен школай, у сувязку з іх палітычнай адсталасьцю ў сталоўным чынам, тэхнічнай малапісьменнасьцю. Па-трэцяе, партыйцы сяляне ад сахі ня могуць на 1—1½ месяца цалкам адарвацца ад гаспадаркі, і пры комплектаваньні рухомых палітшкол мы значна адышлі ад пляну, комплектуючы іх комсамольцамі і наогул моладзьдзю, за кошт меўшыхся на увазе партыйцаў.

Па нацыянальнаму складу абхопленыя школьнай сеткай разьмяркоўваюцца наступным чынам:

У горадзе. З агульнага ліку 5899 беларус—2543 (43,2 проц.), яўрэяў—2408 40,8 проц.), палякоў—180 (3 проц.), і іншых 768 (13 проц.).

У вёсцы. З агульн. ліку 7053 беларусаў—4948 (69,9 проц.), яўрэяў -1348 (19 проц.), палякаў—279 (3,9 проц.) і іншых—508 (7,2 проц.)

Разам. З агульнага ліку 12928, беларусоў 7491 (57,9 проц.), яўрэяў —3756 (28,8 проц.), палякаў—459 (3.5 проц.) і іншых—1276 (9,8 проц.).

Гурткі. У ліку іншых відаў партасьветы мелі месца гурткі (з кіраўніком) і гурткавая і індывідуальная самаадукацыя. Гурткавая праца прывілася ў горадзе надзвычайна слаба. Усяго налічвалася 31 гурток, якія нормальна працавалі у працяг усяго году (ня лічучы шматлікіх гурткоў, якія распаліся у пачатку або у сярэдзіне году) абхапіўшы 288 партыйцаў, што складае 2,1 проц. усей гарадзкой парторганізацыі. Большасьць гэтых гурткоў прыпадае на гурткі павышанага тыпу (Ленінізм, гісторыя партыі, палітычная экономія), абхапіваючыя актыў. Паніжаных гурткоў (па програме нормальнай і скарочанай школ)—усяго 8. Гэткі малы абхоп гурткамі тлумачыцца, па-першае, адсутнасьцю кіраўнікоў, асабліва больш-менш добра падрыхтаваных. Па-другое,—і галоў-

ным чынам, тым, што гурткі, як форма партасьветы ўсё больш перастае задавальняць масу і гэтая форма як агульнае зьявішча што раз, дык больш зжывае сябе і паступова губляе свае значэньне. У вёсцы ў адносінах колькаснага абхопу справа абстаіць значна лепш. Там налічваецца 372 гурткі з абхопам 1662 партыйцаў, што складае 22,2 проц парторганізацыі. Усё-ж-а, з комсамольцамі і беспартыйнымі гэтымі гурткамі абхоплена 3081 асоба. Трэба, аднак, заўважыць, што ў лік гэтых гурткоў уваходзяць і местачковыя гурткі, якія па свайму тыпу і складу хутчэй павінны быць аднесены да гарадзкіх гурткоў. Такіх гурткоў маецца 19 па праграме скарочаных школ і больш 20 гурткоў па вывучэньню бягучай політыкі. У большасьці вясковых гурткоў заняткі адбываліся па праграме рухомай політшколы і стацыянаркі і па вывучэньню бягучай політыкі, што бясспрэчна сьведчыць аб правільнай іх устаноўцы, адказваючай патрабнасьцям партасьветы у вёсцы. Усё-ж-а, якасьць працы гурткоў далека ня высокая. Большасьць кіраўнікоў гурткоў тэорэтычна і яшчэ ў большай меры мэтодычна надта слаба падрыхтаваны. Сыстэматычнае назіраньне і кантроль над работай вясковых гурткоў бадай што нельга ажыцьцявіць. Кіраўніцтва вясковымі пропагандыстымі вельмі слабое.

Самаадукацыя

Самаадукацыя, як форма партасьветы, пачынае заваёўваць усё большае месца і прызнаньне. Самаадукацыя праводзіцца ў БССР усяго толькі другі год. Пры чым у першы год у большасьці акруг былі зроблены толькі першыя спробы, якія ня далі рэальных вынікаў і толькі ў сёлетнім годзе яна была пастаўлена больш-менш як трэба. Масы ўясьнілі сабе значэньне самаадукацыі і параўнаўча аўладалі мэтодам працы гурткоў самаадукацыі. Раённыя працаўнікі таксама ўсвоілі мэтоды арганізацыі і кіраўніцтва самаадукацыяй. Станоўчае значэньне самаадукацыі ў гэтым годзе яшчэ і ў тым, што для многіх яна паслужыла быццам натуральным працягам сваёй партвучобы пасьля сканчэньня політшколы. Асабліва гэта датычыцца рухомых політшкол. Так, напрыклад, у Віцебскай акрузе 91 проц. скончыўшых рухомую політшколу працягвалі свае заняткі самаадукацыяй, дзеля гэтага арганізаваліся ў гурткі яшчэ знаходзячыся ў школе. Наогул рухомыя школы, у большасьці акруг, многа ўнесьлі станоўчага ў працу па самаадукацыі. Яны далі слухачам навыкі, як працаваць па самаадукацыі яшчэ у школе, яны-ж-а зьяўляліся арганізатарамі і консультантамі гурткоў самаадукацыі для парыфэрыі. Усё-ж-а праца па самаадукацыі мела шэраг вялікіх недахопаў. Ні на ўсіх акругах (Бабруйск) рухомыя школы былі ўцягнуты у работу па самаадукацыі. Невыстарчаючая колькасьць консультантаў і слабая тэорэтычная і мэтодычная падрыхтоўка іх, асабліва ў раёнах. Кіраўніцтва консультантамі амаль адсутнічае.

Усяго політсамаадукацыяй было абхоплена (без Мазырскае, Менскае і Калінінскае акруг, ад якіх няма зьвестак): у гуртках 577 гурткоў з агульным лікам 4616 асоб, з якіх 2595 партыйцаў, індывідуальна 185 чал. з іх 178 партыйцаў, а ўсяго 4801 чал., з якіх 2773 партыйцаў, што складае 13,2 проц. усёй організацыі (з ліку 20894 на 1-е студзеня 1927 году). У большасьці вясковых гурткоў паніжанага тыпу праводзяцца заняткі па праграмах рухомых політшкол і стацыянарак (да 300 гурткоў), у гарадох — па праграме скарочанай і нормальнай школ (больш 50 гурткоў). Гурткоў павышанага тыпу (па асобным дысцыплінам) маецца 72 па 4 акругах (у іншых акругах яны асобна ня вылучаны). Большасьць іх гарадзкога партактыву. Але трэба лічыць як дасягненьне гэтага году тое, што ў выніку працы рухомых школ II ступені (па праграме стацыянарак і нормальных школ) мы маем у вёсцы гурткі па вывучэньню асобных дысцыплін (гісторыі УсеКП політэкономіі, праграме вячэрніх савпартшкол). Ва умовах БССР павінна быць адзначана і тое,

што многія гурткі вялі сваю работу (складаньне пратаколу, перапіска з консультантамі) на беларускай мове. Так, напрыклад, у Віцебскай акрузе, менш беларусізаванай чым іншыя, 18 гурткоў, якія консультавала Акруговае Бюро, працуюць на беларускай мове.

Падсумоуваючы вынікі партасьветы па усім яе відам, колькасны вынік вырашаецца ў наступным:

		Агульная колькасьць асоб	З іх членаў і кандыдатаў партыі	% да ўсяе парторганізацыі	% да ўсяго абхопу партасьветай
Школьная сетка	у горадзе	5899	4319	32,1	
	у вёсцы	7083	3159	12,3	
Усяго		12982	7478	36,0	61,3
Гурткамі	у горадзе	337	288	2,1	
	у вёсцы	3081	1662	7,2	
Усяго . . .		3418	1950	9,3	16,0
Самаадукацыяй: у горадзе і ў вёсцы		4801	2773	13,2	22,7
РАЗАМ		21201	12201	58,1	100,0

Такім чынам усімі відамі партасьветы абхоплена 58,1 % парторганізацыі, пры чым, па асобным відам першае месца займае школьная сетка (61,3 % усяго абхопу партасьветай), другое месца самаадукацыя (22,7%) і на апошнім месцы гурткі (16%).

Якасьць працы партыйнае асьветы

Якасьць працы і ідэйны зьмест параунаўча вышэй папярэдняга году і наогул іх можна назваць здавальняючымі. Гарадзкія школы працавалі два дні на тыдзень, што дазволіла ужываць элементы лябораторнага пляну, дзе суадносіны паміж самастойным чытаньнем і групавымі гурткамі выражаліся 2:3. У вёсцы гэты бок яшчэ лепшы: суадносіны паказаных частак 2:1, ды параунаўча рэгулярна ужывалася пісьмовая работа. Пытаньні XIV партзьезду і XV партконфэрэнцыі у выстарчальнай меры высьвятляліся і прапрацоуваліся у працягу усяго курсу, значна шырэй, як гэта мае месца у самым падручніку (з гэтага боку падручнікі мала здавальняюць). Побач з гэтым былі і вельмі істотныя недахопы. Школьная вучоба усё яшчэ ня была выстрачальна конкрэтна, не ўвязвалася з бягучым політычным жыцьцем. Толькі у адной акрузе (Менскай) былі гэткія спробы, але больш як спробамі іх нельга назваць. Гэта тлумачыцца, галоуным чынам, ня зусім выстарчаючай падрыхтоукай пропагандыстых, якія ня здолеюць пасьпець за тэмпам політычнага жыцьця і слабым іх кірауніцтвам. Мала і рэдка выкарыстоувауся мясцовы матар'ял. Яшчэ таксама ня знойдзены сапраудныя формы увязкі школьнай вучобы гуртка з практычнай работай.

Пропагандыстыя

Кадр пропагандыстых у параўнаньні з папярэднім годам узрос як колькасна, так і якасна. К пачатку мінулага году быў зроблен якасны адбор пропагандыстых, пры чым былі адсеяны не апраўдаушыя сябе на

гэтай працы. Замест іх у яшчэ большым ліку, былі вылучаны новыя таварышы, пераважна рабочыя ад варштату, з ліку тых, якія выявілі сябе на вучобе, як здольныя і разьвітыя, у нормальных вячэрніх савпартшколах. Усе нанова вылучаныя і частка старых пропагандыстых прайшлі курсы перападрыхтоўкі, гарадзкія пропагандыстыя — у акругах, а вясковыя на цэнтральных курсах у Менску. Гэтыя курсы ўзбагацілі іх тэорэтычныя веды, пашырылі іх сьветагляд, а галоўнае ўпяршыню яны азнаёміліся з пытаньнямі мэтодыкі наогул і мэтодыкі палітграматы ў прыватнасьці. З адмоўных зьявішчаў усіх гэтых курсаў трэба ўказаць на тое, што прапрацоўка програм палітшкол адбывалася, галоўным чынам, па лініі прапрацоўкі па сутнасьці, не прапрацоўваючы іх мэтодычна, г.-зн. з пункту гледжаньня таго, як трэба праводзіць гэтую тэму у школе. На гэтых курсах ня была пастаўлена мэта даць на рукі слухачом, у выніку курсаў, „рабочы плян", і зн. мэтодычную распрацоўку гутарак тэй програмы, па каторай кожнаму з іх прыйдзецца працаваць. Гэтая акалічнасьць адбілася у далейшай працы пропагандыстых, галоўным чынам, нанова вылучаных, выкрыўшых наступныя грунтоўныя недахопы: а) няуменьне выбраць з вучэбнага матар'ялу галоўнага, істотнага, даволі часта аддаючы шмат увагі у гутарках дробязі; б) няуменьне наладзіць самастойную работу навучаючыхся, умела скласьці заданьне, выбраць патрэбнае з падручніка.

Наогул-жа пропагандыстыя і нанова вылучаныя сябе апраўдалі і трэба лічыць вялікім дасягненьнем прыцягненьне да пропагандысцкай працы рабочых ад варштату. У Віцебску з 23 рабочых ад варштату, якія прайшлі курсы перападрыхтоўкі, 20 былі прызнаны годнымі да пропагандысцкай работы і 18 з іх параўнаўча сябе апраўдалі. Гэтыя пропагандыстыя навічкі, змушаныя у процэсе сваёй работы рыхтавацца да заняткаў, значна выраслі тэорэтычна.

Агульны склад пропагандыстых па БССР (апрача Менску і Гомельшчыны) уяўляецца ў наступным выглядзе:

	Агульны лік	Па партстажу: Да 1917 г.	1917-18 г.	1919-20 г.	1921-23 г.	1924 г.	Кандыд.	КСМ	Беспарт.	На політпадрыхтоўцы: Ком. ВНУ	Губ. СПШ	УСПШ	Самаадукац.
У горадзе	154	1	43	48	18	29	15	—	—	30	29	14	81
У вёсцы	211	6	20	44	22	79	30	6	1	25	54	27	108
Усяго	365	7	63	92	40	108	45	6	1	55	83	41	189

	[illegible]: 1 год	2 гады	Больш 2 г.	Па нацыянальнасьці: Беларус: Лік	%	Яўрэяў: Лік	%	Палякоў: Лік	%	Расійцаў: Лік	%	Іншых: Лік	%
У горадзе	46	33	75	58	37,7	64	41,5	11	7,2	12	7,8	9	5,8
У вёсцы	89	65	57	128	60,7	54	25,6	17	8,0	9	4,3	3	1,4
Усяго	138	98	132	186	51,0	118	32,3	28	7,7	21	5,7	12	3,3

З гэтых даных мы бачым, што ў адносінах партстажу пераважае партыйны маладняк: 108 (30%) членаў партыі з 1924 году 70, (19%) з стажам да 1919 г. Прычым большая частка маладняку прыпадае на вёску. У адносінах політпадрыхтоўкі — заметнае палепшаньне, атрымаўшых сыстэматычную і вы старчальную політасьвету скончыўшых Ком. ВНУ і ГубСПШ — 135 (37%). Яшчэ лепш вызначаецца якасны рост па прапагандысцкаму стажу: 36,1% з стажам больш 2-х год, чаго ня мелі раней. Прапагандыстых з гадовым стажам і тут, як у адносінах партстажу, большая частка прыпадае на вёску.

Вынікі і вывады

Наогул, толькі што мінулы год па партасьвеце трэба лічыць здавальняючым. Падрыхтоўка, укомплектаваньне, падбор прапагандыстых і сама работа, як школ, так і гурткоў значна лепшая, чым у папярэднім годзе. У справе партасьветы мы наогул узьняліся на больш высокую ступень: вырас кадр навучаючыхся у нормальных і вячэрніх савпартшколах, пашырылася кола асоб, якія займаюцца павышанай самаадукацыяй; павышаныя гурткі па асобным дысцыплінам маюцца ўжо і ў весцы; павялічыўся лік прапагандыстых з 2-х гадовым стажам і больш, вылучаны на прапагандысцкую работу рабочыя ад варштату, павысіўся тэарэтычны ўзровень і наогул якасны склад прапагандыстых.

Побач з гэтым павінны быць адзначаны і наступныя недахопы:

1) Невыстарчальна зьвернута ўвага пры комплектаваньні на тэхнічную няпісьменнасьць, што затрудняла для многіх вучобу і змусіла іх пакідаць школы.

2) У вёсцы пры комплектаваньні, апрача гэтага, не заусёды ўдачна намячаўся цэнтр школы і прыцягненьне партыйцаў у школы наогул затрудняўся тым, што навучаньне рухомай політшколы зьвязана з адрывам ад работы, што не адпавядае бытавым умовам вясковых партыйцаў.

3) Вельмі слабы абхоп актыву гарадзкога і раённага партасьветай ва ўсіх яе відах.

4) Слабае і несыстэматычнае кіраўніцтва прапагандыстымі, што адбілася на якасьці і зданьням зьмесьце работы школ і гурткоў.

Асноўнае, што трэба будзе мець на ўвазе пры організацыі партасьветы у наступаючым 1927/28 навучальным годзе, гэта наступнае:

1) Пакідаючы рухомую партшколу для абслугоўваньня комсамолу, беспартыйнага актыву і комуністых адзнак, для абхопу партыйцаў перайсьці на стацыянарку.

2) Шырока ужываць добраахвотнасьць выбару формы партасьветы, пакідаючы і надалей абавязковым для комуністых мінімум політычных ведаў у размеры нармальнай школы.

3) У гарадзкіх школах захаваць і на далей парадак заняткаў 2 дні ў тыдзень з ужываньнем элемэнтаў лябараторнага пляну.

4) Курсы перападрыхтоўкі прапагандыстых апрача сваёй простай мэты таорытычнай і мэтодычнай падрыхтоўкі прапагандыстых, павінна адначасна служыць лябараторыяй для выпрацоўкі па усім тэмам праграмы політшкол „работага пляну“, якім карысталіся ў сваей практычнай працы усе прапагандыстыя, у тым ліку і неабхопленыя курсамі.

5) Удзяліць больш увагі самаадукацыі, як усё больш разгортваючайся форме партасьветы шляхам: а) узмацненьня організацыйнага і мэтодычнага кіраўніцтва, галоўным чынам, плянамернага і сыстэматычнага кіраўніцтва консультантамі; б) організацыі завочнага навучаньня (забесьпячэньня завочнага кіраўніцтва) пры школьных цэнтрах (вячэрні Ком. ВНУ, Совпартшкола).

НА МЯСЦОХ

М. Анісаў

Машынізацыя Сельскай Гаспадаркі

(Мазыршчына)

Асноўным штурхачом, для далейшай і больш шпаркай інтэнсыфікацыі сельскай гаспадаркі, зьяўляецца як мага найбольшае упадрэньне ў яе машыннага спосабу вытворчасьці, што неадменна будзе штурхаць справу колектывізацыі сельскай гаспадаркі. Гэта з асаблівай яскравасьцю падкрэсьліў X зьезд КПБ, даўшы лозунг „Праз машына-снабжэньне к пасяленьню колектывізацыі сельскай гаспадаркі“.

Тут трэба з задавальненьнем адзначыць, што гэты лозунг партыі знаходзіцца у хуткай стадыі праводжаньня ў жыцьцё. У справе прасоўваньня машын у сельскую гаспадарку, як у індывідуальныя, так і колектыўныя, мы маем вялікія дасягненьні. Возьмем, напрыклад, дынаміку інвэнтарызацыі сельскай гаспадаркі у Карланскім раёне, у параўнаньні з становішчам 1926 году, з 1925

Дасягненьні тут відавочны, без асобных камэнтарыяў. На 4855 індывідуальным гаспадаркам, налічваецца наступная колькасьць с. г. інвэнтару.

У 1925 годзе, малацілак было 80, а ў 1926 г. ужо 126; саламарэзак—199; а ў 1926 годзе—486—узрост на 245%, толькі за адзін год. Прывадоў у 1925 г.—47, у 1926 г. 70; Акучнікаў у 1925 г.—36; а ў 1926 г.—94; Барон з жалезнымі зубамі ў 1925 г.—3184; а ў 1926 г.—3889; і г. д. і г. д.

Агульны процант забесьпячэньня індывідуальных гаспадарак машынамі (малатілкамі, саламарэзкамі, прывадамі, веялкамі) ужо у 1926 г. раўняецца—16,4%

У калектыўным карыстаньні маецца наступная колькасьць інвэнтару: у 3-х калгаспадарках і 1-м саўгасе 2 малатілкі, 2 сячкарні, 3—веялкі, 2—прывады, 19—барон і 1 трактар.

Што селянін, з кожным годам усё больш імкнецца к забесьпячэньню сваёй гаспадаркі машынамі, відаць таксама з наступнага. Праз сельскую с.-г. кааперацыю закуплена: у 1925 годзе машын [illegible], плугоў 19; а ў 1926 годзе машын—211; плугоў—110.

Калектыўна закуплена у 1925 годзе 7 машын; 1926 годзе 18 машын.

Узрост калектыўнай закупкі машын зьявіўся вынікам узросту машынных таварыстваў, якіх у 1925 годзе было па раёну 1; а у 1926 годзе 7, у якіх знаходзіцца 56 сяброў; з іх серадняков 33, беднякоў—23.

Само сабою разумеецца, што найвялікшую ролю адыгрывае, у справе прасоўваньня машыны у сельскую гаспадарку зьніжэньне цэн на іх. Тут таксама, хаця і маленькае, але-ж ёсьць палепшаньне справы, напрыклад: саламарэзкі за год зьнізіліся з 67 рублеў за кожную да 54 руб.; веялкі з 73 руб., да 53 руб. прывады з 154 руб. да 117 р. малацілкі стаяць пакуль што на адным узроўні.

Паміж іншым патрэбна адзначыць, што водгукі сялянства на некаторыя машыны нашай Савецкай вытворчасьці навет лепшыя чым на замежныя, дабаўляючы яшчэ тое, што машыны нашай уласнай вытворчасьці дзешавей ад замежных.

Застанаўліваючыся на агульных нашых дасягненьнях у справе прасоўваньня машыны у вясковую гаспадарку, патрэбна застанавіцца таксама і на тых адмоўных момантах, якія ў нас маюцца.

Як адзін з асноўных недахопаў гэта — 1) Недахопны ўзрост колектыўнай закупкі машын, большая колькасьць якіх знаходзіцца сасрэдаточана ў індывідуальных гаспадарках, а па гэтаму машына яшчэ мала зьяўляецца сродкам калектывізацыі, калектывізіруючым пачаткам у раёне, а ў нярэдкіх выпадках сродкам эксплёатацыі заможнай часткі сялянства, беднейшай.

2) Недахопнасьць бядняцкага ядра ў машынных таварыствах, слабое кіраўніцтва імі, невывучэньне як скарыстоўваецца інвэнтар.

3) Зьніжэньне цэн на машыны йшло не за лік мерапрыемстваў па зьніжэньню цэн мясцовай сельска-гаспадарчай коопэрацыі, а тлумачыцца агульным паніжэньнем цэн на машыны з боку трэстаў.

4) Нязначная колькасьць маючагася інвэнтара ў калгаспадарках.

Рацыянальнымі мерамі ў далейшай справе прасоўваньня машынізацыі сельскай гаспадаркі, на класавай падставе бязумоўна будзе зьяўляцца: бязупынная праца па развіцьцю маючыхся і організацыі новых машынных таварыстваў, ствараючы з іх гаспадарчыя, сталыя калектыўныя адзінкі, што створыць большую зацікаўленасьць, з боку сялянства і ў асаблівасьці з боку беднейшага.

Далейшыя цьвердыя мерапрыемствы па зьніжэньню розьнічных цэн, шляхам скарачэньня гандлёвых выдаткаў.

Праводжаньне штодзеннай сталай працы партячэйкамі сярод беднаты, за недахопнасьць колектыўнай закупкі машын, палажыўшы ў аснову факты эксплёатацыі бедняка праз канцэнтрацыю ў руках заможных слаёў—сельска-гаспадарчых машын.

К. Мазур.

Работа сярод беднаты

(Віцебская акруга)

„Пры праводжаньні палітыкі ажыўленьня саветаў, уцягненьня ў іх работу шырокіх мас беднякоў і серадзякоў, партыя павінна асаблівую ўвагу зьвярнуць на тое, каб сплаціць вакол сябе бедноту й весьці за сабой сярэдняе сялянства" (*пастанова пленуму ЦК УсеКП(б) 10 Х-25 г.*).

Вызначана палітыка партыі ў адносінах да вёскі 14 партканфэрэнцыяй і Кастрычнікавым пленумам ЦК УсеКП(б), а таксама і дырэктывы ЦК КП(б)Б у гэтай галіне атрымалі сваё выяўленьне ў працы Віцебскае організацыі, як у галіне арганізацыйна-палітычнай, так і ў эканамічна-матэр'яльнай дапамозе беднаце, і яшчэ большым вывучэньні характару дэфэрэнцыяцыі вёскі, асабліва ў зьвязку з памылкамі опозыцыі.

Характар дэфэрэнцыяцыі вёскі

У працягу з 1917 па 1920 г.г. селянін завалодаў зямлю, але за адсутнасьцю інвэнтару, рабочае жывёлы і з прычыны агульных умоў свайго гаспадарства (грамадзянскае вайны) бядняк ня меў магчымасьці гаспадарча скарыстаць зямлю. 1921-26 г.г. даюць нам малюнак, калі значная частка беднаты, дзякуючы правільнай палітыцы партыі, пачынае уздымаць гаспадарку і поўнасьцю скарыстоўваць зямлю, якая яму перайшла ў выніку рэвалюцыі. За гэтыя гады лік гаспадарак беспасеўных і з пасевам да 2-х дзесяцін скараціўся на 30 проц., з пасевам з 2-х да 6 дзес. павялічыўся на 42 проц. і з пасевам звыш 6 дзесяцін павялічылася на 13 проц.

Бяз буйнае жывёлы паменшылася гаспадарак на 6,9 проц., без рабочае жывелы на 7,8 проц., бескароўных на 13,2 проц., без усялякага інвэнтару на 4,3 проц., бяз плугоў і сох на 17 проц., бяз плугоў —на 33 проц., бяз сродкаў перасоўваньня—на 26 проц. Пры агульным узросьце гаспадарак на 3 проц., мы чаглядаем наступную перагрупоўку гаспадарак у Віцебскай акрузе за 24/26 г.г.

1924 г. беднякоў—59 проц., 1926 г. 40,7 проц.,
" сераднякоў—38,3 проц. 1926—56,35 проц.,
" заможн.-кулацкіх—2,7 проц., 1926—2,95 проц.

Так што мы бачым яўную перагрупоўку гаспадарстваў у бок узрастаньня серадняцкіх гаспадарстваў—і зусім нязначны ўзрост кулацкае групы. Прымяненьне найму рабочае сілы ў сельгаспадарцы характарызуецца наступным: на 1-І-26 г. батракоў, на якіх былі заключаны умовы праз саюз 1681, на 1-І-27 г.—2166, павялічэньне на 28 проц., апрача гэтага, па акрузе налічваецца да 5.000 батракоў.

Адыход на пабочныя заробкі, вызначаецца ў выхадзе з 13.346 двароў, што складае 15,6 проц. да агульнага ліку гаспадарстваў. Уся гэта група адыходзячы на заробкі не парывае сувязі з гаспадаркай. Адсюль вынік, што расслаеньне вёскі ідзе больш ціхай, чым яно ішло да рэвалюцыйнага перыоду, і зусім па другому напрамку, чым пры царызьме. Частка бядняцкіх гаспадарстваў пераходзіць у серадняцкую групу. Серадняк застаецца цэнтральнай фігурай вёскі; узрост кулака зусім нязначны, а калі ён расьце, дык далёка ня так, як гэта талкавала опозыцыя, а наадварот, агульны ўзрост гаспадаркі ідзе ў адпаведнасьці з ленінскай палітыкай партыі, у адносінах да вёскі, што падцьвярджае правільнасьць дырэктыў партыі ў гэтай галіне і памылкі опозыцыі у перааццэнцы кулака і поглядаў яе на дыфэрэнцыяцыю вёскі.

Гаспадарчая дапамога беднаце

Праведзеныя мерапрыемствы ў галіне гаспадарчае дапамогі даюць наступныя вынікі: за 1925-26 г. землеўпарадкавана бядняцкіх гаспадарак 3.000, праведзена абрэзак у 642 гаспадарках, на плошчы—9.008 дзес., надзелена беззямельных 651 гаспадарка і данадзелена малазямельных -1.411 гаспадарак. Маецца утвораны запасны зямельны фонд на плошчы 9.661 дзес., апрача гэтага падлягаюць абрэзцы 655 гаспадарак, што дае плошчу ў 6.437 дзесяцін.

Пры землеўпарадкаваньні, зусім звольнена бядняцкіх гаспадарак ад платы 24,6 проц. усіх землеўпарадкаваных і часткова 12,8 проц. на суму 9.000 руб. Выдана крэдытаў на будоўлю і закупку інвэнтару праз с. г. банк 80000 р., адпушчана лесу бясплатна на 30.000 руб. і па доўгатэрміноваму крэдыту—на 60.000 руб.

Выдана доўга й коротка тэрміновых крэдытаў на рабочую жывёлу, на закупку інвэнтару і інш. с. г. патрэбы за 25-26 г.—198.825 руб., у ліку якога—60 проц. атрымала бедната, а таксама палепшаны зьмест ссуды, замест 24 р. 50 к. на каня у 1924 г. 82 р. у сярэднім, у 1926 г. Разам з гэтым маюцца дасягненьні у сэнсе ажыўленьня савецкіх настрояў беднаты.

Організацыя беднаты вакол коопэрацыі

Мерапрыемствы па коопэрываньню беднаты і організацыі яе вакол коопэрацыі даюць наступныя вынікі. Сыстэмай спажывецкае коопэрацыі на 1-X-26 г. коопэрыравана 4.849 беднякоў, што складае да агульнага ліку пайшчыкаў 20 проц. і 13 проц., да агульнага ліку беднаты, а на 1-IV-27 г. коопэрыравана беднякоў 6.158, што складае—17,5 %

ад бедняцкае групы (беднякоў—35.000). Пры агульным коопэрыраваньні гэтай сыстэмай 26,8 проц. па акрузе. Складзены фонд для коопэрыраваньня беднаты ў суме 9.584 р., сельска-гаспадарчай коопэрацыяй коопэрыравана ўсяго 24 проц. гаспадарак акругі, прычым беднаты 10,3 проц. (да бедняцкае групы). Фонд для коопэрыраваньня беднаты складаецца ў суме 1.450 руб.

Удзел беднаты у органах праўленьня й кантролю выражаецца ў наступным: у сыстэме спажывецкае коопэрацыі ў органы праўленьня уцягнута—20 проц., кантролю 18,6 проц.; у сельска-гаспадарчае коопэрацыі ў органах праўленьня—на 1-1-25 г. без рабочае жывёлы—21%, на 1-1-26 г.—27,5 проц., без кароў на 1-1-25 г.—11,5 проц., на 1-1-26 г. 14,9 проц., што гаворыць за правільнасьць праламленьня асноўных дырэктыў партыі.

Колектывы і прасьцейшыя віды коопэрацыі

Сельска-гаспадарчых колектываў і арцеляй у акрузе маецца 55, за апошнія часы арганізавана 2 новыя арцелі, соцыяльны склад апошніх—на 90% беднята, колектывы да гэтага часу працягваюць заставацца ў цяжкіх фінансавых эканамічных умовах, гаспадарча-акрэпшых на сёньнешні дзень можна лічыць 12 арцеляй, у далейшым павінна быць зьвернена увага ў гэтай галіне працы. Малочных арцеляй па акрузе на 1-X-24 г. было 4, а на 1-X-26 г.—16, з лікам пайшчыкаў—1.320. Гэты від коопэрацыі пакуль-што аб'ядноўвае серадзякоў і нязначны % беднаты—5-8%; мэліорацыйных таварыстваў па акрузе на 1-1-27 г.—137, на плошчы 29.000 дзес., якімі асушана 9.606 дзес. балота і 207 дзес. раскарчована. Таварыстваў па торфа распрацоўцы на 1-1-27 г.—5. Як недахоп, гэта кволае разьвіцьцё прасьцейшых відаў коопэрацыі па акрузе (арганізавана: адно машыннае таварыства), на што Віцебскаму Акругкому прыйдзецца зьвярнуць асаблівую ўвагу.

Сельскія камітэты ўзаемадапамогі і беднята

Дапамога бедняцкім гаспадаркам за 1925-26 г. выязначалася ў наступным: арганізавана 102 арцелі па лесарубцы й сплаву, куды ўцягнута 6.867 беднякоў, уцягнута у сэзонныя работы 2.000 асоб, арганізавана 53 пракатных пункты, выдана у бягучай пасяўной кампаніі 14.000 п. розных насеньняў, коопэрыравана рознымі відамі коопэрацыі па лініі СКУД 2.055 асоб, усё-ж удзел самой беднаты у працы СКУД зусім нязначны, на гэты бок яшчэ недастатна зьвернута ўвагі.

Ільготы за 1925-26 г. зволена ад с. г. падатку поўнасьцю й часткова 21,8%, г. зн. 19,179 гаспадарак, на суму 55.531 р., у 1926-27 г.—зволена ад падатку 26%, г. зн. 23.575 гаспадарак, на суму 73.766 р. Па страхоўцы за 25-26 г. зволена 12.570, на суму 47.707 р., альбо—14,3% гаспадарак, у 26-27 г.—12.245, на суму 37.621 р., альбо—13,8% гаспадарак. Вакол СКУД згрупованы не вялікі, але даволі здаровы, бедняцкі актыў.

Арганізацыйна-палітычная работа сярод беднаты

Арганізацыйна палітычная праца сярод беднаты праводзілася ў большасьці па лініі правядзеньня асобных сходаў беднаты і часткова, па арганізацыі груп беднаты, так за апошніх 2 гады праведзена, у зьвязку з перавыбарамі сельсаветаў, коопэрацыі, правядзеньнем пасяўной кампаніі і г. д. 356 сходаў беднаты, па даным 250 сходамі ахоплена 13.035 асоб, беднякоў 76,6%, серадзякоў 22,27% і зусім нязначны процант батракоў 1,13%.

Груп беднаты ўсяго арганізавана па 7 раёнам 24. пры сельсаветах, кооперацыі і СКУД да перавыбараў саветаў зараз жа па 5 раёнам **арганізавана 19 груп беднаты.**

Работа груп пакуль-што разгарнулася слаба, няма яшчэ дастатнае яснасьці, як у шэрагу ячэек, так і райкомаў, як весьці работу груп беднаты, з каго яны павінны складацца у асобных выпадках адчуваецца нерашучасьць у падыходзе да арганізацыі груп беднаты.

Яшчэ недастатна у гэтую працу уцягнуты ячэйкі, у большасьці гэтую працу непасрэдна праводзяць райкомы, ячэйкі адыгрываюць ролю дапаможніка. Меліся асобныя памылкі, як з тэхнічнага, так і з арганізацыйнага боку Скліканьне сходаў беднаты праз сельсаветы, сельупаўнаважаных, выбары прэзыдыуму на сходах беднаты, што прыводзілі да таго, што прадстаўнікоў ҒК і ячэйкі ў прэзыдыум не выбіралі і гэткім чынам, сходам кіраваў альбо школьны работнік, альбо беспартыйны селянін. Прадстаўнікі партарганізацыі гралі ролю дакладчыкаў; таксама няма яшчэ яснасьці: якую ролю партыйцы і комсамольцы павінны іграць у групах беднаты Ці даваць права голасу серадняку на сходах беднаты, што гаворыць аб неабходнасьці унясеньня яснасьці у гэтую галіну работы. Неабходна паставіць перад райкомамі і ячэйкамі наступнае: падрыхтоўка і скліканьне, а таксама і правядзеньне сходаў беднаты павінна быць ускладзена на ячэйкі, райкомы праводзяць сходы беднаты непасрэдна ў тых мясцох, дзе няма парт'ячэек. Скліканьне сходаў беднаты павінна праводзіцца адкрытым, шляхам абвяшчэньня. Гэты мэтад больш сябе апраўдаў. Рашаючую ролю на сходах іграе бедната, але галасуюць **беднякі і серадняки, якія ідуць у блёку з беднатой.**

У галіне арганізацыі й работы груп беднаты:

Групы беднаты арганізуюцца ячэйкамі пры сельсаветах, кооперацыі, СКУД з выбарных членаў беднякоў. Члены КНЪ выбарныя павінны ўваходзіць у групы беднаты. Групы арганізацыйна афармляцца не павінны.

Групамі ў асноўным павінны кіраваць ячэйкі КП(б)Б, уцягваючы ў гэтую працу і фракцыі данных органаў, пры якіх арганізаваны групы.

Пытаньні, якія абмеркаваны й прынятыя па ім пастановы на групах беднаты павінны праводзіцца у жыцьце пасьля правядзеньня гэтых пастаноў праз пленумы сельсаветаў, праўленьні кооперацыі і г. д.

Пратаколы груп беднаты павінны знаходзіцца у ячэйках.

Сходы беднаты праводзяцца ад імя партячэйкі.

З унясеньнем гэтае яснасьці у арганізацыйна-палітычную работу з беднатой, гэта работа дасьць яшчэ больш вынікаў, чым мы маем да гэтага часу.

Пры далейшым разгортваньні гэтае работы, павінна быць зьвернута ўвага на выяўленьне, выхаваньне і высоўваньне на кіраўнічую работу лепшае часткі бедняцкага і батрацкага актыву. Без уцягненьня ў гэтую працу батрацтва і яго высоўваньня, без ажыўленьня работы сельсаветаў, камісій, СКУД, уцягненьня ў гэтую працу шырокіх слаеў беднякоў, батракоў і серадняков, вынікі працы будуць не багаты сваімі пасьледкамі.

ГІСТПАРТ

З гісторыі КП(б)Б

Уступленьне „Бунду“ у РКП(б)

„Бунд“ або „Усеагульны Яўрэйскі Рабочы Саюз“ у 1920-21 г. г. перажываў глыбокі, даволі вызначыўшыся крызіс.

Прычыны гэтага крызісу заключаліся у выхадзе яўрэйскіх працоўных мас з пад уплыву „Бунду“.

Кастрычнікавая рэвалюцыя у Расіі, а пасьля рэвалюцыя у Вангрыі і Нямеччыне зрабілі вялізарны рэвалюцыйны уплыў на яўрэйскія рабочыя масы. У выніку гэтыя падзеі прывялі да зьлявеньня мас і часткі правадыроў „Бунду“, а таксама падрыхтавалі глебу для набліжэньня „Бунду“ да камунізму і партыі бальшавікоў. Ужо з сярэдзіны 1919 г. асобныя бундаўскія арганізацыі пачынаюць актыўна падтрымоўваць РКП і Савецкую уладу у яе мерапрыемствах. Яны мабілізуюць сяброў сваей партыі для абароны рэвалюцыі і пасылаюць іх у Чырвоную армію на фронты, для барацьбы з наступаючай контрэвалюцыяй.

Дзьве даволі рэзка выяўленых плыні у „Бундзе“ — левая і правая вялі між сабой заўзятую барацьбу на усіх сходах, канфэрэнцыях і зьездах.

У Віцебскай бундаўскай арганізацыі, напрыклад, у канцы 1919 г. гэтая барацьба прывяла да таго, што пры выбарах у гарсавет левыя не дапусьцілі правых кандыдатаў і выставілі левых, тады правыя, складаўшыя меншасьць, пашлі на раскол і выставілі сваіх кандыдатаў.

З цягам часу расколы у бундаўскіх арганізацыях узмацніліся і прывялі да таго, што у сваей большасьці „Бунд“ абярнуўся у левую рэвалюцыйную арганізацыю камуністычнай афарбоўкі.

Такім чынам падзеі наблізілі „Бунд“ да самаліквідацыі. Але правадыры „Бунду“ імкнуліся захаваць яго і спадзяваліся, што з палявеньнем і набліжэньнем „Бунду“ да Савецкай улады ен набудзе новы грунт для сваей працы і верне страчаны уплыў на яўрэйскія рабочыя масы. Гэтыя надзеі правадыроў, аднак, не спраўдзіліся — масы не пашлі за „Бундам“. Працоўныя у большасьці сваей цяжкія часы разрухі і грамадзянскай вайны, яны бачылі адзінага абаронцу у сваіх інтарэсах у асобе Расійскай Камуністычнай Партыі (бальшавікоў). Тады кіраўнікі партыйнай палітыкі „Бунду“ наважыліся на апошнія два сродкі, якімі яны спадзяваліся ўзмацніць становішча сваей партыі: 1) яны пастанавілі правесьці партыйную „нядзелю“ умацненьня „Бунду“ і 2) уступіць у саюз з нацыяналістычнай яўрэйскай дробна-буржуазнай партыяй, так званай Аб'яднанай Яўрэйскай Сацыялістычнай Рабочай Партыяй (О. Е. С. Р. П.).

Але гэтыя абодвы сродкі аказаліся няпрыдатнымі. Яўрэйскія пралетары не жадалі падтрымоўваць партыю, якая каля двух з паловай гадоў, пасьля пачатку кастрычнікавай рэвалюцыі, выступала супроць перавароту і палітыкі камуністычнай партыі, бальшавікоў. Саюз-жа з дробна буржуазнымі элемэнтамі яшчэ больш падарваў яе аўтарытэт і стварыў унутры партыі становішча недавер'я да правадыроў, якія з сваей правай рэвалюцыйнай палітыкай выхалашчвалі рэвалюцыйную існасьць „Бунду“, дзеля захаваньня яго, як партыі.

У той час, як палітыка „правадыроў" правела; масы лявелі, рэвалюцыянізаваліся і хутка надышоў трагічны момант гэтыя „правадыры" перасталі выражаць настроі яўрэйскага пралетарыяту і большасьці бундаўскай партыйнай масы.

Тады частка найбольш чулых кіраўнікоў партыйнай палітыкі „Бунду", пад націскам гэтых мас таксама павярнулі стыр і пачалі схіляцца да прыняцьця палітыкі Савецкай улады і праграмы РКП(б).

Ужо ў красавіку 1920 г. XII канфэрэнцыя „Бунду" выносіць рэзалюцыю:

„Надышоў момант, калі „Бунд" можа адмовіцца ад сваёй афіцыйна-апазыцыйнай пазыцыі і узяць на сябе адказнасьць за палітыку Савецкай улады[1]).

На гэтай канфэрэнцыі была вынесена пастанова аб тым, што „Бунд" выходзіць з РСДРП, далучаецца да Камінтэрну і аб'яўляе праграму РКП(б) сваёй праграмай. Канфэрэнцыя таксама вынесла пастанову, каб „Бунд", прыняўшы праграму РКП(б) уступіў у яе на аснове таго самага арганізацыйнага прынцыпу на якім ён знаходзіўся ў РСДРП і прапанавала ЦК „Бунду" весьці перамаўленьні з РКП(б) па гэтаму пытаньню[2])

Гэтая-ж канфэрэнцыя адмовілася ад прынцыпу нацыянальна-культурнай аўтаноміі, заявіўшы:

„Што патрабаваньне нацыянальна-культурнай аўтаноміі, выстаўленае ў рамках капіталістычнага ладу, страціла свае значэньне ва ўмовах сацыяльнай рэвалюцыі".

Прынятыя канфэрэнцыяй пастановы былі не па пусту для першых таму, што яны знішчалі былы сацыял-дэмакратычны „Бунд" і утваралі „Бунд" камуністычны.

На канфэрэнцыі зноў адбыўся раскол, і нязначная група правых бундаўцаў начале з Абрамовічам і Юдзінам пакінула канфэрэнцыю. Гэта быў трэці і апошні „Камбунд", які склаўся ў выніку расколу.

Ён ужо тады быў угатовы ў РКП(б), і пры ўмове захаваньня імя „Бунду" унутры РКП(б) і існаваньня яго на правах аўтаномнай камуністычнай арганізацыі. Але падзеі ішлі так шпарка, што праз якіх небудзь 11 месяцаў к сакавіку 1921 г. стала відавочным, што „Бунд" не ўяўляе сабой ніякай рэальнай сілы і, што уступленьне ў РКП(б) на памянёных умовах немагчыма, хоць неабходнасьць яго прызнавалася як „Бундам", так і РКП(б).

Перамаўленьні аб уступленьні „Бунду" ў РКП(б) пачаліся пасьля XII канфэрэнцыі „Бунду" і не далі ніякіх вынікаў дзеля таго, што РКП(б) адхіліла выстаўленыя „Бундам" умовы. РКП(б) прапанавала уступіць „Бунду" у сваё шэрагі, згодна запатрабаваньня статуту, „Бунд" жа патрабаваў захаваньня тых арганізацыйных формаў, якія ён меў у часы побыту яго ў РСДРП, а таксама захаваньне самой назвы „Бунд". Такія ўмовы не маглі быць прыняты РКП(б) дзеля таго, што яны супярэчылі яе інтэрнацыянальным падставам і парушалі яе арганізацыйнае адзінства. Нарэшце выстаўленьнем такіх умоў „Бунд" супярэчыў сам сабе: з аднаго боку, як гэта відаць з пастаноў XII партканфэрэнцыі, „Бунд" прызнаў праграму РКП(б) сваёй праграмай з другога выставіў РКП(б) такія ўмовы, якія супярэчылі яе праграме і статуту.

Калі РКП(б) адхіліла вышэй памянёныя ўмовы „Бунд" перанёс справу на разгляд Камуністычнага Інтэрнацыяналу, які вызначыў узгадняючую камісію: тры ад РКП(б), тры ад „Бунду" і адзін ад Выканкому Камінтэрну. У склад гэтай камісіі увайшлі: ад РКП(б) — т. т. Красьцінскі, Праабражэнскі, Чэмерынскі і ад „Бунду" — т. т. Вайнштэйн, Літвакоў і Фрумкіна (Эстэр). Старшынёй камісіі быў вызначаны прадстаўнік Вы-

[1]) XII конференция „Бунда" Гомель. 1920 г. Еврейский рабочий в ком. движении.
[2]) Агурский ЦБ 1926 г. ст. 164.

Выканкому Камінтэрну тав. Сталін. У гэтай камісіі, выстаўленыя „Бундам", умовы яго уступленьня у РКП(б) былі у другі раз адхілены. Камісія адхіліла, як арганізацыйныя прынцыпы „Бунду", так і захаваньне яго назвы унутры РКП(б), большасьцю галасоў (усіх супроць дэлегацыі „Бунду"). У працэсе працы узгаднюючай камісіі дэлегацыя „Бунду", будучы нязгодна з яе пастановамі, апэлявала у Выканком Камінтэрну, але апошні, у асноўным зацьвердзіў іх. Тады пленум ЦК „Бунду", склікаалы пасьля канчатковага вырашэньня гэтага пытаньня, прымушаны быў прызнаць, што выпрацаваныя камісіяй і пахваленыя Выканкомам Камінтэрну умовы павінны быць прыняты „Бундам". Але правадыры яго, не жадаючы самі на сябе узяць адказнасьць за ліквідацыю „Бунду" пастанавілі склікаць надзвычайную канфэрэнцыю, якая павінна была канчаткова вырашыць пытаньне аб тым, уваходзіць у РКП(б) ці не. Сярод партыйнай бундаўскай масы па гэтаму пытаньню ўтварыліся дзьве плыні: усе згаджаліся з тым, што увайсьці у РКП(б) трэба, але адна частка стаяла за найхутчэйшае і безагаворачнае уваходжаньне, на умовах прапанаваных Камінтэрнам, а другая—за тое, каб пачакаць, спадзяючыся з цягам часу зламаць упартасьць РКП і схіліць яе да прыняцьця ўмоў, высунутых „Бундам".

Першая плынь бадай ва усіх гарадох на сходах і канфэрэнцыях мела большасьць і, як не дарагія былі гэтай большасьці аўтаномныя рысы „Бунду" яна спадзявалася, што само жыцьцё зглодзіць вострасьць умоў, выклікаўшых запатрабаваньні „Бунду" і у апошніх міне усякая неабходнасьць. На гэткай пазыцыі стаяла у прыватнасьці Ленінградзкая арганізацыя „Бунду".

Надзвычайная і апошняя Ўсерасійская Канфэрэнцыя „Бунду" адчынілася у горадзе Менску 5 сакавіка 1921 г. На канфэрэнцыі прыхільнікі найхутчэйшага ўступленьня у РКП(б) мелі большасьць. Канфэрэнцыя атрымала прывітаньне ад Выканкому Камінтэрну, у якім казалася, што пастанова аб уступленьні „Бунду" у РКП(б) „прадыктавана імкненьнем дабіцца магчыма больш цеснага аб'яднаньня усіх комуністычных сіл... Выканком Камінтэрну нагамінае таварышом, што самі бальшавікі, калі гэтага патрабавалі інтарэсы справы, зьмянілі стары назоў сваей партыі. Без самага поўнага адзінства комуністычных сіл немагчыма перамагчы ў той цяжкай, але вялікай барацьбе, якую мы вядзем. Задачы адзінства павінны быць падпарадкаваны усе астатнія. („Звезда" № 51 (738) 1920 г.)

Канфэрэнцыя выслухала двухгадзінны даклад тав. Вайнштэйна аб умовах уступленьня у РКП(б) і справаздачу ЦК „Бунду". Было шмат дэлегатаў, якія вінавацілі ЦК у здрадзе сваей партыі.

Характэрна ў гэтых і іншых адносінах прамова Эстэр Фрумкінай, якая казала: „Мы заявілі Камінтэрну: вы можаце нас прымусіць, можаце нас зламіць, але вы ня зможаце нас перарабіць, мы застанемся такімі-ж як і былі. Таварышы, ці можаце вы ўявіць сабе, каб „Бунд" мог даесьці да такога становішча, калі яго кіраўнікі яму здрадзяць...

Давядзем, што арганізацыйныя формы „Бунду" пакінулі ў рабочым руху такі глыбокі сьлед, што ён (рух) зможа існаваць і бяз іх і адначыць яурэйскую рабочую нацыю. Выходзячы з гэтага, трэба берагчы галаву, якая ў далейшым часе будзе кіраваць барацьбой. Галаве дастаецца больш усіх, таму што яна галава[1]).

З такім настроем увайшла большасьць сяброў арганізацыі „Бунду" у РКП(б). Гэта была трагічная катастрофа „Бунду" і вялікая перамога камуністычнай партыі.

Па дакладу тав. Вайнштэйна запісалася 51 прамоўцы, кожнаму з іх давалася 20 мінут, і ў кожным выступленьні дэлегатаў магчыма было прачытаць суровы прысуд гісторыі над партыяй, якая ў першыя гады рэволюцыі ўхілялася з праўдзівага шляху марксызму-бальшавізму ў бок рэакцыйнага дэмакратызму.

[1]) Там-жа стар. 166.

Пасьля спрэчак, жалобныя прамовы дэлегатаў, з алярмуючымі вы- крыкамі, былі скончаны, і большасьць канфэрэнцыі прыняла умовы Камінтэрну.

Яны заключаліся ў наступным:

1) „Бунд“ у Савецкай Расіі ўліваецца ў РКП(б).

2) Усе сябры „Бунду“ аутаматычна прымаюцца ў сябры РКП(б).

3) Правядзеньне ў жыцьцё другога пункту павінна быць ускладзена ў цэнтры і на мясцох на цэнтральныя і мясцовыя камісіі у складзе аднаго прадстауніка ад ЦК або мясцовага камітэту РКП(б), аднаго прадстауніка ад ЦК або мясцовага камітэту „Бунду“ і аднаго прадстаў- ніка ад ЦБ або мясцовага бюро яўсэкцый.

4) Да чарговай Усерасійскай Канфэрэнцыі і яўсэкцыі ў ЦБ па- вінна быць кааптавана два прадстауніка ад ЦК „Бунду“, і па аднаму прадстауніку ад адпаведных ворганау „Бунду“ павінны ўвайсьці ў яўад- дзелы пры ЦК КП(б)У і ЦБ Беларусі.

5. У ЦБ Камуністычнай Партыі Беларусі, у ЦБ Кампартыі Літвы, у мясцовыя камітэты тых месц, дзе існуюць арганізацыі „Бунду“, па- вінны да бліжэйшай губэрскай, павятовых і гарадзкіх канфэрэнцый увайсьці па аднаму прадстаўніку ад „Бунду“.

Калі гэтыя умовы былі прыняты, канфэрэнцыя палічыла неабход- ным зьвярнуцца да яурэйскага пралетарыяту з дэкларацыяй, у якой былі гэткія словы:

— „Яўрэйскія рабочыя. „Бунд“ ад вас не адыходзіць. Ён застаецца з вамі. Ён вядзе вас за сабой пад сьцягам Расійскай Камуністычнай Партыі. Яурэйскія рабочыя. Вашу любоў, вашу адданасьць, вашу да- вер'е да яурэйскага рабочага „Бунду“ перанясеце ў шэрагі таго вялі- кага саюзу, у якім вырасьце з часам арганізацыя яўрэйскага пралета- рыяту—Вялікі саюз пролетараў усіх краін“.

Праз месяц пасьля канфэрэнцыі пачалося ўступленьне „Бунду“ ў РКП(б). У Беларусі яно адбывалася ва урачыстых абставінах на агуль- ных сходах партарганізацый КП(б)Б. Уступленьне Менскай бундаускай арганізацыі ў кампартыю адбылося асабліва ўрачыста. 19-красавіка 1921 г. гэта арганізацыя у складзе 173-х таварышоў, скончыушы свой апошні сход накіравалася ў дзяржаўны тэатр, дзе тады адбываўся агуль- на-партыйны сход Менскай Арганізацыі КП(б)Б. На гэтым сходзе „Бунд“ перадаў свае сьцягі Камуністычнай партыі. З вялікай прамовай высту- піў Старшыня ЦК „Бунду“ тав. Вайнштэйн [1]. Ён гаварыў аб гістарыч- най ролі „Бунду“ ў вызваленчай барацьбе расійскага пралетарыяту, тлумачыў і апраудываў імкненьне „Бунду“ да захаваньня сваіх арганіза- цыйных форм у камуністычным руху.

Як гэта было ня дзіўна, „Бунд“ уступаў у РКП(б) пры тым погля- дзе, што для далейшага руху рабочай рэвалюцыі было-б карысна, каб яурэйская камуністычная праца мела-б дзволі рухавыя формы для свай- го разьвіцьця...

— „Я не ўтаю ад вас,—казаў тав. Вайнштэйн,—што мы гэтых по- глядаў у агульным не зьмянілі.. Але Расійская Камуністычная Партыя ў асобе яе Цэнтральнага Камітэту, а пасьля Выканком Камуністычнага Інтэрнацыяналу —пастанавілі, што пакінуць такія спэцыяльныя формы было-б не мэтазгодна. Дзеля таго, што у нас на чале інтарэсаў яурэй- скага камуністычнага руху, на чале ідэалаў надаваушых натхненьне „Бунду“ заусёды была ідэя аб адзінстве сіл пралетарыяту, ідэя аб адзінстве партыі, мы на сваёй канфэрэнцыі пастанавілі гэтай волі *падпарадкавацца* і зьліцца з Расійскай Камуністычнай партыяй на тых умовах, якія выпрацаваў Камуністычны Інтэрнацыянал“. („Известия ЦБ КПБ“ № 4 от 18/V—21, стр. 9).

[1]) Ён яшчэ за два тыдні да гэтага сходу быў уведзены у склад ЦБ КПБ(б) Беларусі

У другім месцы гэтай прамовы прадстаўнік „Бунду", гэты самы т. Вайнштэйн, заявіў, што „Бунд" уваходзіць у РКП(б) з поўным пачуцьцем нездавальненьня, ня тым, што мы ўваходзім, а як мы уваходзім. Нам хацелася-б гэта нездаволеньне хутчэй зьнішчыць, яно у кожным разе не зьяўляецца актыўным нездаволеньнем" (Тамака-ж стар. 11) Гэта было шчырае прызнаньне прадстаўніка „Бунду"; яно паказвае, паколькі яшчэ у рэчаіснасьці гэтай партыяй ня была усьвядомлена і усрынята ідэя аб адзінстве сіл пралетарыяту. „Бунд" у цэлым рашыў толькі „*падпарадкавацца*" волі Камінтэрну, прадыктаваўшай гэту ідэю, але „Бунд" ня усрыняў і не усьвядоміў яе рэвалюцыйнай існасьці і неабходнасьці. Мала пераконваючы і праўдзіва гучыць таксама і слова прадстаўніка „Бунду" аб тым, што ідэя адзінства *заўсёды* была на чале інтарэсаў яўрэйскага камуністычнага руху. Уся гісторыя Бунду і РКП(б) яскрава сьведчыць аб адваротным, што „Бунд" *заўсёды* падпарадкоўвае ідэю адзінства камуністычных сіл сваім сэпаратыстычным, абасобліваючым імкненьням. Так было у 1921 г. на IV зьезьдзе „Бунду", потым гэта зусім поўна выявілася у 1903 г., на 2-м зьезьдзе Р. С. Д. Р. П., карэнне пабыцьце „Бунду" у РСДРП з 1906 г. мае таксама чыста фармальны характар, не кажучы ужо аб тым, што у першыя дні Кастрычнікавай рэвалюцыі ён быў у лагеры меншавікоў, дзе гэтак сама вёў адасабляючае існаваньне. Нават у 1921 г. „Бунд" гэтых поглядаў ня выжыў, аб чым кажа тое, хоць і пасыўнае, нездаваленьне умовамі, на якіх ён уступіў у РКП(б). Імкненьне „Бунду" захаваць у РКП(б) свае арганізацыйныя формы выявілася у відавочным факце яго умоў Комінтэрну. Самы факт выстаўляць гэткія умовы ужо цалкам кажа аб тым, што сэпарыстычныя ідэі „Бунду" ня былі выжыты, і ідэя аб адзінстве сіл пралетарыяту не усьвядомлена і правільна ня усрынята.

Страх таго, што яўрэйскі рабочы рух ня знойдзе у РКП(б) даволі рухавых форм і спрыяючых варункаў для свайго разьвіцьця нічым не апраўдываецца. Арганізацыйная пабудова РСДРП дый і РКП(б) пасьля Кастрычнікавай рэвалюцыі стварыла даволі магчымасьцяй для разьвіцьця рабочага руху сярод усіх нацыянальнасьцяў, якія жывуць на тэрыторыі Расеі; толькі дзякуючы свайму ідэйнаму убоству, правадыры „Бунду" не зразумелі гэтага. Трэба было шмат часу, каб сама гісторыя давяла правільнасьць пазыцыі РКП(б) у гэтым пытаньні, але правадыры так моцна былі у палоне нацыянальнай абмяжованасьці, што нават перад адбыўшымся суровым прысудам гісторыі над „Бундам" засталіся пры сваіх старых поглядах.

Тав. Кнорын на памянёным сходзе так адказваў на прамову Вайнштэйна па гэтаму пытаньню:

— „Вядома, арганізацыйныя разыходжаньні засталіся да апошняга моманту. Мы па гэтаму пытаньню не маглі згуварыцца. І зараз, калі тав. Вайнштэйн кажа, што яны засталіся па арганізацыйнаму пытаньню на ранейшым пункце погляду,—мы і цяпер скажам, што мы па гэтаму пытаньню разыходзімся. Але гэта пытаньне мы павінны вырашыць у РКП(б). Мы думаем, што таварышы знойдуць у шэрагах камуністычнай партыі даволі магчымасьцяй весьці працу сярод яўрэйскага пралетарыяту. Мы думаем, што таварышы пераканаюцца у гэтым і скажуць, што ўсе тыя апасеньні, якія прымусілі „Бунд" весьці адасабляючае існаваньне ня маюць пад сабой грунту і цяпер... Нам прышлося весьці барацьбу, даволі суровую барацьбу, каб давесьці адзін аднаму правільнасьць тых ці іншых прынцыпаў. Сяньня гэтая барацьба спыняецца"—(Тамака-ж стар. 12).

Са ўступленьнем „Бунду" у РКП(б) у шэрагі камуністычнай партыі Беларусі перашло 418 таварышоў: у Менску—234 [1]) у Мазыры 86, Слуцку—39, Бабруйску—29, Барысаве—22 і Чэрвені—8.

[1]) К моманту уступленьня „Бунду" ў РКП(б) Менская гар. арган. КПБ складалася з 1.300 чалавек.

Так скончылася існаваньне гэтай партыі.

Эвалюцыя к бальшавізму, якую перажыў „Бунд“, адбылася не праз „правадыроў“, а праз масу яўрэйскага пралетарыяту. „Правадыры“ чаўседы стараліся захаваць рабоча-яўрэйскі рух у старых формах, і толькі пад націскам пралетарскіх мас, пад пагрозай застацца на „полі бойкі“ з генераламі без арміі, частка іх прымушана была здаць свае пазыцыі.

Перамога над „Бундам“ была перамогай бальшавізму над нацыяналменшавізмам і апартунізмам. У доўгай і упартай барацьбе гэтых двух партый была давездена правільнасьць прынцыпаў бальшавізму.

З перамогай „Бунду“ у рабочым руху было дасягнута больш адзінства камуністычных сіл, ідэі якога (адзінства) Камуністычных сіл, ідэі якога (адзінства) тады настойліва праводзіў у жыцьцё Камінтэрн.

„Бунд“ ня меў грунту для свайго разьвіцьця ў Савецкіх умовах: ён мог існаваць, як рэвалюцыйная арганізацыя ў дзяржавах, якія праводзілі палітыку сацыяльнага і нацыянальнага прыгнечаньня яўрэйскага пралетарыяту і, паколькі гэтыя абедзьве акалічнасьці ў варунках савецкай фэдэрацыі ня мелі месца — ён павінен быў спыніць сваю дзейнасьць.

М. Шапаваλаў

У ЦК КПБ

Аб перавыбарах дэлегацкіх сходаў

(Рэзалюцыя Бюро ЦК КПБ)

Ва ўмовах БССР кампанія перавыбараў дэлегацкіх сходаў у гэтым годзе набывае выключна важнае значэньне ў сувязі з сур'ёзьнейшымі задачамі, якія стаяць перад КПБ у справе ўмацаваньня абароназдольнасьці краіны.

Згодна абежніку ЦК УсеКП(б) („Праўда“ ад 13 ліпеня) кампанія перавыбараў дэлегацкіх сходаў па БССР у гэтым годзе павінна быць максымальна выкарыстана дзеля прыцягненьня шырокіх мас працоўных жанчын і ў першую чаргу работніц, сялянак і батрачак да справы абароны і працы па ўмацаваньню ўсіх галін соцыялістычнага будаўніцтва, па энэргічнаму праводжаньню рэжыму эканоміі, зьніжэньня цэн, па палепшэньню і ажыўленьню працы саветаў, прыцягненьню працоўных жанчын да практычнай працы ТСААвіяхіму і актыўнай **дапамогі Чырвонай арміі.**

Выходзячы з гэтых момантаў з боку партыйных камітэтаў патрэбна асаблівая сур'ёзная і дасканалая падрыхтоўка да праводжаньня перавыбараў дэлегатак.

Прымаючы пад увагу некаторае запазьненьне пачатку працы дэле**гацкіх сходаў у мінулым годзе, што адбілася на якасьці гадавой працы** дэлегацкіх сходаў, Бюро ЦК КП(б)Б лічыць неабходным пачаць падрыхтоўчую працу да перавыбараў дэлегацкіх сходаў па БССР у пачатку жніўня з тым разьлікам, каб сама перавыбарчая кампанія была праведзена з 15 верасьня па 15 кастрычніка і праца новаабраных дэлегац**кіх сходаў была пачата не пазьней 1 лістапада г. г.**

Па прыкладу мінулага году ў мэтах больш дасканалай падрыхтоўкі перавыбараў і прыцягненьня да гэтай працы савецкіх і грамадзкіх арганізацый ЦК КП(б)Б прапануе арганізаваць пры акруговых і раённых камітэтах партыі спэцыяльныя камісіі ў складзе прадстаўнікоў Аддзелу работніц ([illegible] старшыня), АПА, Аргаддзелу, ЛКСМ, Выканкому і **прафсаюзаў.**

За правільнае праводжаньне перавыбарчай кампаніі дэлегацкіх сходаў адказваюць партыйныя камітэты і партячэйкі ў цэлым.

Падрыхтоўчая праца да перавыбараў дэлегацкіх сходаў павінна праводзіцца па лініі:

а) Партарганізацыі шляхам праводжаньня шырокай растлумачальнай працы аб абавязках ячэек у адносінах да дэлегацкіх **сходаў** і шляхам прыцягненьня ўсіх членаў партыі да актыўнага ўдзелу і дапамогі ў перавыбарчай кампаніі. Асаблівую ўвагу трэба аддаць гэтаму пытаньню ў сельскіх ячэйках у сувязі з тым, што ў мінулагоднюю кампа**нію яны прыймалі нядосыцьны ўдзел у гэтай справе.**

б) Саветаў шляхам праверкі ўдзелу ў працы саветаў, сэкцыях і камісіях пры іх дэлегатак-практыкантак і павялічэньня ўвагі да іх працы, падлічыць больш выявіўшых сябе на працы дэлегатак-практыкантак дзеля далейшага выкарыстаньня іх на працы ў саветах. Тое-ж самае трэба зрабіць і па лініі КСУ, каапэрацыі і прафсаюзаў.

в) Прафсаюзаў — праз прыцягненьне ў пэрыяд падрыхтоўчай кампаніі шэравых прафчлёнак да шырокага ўдзелу ў перавыбарах.

Падрыхтоўчая кампанія ў вёсцы павінна быць праведзена асабліва дасканала, маючы на ўвазе неабходнасьць прыцягненьня да актыўнага ўдзелу ў перавыбарах беспартыйнага сялянскага актыву — сялянак-грамадзкіх працаўніц, дэлегатак мінулага скліку, вясковай інтэлігенцыі і камсамолу.

З мэтай падрыхтоўкі актыву сялянак да перавыбараў у пэрыяд падрыхтоўчай кампаніі ў вёсцы прыстасаваць скліканьне спэцыяльнай конфэрэнцыі па насельным пунктам раёну.

Зьвярнуць асаблівую ўвагу на ўцягненьне ў дэлегацкія сходы работніц і сялянак нацменшасьцяў (яўрэек, полек і інш.).

Улічваючы нязвычайна нізкі процант батрачак у дэлегацкіх сходах і неабходнасьць паглыбленьня працы сярод батрачак і сельгасп. работніц, зьвярнуць асаблівую ўвагу на падрыхтоўку батрачак, работніц і жонак рабочых саўгасаў да кампаніі, шляхам скліканьня спэцыяльных прадвыбарчых сходаў гэтых груп па раёнах і падраённых пунктах, прыцягваючы да актыўнай дапамогі ў гэтай працы саюз сельскіх і лясных рабочых.

Сама кампанія перавыбараў павінна праводзіцца на прадпрыемствах і насельных пунктах з такім разьлікам, каб забясьпечыць найбольшы ахоп масы працоўных жанчын і ў першую чаргу работніц у гарадох і сялянак-беднячак і батрачак у вёсках. З гэтай мэтаю трэба праводзіць адзін агульны сход, які дасканала падрыхтоўваецца і на якім праводзіцца, як даклад, так і справаздачы дэлегатак, перавыбары і наказ дэлегатцы.

З мэтаю поўнага скарыстаньня дэлегатак мінулага скліку ў перавыбарчай кампаніі і больш поўнага азнаямленьня новаабраных дэлегатак з працай дэлегацкіх сходаў і задачамі, якія стаяць перад дэлегаткамі, раіць рабіць выпуск старога дэлегацкага сходу ва ўрачыстай абстаноўцы, прыстасаваўшы яго да адчыненьня новаабранага дэлегацкага сходу. У тых мясцовасьцях, дзе дэлегацкія сходы арганізуюцца ўпяршыню, мэтазгодна арганізацыя ўрачыстых адчыненьняў новаабраных дэлегацкіх сходаў.

З асаблівай увагаю трэба аднесьціся да падліку і далейшага выкарыстаньня ў працы выпускаемых дэлегатак. Найбольш выявіўшыхся дэлегатак трэба замацаваць на працы ў профорганах, саветах, каапэратыўных і іншых грамадзкіх арганізацыях, пасылаць іх у школы палітграматы, уцягваць дэлегатак работніц і сялянак у грамадзкую працу з беспартыйным актывам.

Кампанія перавыбараў дэлегацкіх сходаў павінна шырока асьвятляцца, як у агульным друку, так і ў часопісе „Беларуская работніца і сялянка“.

Аб працы дэлегацкіх сходаў

(Рэзалюцыя Бюро ЦК КП(б)Б)

Заслухаўшы даклад аб вытогах работы дэлегацкіх сходаў за 1926-27 г.г. Бюро ЦК адзначае:

1. Павялічэньне ахопу дэлегацкімі сходамі работніц і сялянак, а таксама павялічэньне колькасьці дэлегацкіх пунктаў, прыкладна на 44 %.

2. Некаторае паляпшэньне соцыяльнага складу дэлегацкіх сходаў у гарадзе і ў вёсцы — павялічэньне работніц і беднячак-сялянак пры нязначнай колькасьці заможных і стабілізацыі проценту серадняча к. Разам з гэтым, Бюро ЦК КПБ адзначае, што нягледзячы на шэраг дырэктыў у напрамку павялічэньня працы сярод батрачак і сельгасработніц, процант батрачак у дэлегацкіх сходах зьнізіўся.

3. У асноўным правільны саадпаведны нацскладу працоўных жанчын нацыянальны склад дэлегатак у горадзе і у весцы, за выключэньнем полек, процант якіх у дэлегацкіх сходах нязначны.

4. Побач з ростам ахопу працоўных жанчын дэлегацкімі сходамі ёсьць наступныя дасягненьні у сэнсе павышэньня якасьці іх працы:

а) палепшэньне кіраўніцтва працай дэлегацкіх сходаў з боку партыйных камітэтаў і нізавых партячэек, якое выявілася ў падборы больш падрыхтаваных кіраўнікоў, у павялічэньні мэтадычнага кіраўніцтва, заслухоўваньні справаздач кіраўнікоў дэлегацкіх сходаў на некаторых ячэйках;

б) больш плянавую працу дэлегацкіх сходаў па праграмах, ужываньні ўпяршыню падручнікаў для дэлегатак і кіраўнікоў на трох мовах, лепшая ўвязка праграмы з мясцовымі практычнымі пытаньнямі, у сувязі з чым нагляддаецца павялічэньне наведваемасьці дэлегацкіх сходаў, памяншэньне адсеву дэлегатак, нязначная колькасьць выпадкаў спыненьня працы асобных дэлегацкіх сходаў і рост наведваемасьці дэлегацкіх сходаў мясцовым насельніцтвам (мужчын і жанчын);

в) павялічэньне колькасьці дэлегацкіх сходаў, якія праводзяцца на беларускай мове і мове нацменшасьцяў;

г) значнае павялічэньне ролі дэлегацкіх сходаў, як школы рабоча-сялянскай грамадзкасьці і арганізатара жаночых працоўных мас навокал мерапрыемстваў партыі і савецкай улады, павялічыўся ўдзел дэлегатак у перавыбарах саветаў і ва ўмацаваньні бядняцка-серадняцкага блёку у гэтай кампаніі, няблага выявілася арганізуючая роля дэлегацкіх сходаў у праводзімых партыяй палітычных кампаніях (дапамога англьскім гарнякам, галадаючым Заходняй Беларусі) і у гаспадарчых кампаніях (рэжым эканоміі, развіцьцё вытворчасьці, зьніжэньне цэн). На гэтай аснове ўзрос аўтарытэт дэлегацкіх сходаў сярод пластоў акружаючага насельніцтва.

Побач з дасягненьнямі у працы дэлегацкіх сходаў Бюро ЦК адзначае наступныя асноўныя недахваты:

а) па лініі парткіраўніцтва, разам з ўзросшай увагай з боку усей КПБ да працы дэлегацкіх сходаў, ёсьць шэраг выпадкаў, калі ня толькі асобныя члены партыі, але ячэйкі і райкомы у цэлым яшчэ не усьвядомілі, што праца дэлегацкіх сходаў ёсьць адна з важнейшых галін працы партыі сярод беспартыйных мас;

б) далёка ня усе дэлегацкія сходы як належыць выкарыстаны дзеля ажыцьцяўленьня задач, якія стаяць перад партыяй (праведзеньне рэжыму эканоміі, барацьба з бюрократызмам, зьніжэньне цэн і г. д.): заўважаецца часта поязьнь крытыкі з боку дэлегатак і няўменьне прыцягнуць іх да выпраўленьня недахватаў;

в) адным з асноўных недахватаў працы дэлегацкіх сходаў, у горадзе і у весцы зьяўляецца ўсё яшчэ слабая пастаноўка практычнай працы дэлегатак у савецкіх, профсаюзных, кооперацыйных і грамадзкіх арганізацыях. Як і у мінулым годзе, адзначаецца ня досыцьная увага з боку гэтых арганізацый да працы практыкантак: фармальнае і позьняе прымацаваньне дэлегатак, перагрузка адных і адсутнасьць практычнай нагрузкі у другіх, няправільнае скарыстаньне дэлегатак, недапушчэньне да абгаварваньня сур'ёзных пытаньняў, нявыкліканьне на пасяджэньні, адсутнасьць кіраўніцтва і дапамогі у працы прымацаваных дэлегатак, адсутнасьць кіраўніцтва з боку ячэек працай дэлегатак-практыкантак;

г) ёсьць паўтарэньне мінулагодніх памылак у пастаноўцы праграмнай працы, нядосыцьнае скарыстаньне мясцовага матар'ялу пры распрацаваньні праграмных пытаньняў, загрузка сходаў доўгімі адцягненымі дакладамі, нявыкарыстаньне мэтаду гутарак. У асобных выпадках заўважаецца поўнае неразуменьне ролі дэлегацкага сходу як школы гра-

мадзкай працы, праяўляецца тэндэнцыя ператварэньня дэлегацкіх сходаў у палітгурткі;

д) слабая сувязь дэлегацкіх сходаў у працы з беднатой, дэлегаткі не запрашаюцца на сходы беднаты, ячэйкі ня ўлічылі яшчэ значэньня дэлегацкіх сходаў у працы з беднатой;

е) слаба праведзена праца па ліквідацыі няпісьменнасьці сярод дэлегатак у вёсцы;

ж) больш слабая пастаноўка працы дэлегацкіх сходаў на яўрэйскай, польскай і латыскай мовах з прычыны адсутнасьці падрыхтаваных кіраўнікоў, якія-б ведалі гэтыя мовы і адсутнасьці праграмы, падручнікаў і літаратуры на мовах нацменшасьцяў, а таксама ў выніку нядосыцьнага кіраўніцтва і дапамогі ў працы гэтым дэлегацкім сходам з боку партыйных камітэтаў, Аддзелу Работніц і адпаведных нацсэкцый;

з) слабая праца з боку ячэек з дэлегаткамі-работніцамі, як з актывам на прадпрыемстве слабы падлік і кіраўніцтва практычнай працай дэлегатак, нядосыцьнае прыцягваньне на адчыненыя сходы ячэек, дэлегатка мала ўдзельнічае ў актыўнай працы актыву і ў цэху. Процант уцягненьня ў практычную працу дэлегатак падчас адстае ад жонак рабочых;

і) усе яшчэ няўважныя адносіны да выкананьня пастаноў дэлегацкіх сходаў, што адбіваецца на працы ўсяго дэлегацкага сходу і зьніжае цікавасьць работніц і сялянак да іх працы;

к) слаба прыцягваюцца ў вёсцы дэлегаткі на адчыненыя сходы партячэек і дзяўчаты на сходы ячэек камсамолу. Ёсьць толькі асобныя выпадкі зацікаўленасьці ячэек працай сярод дэлегатак, якія даюць добрыя вынікі;

л) усе яшчэ нядосыцьна пастаўлен падлік працы дэлегацкіх сходаў, як з боку партыйных камітэтаў, так і з боку нізавых партячэек, што абцяжарвае выпраўленьне недахватаў працы на месцах і перанясеньне мэтадаў правільнай пастаноўкі працы ў другія арганізацыі. Нядосыцьна выкарыстоўваюцца дэлегацкія сходы ў мэтах вывучэньня настрояў работніц і сялянак, неахайныя адносіны да адзначэньня гэтых настрояў у пратаколах і справаздачах.

Падлічваючы і недахваты і дасягненьні гадавой працы дэлегацкіх сходаў, Бюро ЦК прапануе:

1. Усім акруговым камітэтам КПБ зьвярнуць асаблівую ўвагу на кіраўніцтва надыходзячай кампаніі перавыбараў дэлегацкіх сходаў, якая набывае ў сёлетнім годзе выключнае палітычнае значэньне ў сувязі з чарговымі задачамі партыі і савецкай улады ў справе ўмацаваньня абароны краіны і соцыялістычнага будаўніцтва. Кампанія перавыбараў дэлегацкіх сходаў павінна быць праведзена як самастойная важная кампанія пры найвялікшым удзеле ўсёй КПБ, савецкіх, прафэсыянальных і грамадзкіх арганізацый;

2. На лініі ЦВК, Савету Саюзаў і грамадзкіх арганізацый даць паказаньні аб актыўным удзеле нізавых органаў у кампаніі перавыбараў дэлегацкіх сходаў;

3. Даручыць Жанаддзелу ЦК і АПА падрыхтаваць не пазьней 10 жніўня ўсе матар'ялы да перавыбараў (лёзунгі, лістоўкі, плякаты, тэзісы, палажэньні) і не пазьней 1 верасьня праграмы і падручнікі дзеля працы дэлегацкіх сходаў.

4. Правесьці акруговыя нарады працаўнікоў Жанаддзелу дзеля падрыхтоўкі нізавых работнікаў у кампаніі перавыбараў да пачатку перавыбараў дэлегацкіх сходаў. Усебеларускую нараду працаўнікоў дзеля падвядзеньня ітогаў і прапрацоўкі пытаньняў працы дэлегацкіх сходаў правесьці пасьля кампаніі перавыбараў, перад пачаткам працы новаабраных дэлегацкіх сходаў;

5. Маючы на увазе, што дырэктыва ЦК УсеКП і КПБ аб павялічаньні ахопу батрачак дэлегацкімі сходамі ня выканана, даручыць партыйным камітэтам узмацніць падрыхтоўчую працу, галоўным чынам, у напрамку найбольшага ўцягненьня ў дэлегацкія сходы батрачак.

Побач з гэтым працягваць правільную лінію на павышэньне асноўнага ядра работніц і бядначак-сялянак у дэлегацкіх сходах у далейшым і павялічаньне ахопу дэлегацкімі сходамі работніц і сялянак нацменшасьцяў, у асаблівасьці — полек;

6. У працы дэлегацкіх сходаў працягваць лінію на далейшае паляпшэньне якасьці і зьместу іх работы, узяўшы рашучы курс на сыстэматычную праверку іх дзейнасьці ў працягу году на аснове праверкі даных дырэктыў, на павялічэньне кіраўніцтва гэтай працай з боку партыйных камітэтаў і нізавых ячэек, на правільную пастаноўку практычнай працы дэлегатак у савецкіх і грамадзкіх органах, на большую ўвязку праграмных пытаньняў з чарговымі задачамі партыі і іх практычным ажыцьцяўленьнем у данай мясцовасьці. Больш выкарыстоўваць дэлегацкія сходы ў агульнай працы партыі з актывам, павялічваючы ролю дэлегацкіх сходаў як грамадзкай адзінкі ў горадзе і на сяле, больш увязваючы іх працу з працай партыі сярод беднаты і працай савецкіх і грамадзкіх арганізацый, узяўшы рашучы курс на ўмацненьне сувязі дэлегатак са сваімі абірацелямі;

7. Агітпропам акругкомаў прыняць больш актыўны ўдзел у кіраўніцтве працай дэлегацкіх сходаў, зьвярнуўшы асабліву ўвагу на падбор добрых кіраўнікоў, якія абслугоўваюць дэлегацкія сходы і на паляпшэньне мэтадычнага кіраўніцтва іх працай і на іх перападрыхтоўку;

8. У мэтах паляпшэньня пастаноўкі працы практыкантак-дэлегатак, фракцыям ЦСПСБ, ЦВК і кооператыўных арганізацый уключыць практыканства дэлегатак у агульную працу з актывам і пры заслухоўваньні справаздач нізавых органаў і праверцы іх працы сыстэматычна сачыць за выкананьнем дырэктывы аб уцягненьні дэлегатак у работу гэтых органаў.

ЦСПСБ і кооператыўным органам распрацаваць паказаньні нізавым органам аб пастаноўцы працы практыкантак-дэлегатак.

Доклад тов. Хацкевича на Пленуме ЦК КП(б)Б 20 июня 1927 г.

о перевыборах советов

В связи с перевыборами советов в этом году КП(б)Б поставила перед партийными и советскими органами задачи, которые формулированы на декабрьском Пленуме нашего ЦК, примерно, в следующем вид[illegible]

Перевыборами Советов необходимо усили[illegible] еще больше связь партии и органов Советской власти с широкими массами рабочих [illegible] крестьян, еще больше укрепить союз рабочих и крестьян. Привлечь к активному участию в советском строительстве еще [illegible] нить активность рабочего класса, как руководителя всего социалистического строите[illegible]ства; усилить блок бедняка и середника против попыток влияния кулачества в советах улучшить работу советского аппарата, приближая его к широким трудящимся массам, ведя борьбу с бюрократизмом и другими извращениями в госаппарате; усилить руководство партии в выборах советов по линии широкой демократии, устраняя „хвостизм" и „командование", устранить все недостатки, отмеченные в прошлогодней кампании

Вот главные задачи, которые были поставлены перед выборной кампанией текущего года. Я думаю, что в этом году никто не может упрекнуть КП(б)Б в том, что она мало или недостаточно уделила внимания подготовке и проведению перевыборной кампании, как в городе, так и в деревне. Вопросы о перевыборах советов были поста[illegible]ны и выпрешены во всех инстанциях, как в ЦК, Окружкомах, Райкомах, так и в ячейках—вполне своевременно. Вопросы агитации, руководства, вопросы организационных [illegible] собраниях. Было достаточно дано руководящих директив, передовиц, статей и отдельных заметок, направляющих и характеризующих ход кампании. В этом отношении также [illegible] статей, связанных с выборной кампанией были помещены в нашей центральной и мест[illegible] выборов клубы, избы-читальни и стенные газеты. Это нужно отметить, тем более, что в деревенских условиях клуб, изба-читальня, стенная газета имеют огромнейшее агитационное значение и в этом отношении мы констатируем слабость

Основною работой, которую проделала партия в момент перевыборов советов является организация бедноты - проведение собраний бедноты

Я на этом прежде всего остановлюсь, поскольку собрания бедноты имеют огромное влияние на весь ход выборо[illegible]

В этом году бедняцкими собраниями охвачено около 50% всех избирательных [illegible] на бедняцких собраниях присутствовало 153.985 человек, что составляет около 10% к общему числу избирателей, которые участвовали на выборах

Процент довольно значительный, если принять во внимание, что собрания эти до [illegible] попыток кулацкого влияния

Со всех округов есть сообщения о том, что беднота в этом году была гораздо [illegible] кампания, имеет огромный рост в деревне

В некоторых местах бедняки сами приезжали в партийные ячейки и просили их [illegible] росте политического сознания бедноты и авторитета партии.

Были также отдельные случаи, когда на собраниях беднота участвовала, но активности не проявляла. Таких фактов мало и они не характерны; беднота в абсолютном большинстве была организована, в абсолютном большинстве была активна и, только в [illegible] дать вопросы, боязнь активного кулачества

[illegible] ние, а потом только узнал, что имел дело на собрании не с бедняками, а с кулачеством и зажиточными

В общем надо сказать, что в большинстве случаев ячейки уделили большое вни[illegible] кандидатуры и согласовывали весь ход работы перевыборов.

[illegible] мающими в государственных делах" и пр.

[illegible]

[illegible] неокружным и 8,8% по окружным городам

[illegible] нить статистическими данными делаемые здесь выводы.

[illegible] место и другие ошибки, но они были в очень незначительном количестве

[illegible] лиц, лишенных избирательного права.

Процент лишенных избирательного права (по сельским и местечковым советам) вполне соответствует социальному составу населения БССР

[illegible] и где выдвигается один, два кандидата, стремятся выдвинуть мужчину, как боле делового и энергичного с точки зрения крестьянина.

Были также 31 еврейских, 12 польских, 7 немецких и 3 латышских специально намеченных участков, где национальности могли больше присутствовать на собраниях, более свободно и активно обсуждать вопросы как общегосударственные, так и свои местные, а также намечать свои кандидатуры в совет.

Создание отдельных национальных участков с обслуживанием их на родном языке помогло более полному вовлечению в избирательную кампанию нацменьшинств.

Наряду с этим необходимо отметить, что, несмотря на увеличение числа избирательных пунктов, все же недостаток помещений в деревне сказался и в эту кампанию, что частично мешало полному явке населения на выборы. Наиболее ярким примером могут служить факты оставления в некоторых местах собрания избирателями, не смогшими вместиться в помещение.

Оповещение избирателей о времени собраний через повестки проведено в основном полностью и своевременно.

Эта система политически и организационно вполне себя оправдала.

Теперь перехожу к отчетной кампании, как главной части подготовительной работы к перевыборам.

В этом году была проведена большая отчетная кампания. На тех же самых избирательных участках, где проводились перевыборы, происходили и отчетные собрания избирателей, на которых отчитывались члены президиумов сельских и местечковых советов, а также и члены этих советов. В этом году сельские и местечковые советы отчитывались несколько раз. Их доклады были более содержательными, чем в прошлом году, что, несомненно, об'ясняется улучшением качества работы самих советов.

Хуже дело обстояло с ревизионными комиссиями. Ревизионные комиссии, где они отчитывались, показали слабость своей работы. В большинстве же случаев ревизионные комиссии сельских и местечковых советов вовсе не отчитывались, ссылаясь на то, что работа советов проводилась хорошо и им не о чем отчитываться. Это производило очень скверное впечатление на избирателей. Получалось так, что избирается орган, перед которым поставлены определенные задачи, а он ее или не выполнил, или не может выполнить, что, конечно, необходимо учесть в будущей работе по оживлению деятельности советов и ревизионных комиссий.

К советам во время отчетной кампании пред'являлись огромнейшие требования со стороны избирателей, которые в многочисленных выступлениях деловым образом критиковали работу советов.

За последнее время практика местного дает хорошие образцы работы советов и разрешения ими местных хозяйственных и культурных вопросов с использованием советами инициативы беспартийного бедняцко-середняцкого актива.

В абсолютном большинстве случаев работа сельских и местечковых советов на отчетных собраниях была одобрена, хотя и указывалось, что слабо работали в отчетный период комиссии, и на ряд других недостатков.

Однако в редких случаях, но такие случаи все же есть, на отчетных собраниях выносили резолюции, в которых говорилось: признать работу сельсовета неудовлетворительной. В некоторых случаях действительно работа была поставлена слабо и она заслуживала такой оценки. Но есть и такие моменты, где работа поставлена хорошо, но где энергичные хорошие работники ведут борьбу с лесопорубками, с винокурением, с мелкими крестьянскими преступлениями, укрытием объектов обложения и т. п., обостряя к себе особые отношения, и работа таких советов, которая проводилась вполне хорошо, признавалась неудовлетворительной и руководители переизбирались.

Главные требования населения вращались вокруг вопросов потребительского характера и неудовлетворительного отпуска леса, особенно в безлесных районах. Например, недовольные штрафом за лесопорубку говорили: «Взял пенек, а меня оштрафовали на 10—15 рублей». Эта «пенек» фигурировал почти на всех собраниях. Затем указывалось на различные неправильности и на злоупотребления лесных работников, в частности на составление протоколов за порубку без участия представителя сельсовета, без участия того, кого обвиняют в порубке. Часто бывает, как говорят, что лесник составляет протокол, обращается в райисполком, там штрафуют и присылают повестку об уплате ни за что, ни про что. В основном выставлялись требования об увеличении отпуска леса как топливного, так и строительного. Вторым после этого волнующим вопросом в деревне был вопрос землеустройства. Указывалось на необходимость ускорения землеустройства. Проявлялась заинтересованность многопольным севооборотом. В связи с этим были требования об увеличении кредита, сопровождаемые заявлениями, что без кредитных средств при одной агрономической агитации нельзя вводить многопольного севооборота, нельзя вводить технических культур; так говорил бедняк и середняк.

Кулачество и зажиточные слои деревни, наоборот, выступали против землеустройства, против землеустроительных мероприятий, против обрезки и нарушения тех участков земли, которыми они пользуются. Есть ряд зафиксированных отдельных очень резких выступлений с той и другой стороны, весьма ярко отражавших классовые противоречия деревни.

Вопросы сельхозналога также затрагивались на большинстве избирательных собраний, но особенной остроты они не имели. Со стороны середняков, главным образом,

[illegible] местечек.

[illegible] вопросам нашего внутреннего и внешнего положения.

[illegible]

[illegible] году, примерно, на 65 с лишним тысяч.

[illegible] ется ниже общесоюзного.

[illegible] Минский округа.

[illegible] выборах падает на бедняков.

[illegible] тивности общей массы избирателей крестьян.

[illegible] бирательных прав.

[illegible] отдельные для отчетов райисполкомов и сельсоветов и т. д.)

[illegible] к выборам кампании я хочу [illegible] выборной кампании.

[illegible]

Большинство партячеек не только руководили организационно и непосредственно участвовали всем составом своих членов на всех избирательных участках своего района, но и умело демократическим подходом без нажима и командования осуществляли партийное руководство, тем самым увеличивая свое влияние и авторитет.

Наряду с этим есть ряд фактов недостаточного руководства со стороны ячеек в выборной кампании, фактов несерьезного подхода, особенно при выдвижении кандидатуры. Выдвигают кандидатуру малоавторитетную, непроявившую себя на деле и когда *беспартийные избиратели желают*, чтобы во главе совета стоял коммунист, выдвигают сами из среды более авторитетных коммунистов, тогда на самом собрании пересматривается вопрос о выдвижении другого более авторитетного, именно того, кого выдвинули беспартийные. Были случаи затушевывания лица партии, например: такой случай, когда ячейка от себя наметила кандидатуру, но выдвинула ее не от имени ячейки, а поручила это сделать пожарной дружине, которая и выставила кандидатуру этого коммуниста от себя, тогда как ячейка не взяла на себя смелость стать перед собранием и сказать „такой то товарищ способный, авторитетный, может вести работу, рекомендуем ввести в совет". Были отдельные, очень редкие, случаи недисциплинированности, когда коммуниста выдвигают, а он снимает свою кандидатуру на самом собрании, не предупредив об этом бюро. Есть также много случаев, когда крестьяне сами просили на избирательных собраниях выдвинуть в совет кандидатуру от ячейки и, даже в тех местах, где не было ячейки, просили, чтобы со стороны прислали им члена партии, чтобы во главе совета стоял коммунист. Например, в Смолевичском и Логойском районе имели место коллективные запросы крестьянства о присылке коммуниста-председателем сельсовета. Это говорит о несомненном росте влияния и авторитете партии в целом среди основных крестьянских масс деревни - ее бедняцко-середняцкого слоя. Комсомол вместе с партией принимал довольно активное участие в выборной кампании. Комсомольцев, как и членов партии, избрано в советы в этом году несколько больше, чем в прошлом. Преимущественно избирались те из них, которые пользуются в деревне авторитетом, которые в деловом отношении уже проявили себя на той или иной советской или общественной работе: был избачем, заведывал клубом, или работал в комиссии совета, КВОВ, кооперации и т. д. Но были, со стороны комсомольцев, отдельные случаи недисциплинированности, противопоставления себя ячейкам КП(б)Б и т. д. Два слова о наказе. Наказ новым советам обсуждался с большой политической активностью. Вносился со стороны идущего с нами актива ряд деловых предложений, а со стороны враждебного элемента было не мало попыток сорвать принятие наказа, особенно его политической части.

Дальше необходимо остановиться на характеристике *политической борьбы социальных группировок*, на их активности при перевыборах советов, как они участвовали и как проявляли свою активность на самих избирательных собраниях. Прежде всего в отношении блока батраков, бедноты и середняков, в борьбе с кулачеством при обсуждении наказа и самих выборов.

Как вы знаете, в прошлом году все говорили, что батрачество принимало или, вернее, вовсе не принимало участия в выборной кампании. В этом году все материалы, все выводы окружных комитетов говорят за то, что их активность значительно повысилась. Вот на одном собрании бедняков и середняков в Мозырщине батрак говорит: „Я, как батрак, скажу вам, что Советская власть стремится поднять и поддержать бедняков. Но необходима активность со стороны самих батраков. Наша беда в слабой нашей организованности, беднякам необходимо сплотиться и не допускать кулаков в советы". Делая такое заявление, батрак становится на собрании бедняков как бы душой организации, активным участником бедняцко-середняцкого блока. Он подговаривает бедноту в союзе с середняками бороться организационно против кулака. Однако, надо сказать, что в общем эта пролетарская прослойка в деревне далека еще от того, чтобы мы [illegible] с бедняком поведет за собою середняцкие массы. Он еще в своей массе недостаточно активен, и в нашей работе в деревне необходимо это учесть.

Я уже говорил о руководстве партии собраниями бедноты, об активности бедняцкого слоя, о положительных и отрицательных моментах в этой части. Я хочу здесь только лишь заявить о том, что беднота в тех местах, где проделана достаточная организационная и политическая работа со стороны партийных ячеек, достаточно проявляла свою активность. Однако, стержнем, основной силой в деревне попрежнему является середняк, который в абсолютном большинстве случаев на выборах выступал совместно с беднотой, поддерживая предложения бедняцких собраний и выдвигаемые ими в советы кандидатуры. Бедняцко-середняцкий блок давал организованный отпор поползновениям кулачества и зажиточных слоев деревне, пытавшихся „протащить" свои кандидатуры.

Имеется целый ряд фактов из всех округов и районов, говорящих за то, что бедняцко-середняцкий блок укрепляется и в этом году он имеет во многих случаях уже более определенные формы в том смысле, что беднота собирается чаще, в том, что на этих собраниях, как правило, участвует и середнячество. Однако в тех местах, где не была проведена организационная и политическая работа среди бедноты и батрачества, там удавалось в ряде случаев кулакам перетянуть на свою сторону середника

и даже бедняка. Были, конечно, незначительно редкие случаи, когда кулакам удавалось перетянуть на свою сторону даже бедняка, который жил у них, работал с ними. Он приходил с ними на собрания и кулаки выставляли его в совет и поддерживали кандидатуру его, как своего человека, который не подведет.

Переходя к характеристике поведения кулака на выборах, необходимо отметить, что кулачество в этом году проявило большую активность и всяческую изобретательность в борьбе за влияние в Совете. Были случаи, когда кулаки, прикрываясь советскими лозунгами, искажая их, пытались становиться в позу защитников середняка и бедняка.

Были случаи, когда кулаки спаивали хулиганствующую молодежь, посылая ее на избирательные собрания с целью срыва таковых. На собраниях [illegible] своих счетчиков.

Собирались по хуторам, использовывали для этой цели всякие пирушки, даже свадьбы, спаивали отдельных крестьян с тем, чтобы добиться проведения своих кандидатов в Совет.

На избирательные собрания в некоторых случаях кулачество являлось целыми семьями в полном составе, даже с женщинами [illegible] грудных детей. Такова была их активность в эту кампанию.

Наряду с кулачеством, а часто и возглавляя их на избирательных собраниях активно выступали [illegible] и бедноты [illegible] вляемые „бывшие люди“. [illegible] партий [illegible] меньшевиков, сионистов, а также из бывших исключенных коммунистов и сокращенных или уволенных советских служащих.

В своих выступлениях они использовывают всякие настроения, чтобы [illegible] авторитет коммунистической партии и Советской власти, особенно там, где ячейки слабы или совершенно отсутствуют.

Были выступления в большинстве округов о создании крестьянского союза. „Надо создать союзы для того, чтобы защищать свои крестьянские интересы, надо вводить страхование, как это делают с рабочими, [illegible] как платят рабочим в случае инвалидности [illegible]“. Такие выступления были главным образом со стороны „бывших людей“. Они выступили с критикой возможности построения социализма в одной стране, указывая на то, что это есть ошибка, что это есть утопия и вообще делали целый ряд выпадов относительно нашей политики, относительно наших конкретных мероприятий в деревне.

Также имеются материалы, указывающие на активность духовенства разных культов. Например, был такой случай, когда [illegible] выступил с проповедью [illegible] в церкви, говоря, что „сейчас идут перевыборы, и коммунисты стремятся провести своих людей, [illegible] молитву богу [illegible] не слушайте коммунистов, не проводите тех людей, которых они вам рекомендуют“.

По мере того, как бедняк и середняк под руководством рабочего класса и партии организуется, и решительно выживает из советов зажиточных, не допуская кулачества, другая часть—кулаки и зажиточные с помощью „бывших людей“, стремясь привлечь на свою сторону колеблющегося середняка, проявляют [illegible] активность.

В этой выборной кампании деревенский актив, бедняцко-середняцкий блок, идущий под руководством КП(б)Б, имеет [illegible] положительные результаты выборов в советы. [illegible] руководством партии [illegible] деревня [illegible] укрепиться и [illegible] работ [illegible] кулачества и других враждебных групп, влиять на работу советов, на развитие советской общественности.

Несколько слов об участии в выборах сельской интеллигенции. На Х-м Съезде КП(б)Б была [illegible] оценка [illegible] ковечно [illegible] мом [illegible] сельскую интеллигенцию как наших [illegible] как наших врагов. [illegible] в выборах [illegible] сельской интеллигенции, преимущественно учительство [illegible] перевыборах советов [illegible] под руководством [illegible] ячеек [illegible] ячеек и бедноты и, в общем, было активно по нашей линии.

Другая меньшая часть интеллигенции была пассивна в выборах (к таким относятся: врачи, агрономы, акушерки, незначительная часть учительства и прочие служащие).

Третья часть, самая малая, была враждебна: были с ее стороны довольно резкие выступления по политическим вопросам; эта часть блокировалась с кулачеством и с группой „бывших людей“.

Национальные меньшинства в этом году были более активны на избирательных и отчетных собраниях, нежели в прошлом году. Это объясняется [illegible] большей работой как со стороны ячеек, так и со стороны национальных секций нашей партии по линии осуществления национальной политики.

В этом году „национальный блок“ треснул и национальные меньшинства, в частности поляки и латыши в выборах советов [illegible] по линии классового расслоения [illegible]

случаи содружества бедноты национальностей белорусской, еврейской, польской, латышской, они совместно выступали против кулачества, как белорусского, так польского и латышского и т. д.

Кустари в местечках и рабочая часть, беднейшая часть кустарей совместно с рабочими была активна или с указаниями партии или под руководством ячеек КП(б)Б. Другая часть более зажиточная шла враждебную линию, требовала например уравнения в правах с рабочими, возвращения им муниципализированных домов и т. п. В одном месте был такой случай, кажется, дело было в Рогачеве, когда явились представители избирательной комиссии, то кустари прежде всего поставили условие: „дайте нам [illegible] и др., тогда мы будем участвовать в выборах в совет, если вы не обещаете этого нам дать, то мы не будем принимать участия в перевыборах". И только после того, как им обещали урегулировать их требование, они приняли участие в перевыборном собрании.

Такой случай единственный мне известный, но характерный. Общественные организации приняли недостаточное участие в перевыборах: КК(ОВ), кооперация, общества и проч. Их не чувствовалось на собраниях как организованной силы, стоящей за партией и Советской властью.

Что касается демобилизованных красноармейцев, живущих в деревне, должен сказать, что по своей политической активности они были выше уровня общей крестьянской массы избирателей. Не менее характерно, что демобилизованная красноармейская масса живя в деревне, постепенно вовлекается в сложные социальные группировки, откуда они происходят. Как общее правило демобилизованные красноармейцы выходцы из бедняцкой и середняцкой части были одним из наиболее активных элементов бедняцко-середняцкого блока, но вместе с тем были со стороны бывших красноармейцев и [illegible] отступления от стремления к бедняцко-середняцкому блоку, именно со стороны тех, которые являются по своему хозяйственному положению из группы зажиточных, из группы кулачества.

В отношении женщин надо сказать, что в этом году женщины участвовали довольно активно, организованно в перевыборной кампании, в большем проценте явились на собрания, выступления их носили более деловой характер. Нужно отметить что женщины избирательницы делились по классовой линии, а не просто как было раньше „мы все женщины равны". Были отдельные случаи, когда женщины-кулачки очень резко выступали против кандидатур женщин-бедноты, и выставляли кандидатуры кулацкой части женщин и наоборот.

Сознательность и активность женщины растет, она становится более организованной, они развиваются через делегатские собрания и по линии партийной работы в деревне среди женщин.

Вместе с тем, необходимо отметить как отрицательное явление то, что процент выбранных в советы женщин постепенно падает по нисходящей линии, например в 1924 г. было избрано в совет 12 проц. женщин, в 1925 г. 9,1 проц., в 1926 г. 8,4 проц. и в 1927 г. только 7 проц. Постепенно и неуклонно количество выбранных в советы женщин уменьшается и в этом году мы имеем только 7 проц. избранных женщин в сельские и местечковые советы. На это необходимо будет обратить особенное внимание.

Мне кажется, что это объясняется такими причинами: прежде всего недостаточной работой среди мужской части населения, недостаточным уяснением себе мужчины политического и практического значения участия женщин в работе советов, также недостаточно проводилось до сих пор [illegible] и воспитание на практической работе вовлеченных в советы женщин, [illegible] тем, что дробление избирательных участков, как я уже говорил, тоже способствовало уменьшению числа женщин в советах.

Вместе с тем необходимо сказать, что по линии руководящих органов—в президиумы сельских и местечковых советов женщин с каждым годом вводится все больше. В этом году мы имеем уже 3,5 проц. женщин по отношению ко всему количеству членов президиумов советов, и имеем 11 председателей сельсоветов и 1 председателя райисполкома, чего до сих пор не было. Женщины принимали более активное участие в перевыборах, чем в прошлом году, вели свою работу по линии классовой, на избирательные собрания являлись в большем количестве, чем в прошлом году, меньше их правда избрано в советы, но в руководящих органах, в президиумах, они теперь в большем числе, чем в прошлом году.

Я не буду приводить Вам подробную таблицу о составе новых советов, она у Вас на руках, а ограничусь некоторыми общими замечаниями. В этом году избрано в советы членов и кандидатов партии больше, чем в прошлом году. Членов партии избрано 11,1 проц., членов ЛКСМ—10,3 проц., в 1926 г. было избрано членов партии —8,4 проц., членов ЛКСМ—9,5 проц. Батраков, [illegible] и безлошадных избрано в этом году—21,1 проц., в прошлом году—14,1 проц. Батраков избрано около 11 проц., т. е. на один процент больше, чем в прошлом году.

Вновь избранные сельские и местечковые советы, особенно их руководящие органы в результате перевыборов больше, чем прошлогодние обеспечены партийным руководством, благодаря увеличению в них партийно-комсомольского ядра, улучшен их социальный со

[illegible] количество избранных в руководящие органы советов женщин. Улучшение состава при одновременном наличии на выборах широко развернутой советской демократии говорит о несомненном росте доверия трудящихся в селах и местечках к руководству рабочего класса во главе с коммунистической партии.

[illegible]

[illegible] подтверждается также тем, что [illegible] (30) отмен произведено по инициативе самих избирательных комиссий.

[illegible]

[illegible] стенные газеты, чему мы придаем особенное значение.

[illegible] а также политорганов частей Красной Армии.

Работа горсоветов подвергалась всесторонней критике, обсуждали наказ, вносили сотни всякого рода поправок и требований.

Конечно, большинство этих требований являются вполне осуществимыми, их не [illegible] ния большинством отвергались.

[illegible] политическим вопросам.

[illegible] ных организаций, частей Красной Армии и учащихся была небывалой.

Хуже дело обстоит с неорганизованной частью городского населения. Это—крестьяне, отдельные кустари и целый ряд других групп свободных профессий, которые не входят в состав организованной части избирателей. Здесь мы отмечаем ряд случаев, когда собрания не состоялись из-за недостатка кворума; были случаи, когда собрания срывались [illegible]

При общем росте активности всех социальных групп, наиболее высокий процент явки дали рабочие 71,13 проц. в неокружных и 69 проц. в окружных городах, затем служащие—явка в окружных городах 65,6 проц. и в неокружных 64,53 проц. и, наконец неорганизованные, явка которых в неокружных городах 55,99 проц. и в окружных —46,7 проц.

Как положительное явление в текущую перевыборную кампанию горсоветов надо отметить увеличение процента явки на выборы женщин на 10,9 проц. (с 35,8 проц. до

[illegible] городам

При всех плюсах я хочу также отметить недостаточность участия и недостаточ- [illegible] имеет наибольшее свое скопление, я имею в виду Борисов, Витебск и Гомель. Мы считаем, что нужно будет в следующую перевыборную кампанию этот момент учесть: жен- [illegible]

[illegible] с прошлым годом, например: увеличение женщин в окружных городах на 1,5 проц. и в [illegible] ным городам на 2,7 проц. и по неокружным — на 1,9 проц.; увеличение числа членов и [illegible] ные должности на 3,9 проц. по окружным городам и на 11,7 проц. по неокружным, [illegible] ственную работу, составляют в окружных городах 52,8 проц. и в неокружных 10,5 проц.

Подводя итоги всем отдельным выводам, я должен сказать, что перевыборы советов этого года являлись генеральной проверкой политического курса партии, они показали правильность политики партии в целом и, в частности, курса на оживление советов.

Перевыборы показали, что влияние и авторитет партии в рабочих и крестьянских массах неуклонно растут и укрепляются.

Перевыборы показали прочность диктатуры пролетариата и незыблемость роли рабочего класса, как класса руководителя.

[illegible] союза пролетариата с основной массой крестьянства, сплачивая их вокруг партии и со- [illegible] партийный актив вокруг партии и советов растет и усиливается.

На основе выводов по перевыборной кампании, а также на основе установленных недостатков в работе советов, в ближайшее время перед партией и руководящими советскими органами должны стоять следующие задачи:

Закрепить еще больше повысившуюся активность рабочих масс в городе, беднякo-середняцких слоев в деревне и трудовых масс в местечках, широко использовав эту [illegible] комиссии.

Одновременно необходимо усилить руководящую работу в советах и комиссиях [illegible] ячейки КП(б)Б.

Взять решительный курс на более усиленное выдвижение батрацкой и бедняцкой части беспартийного актива на конкретную руководящую работу в советах.

В практической работе советов необходимо обратить внимание на работу и воспитание новых кадров актива, практикуя более регулярные совещания с ними.

Укрепить и расширить связь советов с избирателями, путем систематической и [illegible]

Улучшить качество организационного руководства советами со стороны районных [illegible]

Отмечая явно выраженную тенденцию неуклонного понижения с каждым годом [illegible] этой ненормальности в дальнейшем.

Особенное внимание уделить воспитанию на практической работе депутаток-работниц, [illegible] ими работе.

Углублять и расширять прикрепление для практической работы в советах и комиссиях делегаток-практиканток.

Обратить особое внимание на улучшение качества и содержания работы советов, добиваясь проявления и осуществления последними собственной инициативы, помимо предложений сверху в разрешении вопросов местной жизни.

[illegible] в работу комиссий.

Отмечая большие достижения в строительстве национальных советов, необходимо в дальнейшем еще больше усилить руководство работой национальных советов со стороны партийных ячеек под углом зрения полного осуществления задач национальной политики.

Отмечая местами слабое развитие советской общественности в деревне, необходимо усилить участие советов в оживлении и развитии этой общественности под руководством партии.

Учитывая имевшие место в практической работе ячеек недочеты в области работы среди бедноты в деревне и городе, усилить организационное сплочение групп бедноты и [illegible] бедняцких собраний, привлекая их в разрешении вопросов к конкретному обсуждению мероприятий в [illegible] хозяйстве, руководствуясь при этом ранее данными директивами ЦК ВКП(б) и ЦК КП(б)Б.

Во всей работе [illegible], а также в развитии советской общественности в деревне профорганизации должны играть огромную роль, для чего необходимо [illegible] усилить работу всех профсоюзов в деревне, в особенности [illegible].

Необходимо неотложно принять к проведению в жизнь [illegible] мер, принятых [illegible] по перевыборам и задач по оживлению работы советов. Необходимо еще выше поднять советскую общественность как в городе, так и в деревне и местечке.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. **М. БАРАВЫ** „На крывавых сьлядох." Зборнік дакумэнтаў аб расстрэлах, катаваньнях і гвалтах над беларускім насельніцтвам у часы белапольскай акупацыі 1919-20 г.г. Беладзяржвыдавецтва. Менск 1927. Стар. 66.

2. **Інтэрпэляцыі** беларускіх паслоў у польскі сойм 1922-1926 г. Белдзяржвыдавецтва. Менск 1927. Стар. 496+XXXII.

Польская буржуазия после свержения царизма явилась для трудящихся Белоруссии той реальной контрреволюционной силой, которая значительно (до августа 1920 г.) отсрочила победу Октября в Белоруссии. И хотя Октябрь в конце концов победил, но в результате трудящиеся Белоруссии имеют до сих пор слишком много оснований для того, чтобы предъявить к оплате польской буржуазии рано или поздно „неоплаченные счета". Эти „неоплаченные счета" идут по трем главным направлениям:

а) отсрочка победы Октября на Белоруссии и колоссальные разрушения в экономике края, что задержало на значительное время хозяйственное развитие БССР;

б) неисчислимые человеческие жертвы, понесенные трудящимися Белоруссии в течение 2-х польских оккупаций 1918, 1919-1920 г.г.);

в) захват белополяками Западной Белоруссии и физическое уничтожение ее трудовых масс, проводящееся там польской буржуазией с 1919 года по настоящее время.

Ужасы белопольских оккупаций, пережитые в Советской Белоруссии и переживаемые ныне в Западной Белоруссии, необычайны. Человеку, непосредственно не испытавшему, не видевшему, что творила и творит польская буржуазия, трудно представить кошмарное шествие польского помещика по городам, местечкам и деревням Белоруссии. Идя защищать свои имения, в первую очередь, стремясь обеспечить себя внутренними колониями—рынками сбыта, во вторую очередь, белополяки огнем и мечем подавляли не только всякого, кто в той или иной мере выступал на защиту власти советов, но физически уничтожали и тех, кто поднимался в защиту элементарных прав рабочих и крестьян.

Массовые убийства весной 1920 г.) мирного населения и уничтожение огнем деревень стали явлением постоянным. И когда умеренные белорусские организации в г. Минске через свою делегацию осмелились обратить на это внимание генерала Шептицкого, он не нашел ничего лучшего, как сказать: „Я спалю ўсю вашу Беларусь, калі мне будзе патрэбна". Это не была только фраза. Это была программа действия, символ веры, лозунг, осуществляемый ежеминутно на протяжении всей оккупированной Белоруссии. При чем, как это ни странно, но все эти действия вытекали из воззвания Пилсудского, наполненного лживыми фразами о „равных с равными", о „культуре", „демократии" и т. д.

Между тем обо всех фактах зверства и убийств во время белопольских оккупаций в Сов. Белоруссии нам до сих пор приходится полагаться, главным образом, на личную память участников борьбы и тех пострадавших из мирного населения, которые сохранились в живых. В отношении же Зап. Белоруссии нам приходится довольствоваться газет-

ной информации", правда частой и очень богатой, но не достаточной и не систематизированной, для того, чтобы полно и ясно представить себе картину жизни белорусских трудящихся за кордоном.

Таким образом давно уже стал в порядок дня вопрос о литературе, как по вопросу об оккупациях в Сов. Белоруссии, так и по вопросу о белопольском хозяйничаньи в Зап. Белоруссии. Важность такой литературы само собой разумеется. Она должна всегда напоминать всей Сов. Белоруссии о тех предметных уроках, которые получили ее трудящиеся от белополяков во-первых, во-вторых, она должна сохранить для подрастающих молодых поколений все те факты, которые лучше всего характеризуют истинное лицо буржуазии в данном случае польской.

До сих пор этот пробел в нашей литературе восполняли несколько брошюр, изданных в Минске, а также и Вильне. Но как те, так и другие, будучи по замыслу очень хорошими, на деле представляли из себя малоценный материал, бедный фактами, очень не полный, зачастую без надлежащего освещения.

Тем с большей радостью нам приходится остановить внимание читателя на 2-х недавно вышедших в издании Белгиза книгах, ценных для изучения вопроса о белопольских оккупациях.

Первая из них книга т. М. С. Борового „*На крывавых слядох*" является первою пробою собрать материалы о белопольских зверствах, начиная с оккупации Довбор-Мусницкого в 1918 г. и кончая белорусским процессом, и польских тюрьмах в Западной Белоруссии. Как сам автор говорит в предисловии, его очерк „дае толькі пазначныя дробы процэнту у параўнаньні з сапраўднасьцю і ставіць тольки асноўныя вехі на шляху, па якім павінны будуць ісьці будучыя дасьледчыкі".

Не глядя на размеры книжки, на сравнительно малое количество фактов, задача, поставленная автором, выполнена хорошо.

Оккупация Довбор-Мусницкого ставится в книге, как первым по времени нажимом вооруженной польской буржуазии на трудящихся Белоруссии. Надо заметить что в массовой литературе оккупация Довбор-Мусницкого как то всегда упоминалась вскользь или совсем не упоминалась. Очень ценный материал по этому вопросу („Доклад Бобр. Зем. Управы") не был напечатан и до сих пор не найден. А между тем по обилию жертв оккупация Довбор-Мусницкого мало уступает остальным.

Факты, рассказываемые в книге тов. Борового, подтверждают это. Ограбление и массовое избиение гр-н дер. Павловичи, убийства мирных гр-н в дер. Жилинах, экзекуции в дер. Хомичах, сумасшедший приказ офицера Гольца танцевать вокруг виселицы накануне повешения арестованных в м. Паричи, сожжение дер. Большие и Малые Бортники и убийство всех пойманных при этом не исключая и детей, уже это вполне достаточно для общей оценки того, что пришлось испытать Белоруссии от войск Довбор-Мусницкого.

Дальнейшее собирание материалов, безусловно, даст еще больше фактов, как о поведении оккупационных войск, так и о героической борьбе рабочих и крестьян.

Вторая глава книги „1919-1920 г. у Заходняй Беларусі" представляет для читателя тоже не малый интерес. Для жителей теперешней Советской Белоруссии, в эти годы все внимание было приковано к фронту и потому вполне понятно, что о положении в Минщине в то время у нас осталось больше материалов и сведений, нежели о Зап. Белоруссии. Тем не менее в Гродненщине и Виленщине, занятых белополяками в 1919 г., творился не меньший кошмар, чем в оккупированной прифронтовой полосе Минщины. Этот раздел книги показывает, что за несколько сот верст от фронта царило то же самое военное положение, расстрелы, убийства без суда, грабежи, поджоги деревень, уничтожение целых селений, как и на фронте по рекам Березине и Двине.

Дальше идет описание оккупации в Минщине, отход белополяков, нашествие Балаховича и других банд и, наконец, описание положения в Западной Белоруссии после Рижского мира. Заканчивается очерк Белостокским процессом и положением заключенных в польских тюрьмах.

Книжка имеет несколько ценных фотографий, начиная от традиционной панской экзекуции „[illegible]" до повешения на виселицах и придорожных деревьях.

Мы настоятельно рекомендуем книгу тов. *Бороного* во все библиотеки, избы-читальни, школы. Ее должен приобрести каждый партийный советский работник особенно в деревне. Каждая комсомольская ячейка должна проработать ее и использовать в своей массовой работе среди крестьянства. Одновременно книжка, напоминающая нам еще раз о необходимости сбора полного материала о всех ужасах оккупации, несомненно даст толчек к этой работе, напомнит об этом и нашим краеведческим организациям и всякому грамотному работнику в деревне.

Вторая рецензируемая книга „*Інтэрпэляцыі*" представляет собой „зборнік дакумэнтаў аб панскіх гвалтах, катаваньнях і зьдзеках над сялянамі і рабочымі ў Заходняй Беларусі"

Солидный том, свыше 500 стр. большого формата, заполненный исключительно описанием конкретных фактов польского хозяйничанья в Западной Белоруссии. Тем большую ценность представляют эти документы, что они являются именно документами польского сейма, запросами белорусских депутатов, начиная с 1922 по 1926 г. включительно.

В указателе интерпеляции имеются следующие 18 разделов:

1. Прасьледваньні ў галіне народнае асьветы і школы.
2. Прасьледваньні беларускае прэсы
3. Гвалтоўная аграрная палітыка.
4. Асадніцтва
5. Адміністрацыйныя няпраўнасьці і прасьледваньні
6. Індывідуальныя гвалты, арышты, зьдзекі і катаваньні.
7. Масавыя беспраўныя арышты, катаваньні і зьдзекі.
8. Катаваньні і гвалты ў турмах
9. Паліцэйскія забойствы, бандытызм і тэрор.
10. Прасьледваньні грамадзкіх арганізацый
11. Рэлігійныя прасьледваньні
12. Няпраўнае абкладаньне падаткамі і усялякімі наборамі.
13. Экономічны ўціск і эксплеатацыя.
14. Забарона і прасьледваньні беларускае мовы.
15. Пагвалчаньні конституцыйных гарантый.
16. Політычная провокацыя
17. Зьдзекі жаўнераў над насельніцтвам.
18. Зьдзекі і біцьцё дзяцей-вучняў.

Таким образом указатель говорит нам, что интерпеляции охватывают все стороны жизни белорусского крестьянства в Западной Белоруссии.

Предпосланное самим интерпеляциям предисловие „уводзіць іх у паўныя гістарычныя рамкі" оно ясно раскрывает причину устремления польских аграриев и буржуазии на белорусские территории и историю белорусско-польских взаимоотношений.

Интерпеляции, собранные в данной книге, хотя и являются не полным собранием, тем не менее дают полную картину того, что перенесло и переносит трудовое население в Западной Белоруссии.

Интерпеляции со всей ясностью раскрывают лживость буржуазии. Они показывают цену обещаний буржуазии, начиная от воззваний Пилсудского в 1919 г. и 1920 и кончая заверениями и декларациями предательской ППС. Они показывают трусливость и потому жестокость буржуазии, приме-

няющей в интересах утверждения своего буржуазного господства все, что может изобрести извращенный, садистский ум вырождающегося, идущего к гибели, класса. Они показывают цену буржуазной конституции, буржуазной демократии, всю фальшь, ложь, низость, предательство и лицемерия помещика, фабриканта и их прислужников из социал-соглашательских партий.

Ценность этой книги, как наглядного пособия по вопросу, до чего может дойти озверевшая буржуазия в своем стремлении подавить трудовые массы необычайно. Эта книга выходит из обычных границ всей той литературы, которую можно по этому вопросу видеть.

Вот почему мы должны отнести интерпелляции в разряд исключительных по своей значимости и важности книг. Она, безусловно, должна стать и станет предметом ознакомления широких трудовых масс не только БССР, но и всего Советского Союза. Она, безусловно, станет также предметом научного изучения. Поэтому, подобно книге тов. Горового, мы настоятельно рекомендуем собрания „Интерпеляцыи“ во все библиотеки, избы-читальни, школы. Каждый партиец и комсомолец, ведущий общественную работу, должен иметь у себя интерпелляции, для того, чтобы в повседневной работе ознакомлять трудовые массы с истинным положением рабочих и крестьян в Западной Белоруссии.

Не будучи сентиментальными романтиками, мы давно отбросили пословицу — „Кто старое вспомянет, тому глаз вон“. Вместо нее мы выдвинули новое положение: „Кто старое забудет, тому два глаза вон“. Это последнее мы не устанем твердить трудовым массам даже над гробом польской буржуазии. И книга тов. Горового и сборник „Интерпеляцыи“ приобретают еще большую ценность.

А. Ф. Ферапонтов.

Дадатак да часопісу „Бальшавік Беларусі“

Агитпроп ЦК и МК ВКП(б)

Материалы к докладу об итогах Об'единенного Пленума ЦК и ЦКК ВКП(б) (29 июля—9 августа 1927 года)

Международное положение и опасность войны [1])

I „Опасность контр революционной войны против СССР—есть самая острая проблема текущего периода“

1. Империалистическая буржуазия во главе с Англией, пережив крушение своих надежд на внутреннее разложение пролетарской революции, на буржуазное перерождение СССР, переходит к методам вооруженного разгрома первого государства диктатуры пролетариата.

2. Основной причиной, вызвавшей этот перелом во взаимоотношениях между капиталистическим миром и СССР, является обострение противоречий и классовой борьбы в связи с:

а) экономическим и политическим укреплением капитализма с одной стороны—и

б) укреплением Советского Союза, использовавшего период „передышки“ для восстановления своего хозяйства и упрочения позиции социализма.

II. Экономическая стабилизация и политическое укрепление капитализма и его противоречия

1. Показатели экономической стабилизации:

а) Рост промышленности во всех капиталистических странах (за исключением Англии), перешедший за довоенный уровень.

В Америке добывающая промышленность достигла 150%, от довоенного уровня, а обрабатывающая 13[illegible]%. Во Франции вся промышленность достигла 123% от довоенной, а в Германии—112%.

б) Достижения в деле рационализации производства и реконструкции орудий производства, значительно превысивших довоенную мощность.

Так, если выплавка одной доменной печи в 1913 г. в Германии составляла 4 000 тонн в месяц, то в 1926 г. она доходит до 10 000 тонн. Такие же цифры для Соедин. Штатов Сев. Америки будут соответственно 13 000 тонн и 15 000 тонн. За период с августа 1925 г. по август 1926 г. число рабочих сталелитейной промышленности уменьшилось на [illegible]%, в то время как выплавка стали увеличилась на 2[illegible]%, а дневная производительность на 44%.

2. Значительное увеличение мощи основных капиталов промышленности, которая превысила не только довоенный уровень, но по своей производственной мощности превышает емкость рынков сбыта.

[1]) **Ад рэдакцыі:** Рэдакцыя дае дадаткам да „Бальшавіка Беларусі“ гэтыя матэрыялы, каб даць магчымасьць больш шырокаму колу таварышоў—найхутчэй іх атрымаць і скарыстаць.

Это об'ясняет крайнее обострение борьбы империалистических стран за рынки сбыта товаров (также рынки сырья, за сферы приложения капиталов).

III. Показатели политического укрепления буржуазии

Усиление правых партий, сосредоточение правительственной власти в руках правых буржуазных партий (Англия — твердолобые), Франция — правительство Пуанкаре-Бриана, Германия — Гинденбург), усиление милитаризма. Постепенное превращение фашизма в мировое явление. Наступление на рабочий класс (закон о профсоюзах в Англии).

IV. Основные показатели противоречий капиталистической стабилизации

1. Кризис сбыта. Вокруг проблемы рынков обостряются и противоречия между отдельными капиталистическими странами, таящие в себе опасность новых военных империалистических конфликтов. Эта же проблема определила особое экономическое значение для империализма вопроса о Китае и СССР. С другой стороны, факт существования Советского Союза и само по себе, и в связи с революцией в Китае является наиболее угрожающим для капитализма.

2. Обострение противоречий между отдельными империалистическими государствами.

3. Обострение противоречий в отдельных странах между трудом и капиталом. Вспышки классовых противоречий (Англия, Австрия) в отдельных случаях перерастают, вопреки руководству социал-демократических вождей, в открытые бои между пролетариатом и буржуазией (Вена).

4. Обострение классовых противоречий в капиталистических странах, связанное с политикой капиталистической рационализации.

5. Полевение рабочих масс и создание „священного союза" буржуазии против коммунистов и рабочего движения в целом (последняя сессия Лиги Наций, подготовка союза Венгрии и Юго-Славии для подавления восстания венского пролетариата).

6. „Угроза пролетарской революции в Европе, необходимость в силу этого войну против СССР одновременно с войной против революционной китайской, крупная опасность, идущая со стороны колоний (восстание в Индонезии, рост национально-революционного движения в Индии и т. д.) — таковы главные опасности, грозящие империализму" (Из резолюции Об'единенного Пленума ЦК).

7. „Несомненным подрывом всей системы империализма, в первую очередь, английского, подрывом, знаменующим дальнейшую дезорганизацию всего мирового капитализма в целом, является китайская революция" (Резолюция Пленума ЦК).

V. Китайская революция

Основное, что определяет собою пути развития китайской революции, это то обстоятельство, что она происходит в стране, угнетаемой империализмом, а не в стране угнетающей. Тактика пролетариата и его партии по отношению к буржуазии в 1905 году в России не может быть повторена в китайской революции, которая на первой фазе своего развития создала против империализма блок пролетариата, крестьянства, мелкой буржуазии и национальной буржуазии. Через эту фазу революция 1905 года в России не проходила. На этой фазе китайская буржуазия играла революционную роль, поскольку она вела действительную борьбу с империализмом, не препятствуя революционной работе коммунистической партии, и такую она не может играть в стране, угнетающей колониальные или полуколониальные страны.

После отхода буржуазии и тяжелого поражения, понесенного китайской революцией, произошла перегруппировка сил в Китае: организация блока рабочих, крестьян, городской бедноты против владеющих классов и империализма. Революция перешла в высшую фазу — прямой борьбы за диктатуру рабочего класса и крестьянства. В связи с этим перед китайской компартией после выхода ее представителей из предательского Уханского правительства встала задача революционизирования левого Гоминдана путем поднятия низов его против верхов, развертывания массового рабочего и крестьянского движения и одновременно пропаганды идеи советов.

Оппозиция ВКП не понимает различия между революцией в империалистической стране и в стране колониальной, которая борется против империализма. Тем самым оппозиция вычеркивает целую главу из учения Ленина — главу о национальном и колониальном вопросе.

„Что является самой важной основной идеей наших тезисов? Различие между угнетенными и угнетающими народами. Мы подчеркиваем это различие в противоположность Второму Интернационалу и буржуазной демократии“ (Ленин. Речь на II Конгрессе Коминтерна).

„Коммунистический Интернационал должен вступать во временные соглашения, даже в союзы с буржуазной демократией колоний и отсталых стран, но не сливаться с ней, а безусловно сохранять самостоятельность пролетарского движения даже в самой зачаточной его форме“ (Ленин. Т. XIX, стр. 270).

„Ведя революцию вперед, Коминтерн в то же время был решительно против перепрыгивания через еще не изжитые этапы революции. Он правильно осуждал выход из Гоминдана и от массовой организации, в условиях, когда этот выход отдал бы ее правым и изолировал бы коммунистов от гоминдановской массы. Он правильно был против лозунга советов, когда этот лозунг означал перепрыгивание через уханьское правительство и левый гоминдан, ведших еще революционную политику в указанном выше смысле этого слова. Одновременно шла решительная борьба со всеми правыми уклонами как руководства Кит. компартии, которое жертвовало интересами аграрной революции и рабочего движения в пользу колеблющихся своих союзников, так и в среде ВКП, где некоторые оппозиционные теоретики проповедывали прямую апологию буржуазии (Радек с его „рабоче-крестьянским правительством“ Кантона и т. д.) или создавали крайне оппортунистические теории китайской революции („таможенная“ теория тов. Троцкого)“ (Из резолюции Объедин. Пленума ЦК и ЦКК).

VI. Неизбежность столкновения СССР с империалистическим миром

1. Наряду со стабилизацией капитализма идет рост СССР, первого рабочего государства, строящего социализм.

2. Отбросив надежды на „мирное врастание“ и перерождение СССР, капитализм открывает под руководством наиболее реакционного своего отряда — английской буржуазии наступление против пролетарской революции.

Подготовка войны ведется империализмом по разнообразным линиям: по линии технической: а) рост военных бюджетов, б) усиление вооружения, в) развитие химической военной промышленности и т. д.; по линии дипломатической: подготовка единого империалистического фронта против СССР; по линии подготовки тыла: фашизм, милитаризация, наступление против организаций рабочего класса, поход против коммунизма, использование II и Амстердамского Интернационала как агентуры буржуазии.

Рупор Чемберлена журналист Авгур в своей книге „Германия в Европе“ пишет: „Россия висит, как грозовая туча на восточном гори-

зонте Россия не способствует устойчивости, она один из наиболее угрожающих факторов. Лучшей политикой против общего врага (речь идет об СССР) является политика единого фронта".

3. Создание единого империалистического анти-советского фронта тормозится внутренними противоречиями между капиталистическими государствами, что не исключает, однако, вероятности образования временного блока против СССР.

„Если внутренние противоречия между различными империалистическими государствами чреваты крупнейшими конфликтами между ними (англо-американский, итало-французский, балканский, средне-азиатский, польско-германский, японо-американский и т. д.), то с другой стороны не исключен и временный блок этих государств против СССР, т.-е. прямая военная интервенция, под разными предлогами, непосредственно ведущих операции против государства рабочего класса" (Из резолюции Об'единенного Пленума ЦК и ЦКК).

VII О характере будущей войны и задачах Коминтерна

1. Отличие той войны, которая подготовляется сейчас империалистами против СССР, от войны 1914 года в том, что сейчас подготовляется война ярко выраженного классового характера. Она явится выражением классовой борьбы в мировом масштабе. СССР в ней будет представлять революционное пролетарское движение во всем мире.

а) Грядущая война против СССР создаст обстановку, которая будет значительно, а в некоторых важнейших пунктах и принципиально отличаться от ситуации 1914 г. Если в 1914 году речь шла о войне между империалистскими государствами и на обоих сторонах фронта был империализм, то в войне против СССР империализм борется против пролетариата, организованного как государственная власть. Поэтому последний Пленум ИККИ совершенно правильно подчеркнул, что здесь можно и должно говорить о нападении одной (империалистской) стороны на другую (пролетарскую), поэтому здесь должно говорить как о защите социалистического отечества (которого не было в 1914 году), так и о защите мировой революции, поэтому здесь не только необходимо в капиталистических странах проповедывать лозунг пораженчества, но и лозунг активной помощи государству пролетариата; поэтому лозунг братания здесь переходит в лозунг перехода на сторону СССР и непосредственного увязывания с лозунгом поражения „своего" империалистического правительства и т. д. и т. п. (Из резолюции Об'единенного Пленума ЦК и ЦКК).

б) Исход грядущей войны будет в основном решаться соотношением классовых сил как на Западе, так и в СССР и Китае в первую очередь. Оценка положения оппозицией (поправение рабочего класса на Западе, фактическое перерождение власти в СССР, т.-е. отрицание фактической руководящей роли пролетариата как в области хозяйства, так и области государственной политики СССР вообще) есть по существу десятой ложная и пораженческая точка зрения по отношению к СССР... Равным образом, неправильна теория оппозиции, предполагающая разрыв во время войны блока между рабочим классом и крестьянством, противопоставление войны пролетарской войне народной. На самом деле пролетариат поведет навязанную им войну не как изолированный класс, а как класс гегемон, ведущий за собой широкие слои рабочих масс» (Из постановления Пленума ЦК и ЦКК).

VIII. Политика СССР—политика мира

При невозможности предсказать сроки военного наступления против СССР и при всей необходимости подготовки к этому наступлению СССР должен вести решительную и последовательную политику мира,

которая усиливает с каждым днем и с каждым месяцем позицию пролетарского государства. В целях борьбы за мир Правительство СССР должно итти на хозяйственно-целесообразные связи с капиталистическими государствами. В то же время правительство СССР будет всеми мерами защищать основы своей пролетарской экономической и государственной конституции, которые являются одновременно и основами ее бытия, как пролетарского государства» (Из постановления Пленума ЦК и ЦКК).

Вопросы хозяйственного строительства

I. Военная опасность и хозяйственные задачи

Опасность войны не только не отодвигает на второй план задачи хозяйственного строительства, но, наоборот, требует еще более серьезной и напряженной работы над развитием производительных сил СССР.

В будущей войне экономические факторы (индустрия и транспорт, в первую очередь) будут играть огромнейшую, часто решающую роль для победы.

Экономические успехи СССР и рост социалистического строительства являются могучим фактором, революционизирующим рабочие массы Европы, и лучшим противоядием против клеветы на СССР, распространяемой в процессе подготовки войны империалистами и их пособниками из лагеря II Интернационала и ультра-левых ренегатов.

II. Особенности хозяйственной обстановки предстоящего года

1. Как отражается обострение международного положения СССР на наших хозяйственных задачах:

а) необходимо увеличить затраты на укрепление обороноспособности СССР;

б) необходимо создать крупные резервы (бюджетные, хлебные, сырьевые, товарные и проч.) для обеспечения обороноспособности страны (как и для хозяйственного маневрирования).

2. Необходимо после трех урожайных лет подготовиться к возможности неурожая на протяжении одного-двух предстоящих лет. Это требует выделения средств на создание хлебного резерва и проведения мероприятий, смягчающих затруднения, связанные с недородом.

3. Независимо от возможного наступления войны партия сохраняет проводимую ею общую программу хозяйственного строительства, направленную к:

а) индустриализации страны;

б) усилению социалистических элементов в народном хозяйстве;

в) помощи бедняцким и середняцким слоям крестьянства и ограничению эксплоататорских тенденций кулачества.

4. Эта программа социалистического строительства есть лучшая программа и с точки зрения укрепления обороноспособности СССР (рост индустрии, в особенности тяжелой, увеличение удельного веса рабочего класса, укрепление рабоче-крестьянского блока, укрепление экономических командных высот рабочего государства).

5. Справимся ли мы с задачей выделения добавочных средств на усиление обороноспособности страны и создание резервов? Положительный ответ на этот вопрос даст анализ итогов хозяйственного строительства и перспектив предстоящего хозяйственного года.

III Итоги хозяйственного строительства и перспективы на 1927 28 год

1. Успехи социалистического строительства:

а) рост продукции госпромышленности в 1926 27 году на 20—21% и перспектива роста в 27 28 году на 15—17%.

За 9 месяцев этого года промышленность в целом дала рост продукции на [illegible] проц. по довоенным ценам, причем продукция средств производства выросла на [illegible] проц., продукция же средств потребления выросла на 17,8 проц.

2. Затраты на капитальное строительство в промышленности и электрификация составили в 26 27 году свыше 1 миллиарда рублей. Перспективы увеличения этих затрат в предстоящем году на [illegible] 150 миллионов рублей.

Только в одну промышленность вложено было [illegible] миллионов рублей на капитальные сооружения вместо [illegible] миллионов предыдущего года. При этом только на новые заводы пошло около 180 [illegible] милл. Кроме того, 110 миллионов вложено на электрификацию, причем после окончания Волхова, Земо-Авчальской станции, [illegible] и др. строившихся ранее станций начинается постройка новых [illegible] станций.

б) Рост реальной зарплаты за 1926 27 год на 11 [illegible] и перспективы ее роста в 27 28 году на 10—1[illegible] при непрерывном росте производительности труда (рост за 1926 27 год на 14—16%).

Одним из наиболее возмутительных и лживых выпадов оппозиции против партии является утверждение, будто решение XIII съезда держать курс на под'ем заработной платы в соответствии с под'емом промышленности и производительности труда осталось на бумаге (заявление [illegible]) и будто [illegible] августа 25 г. зарплата остановилась в своем росте и обнаруживает даже тенденцию к понижению (заявление [illegible]). Эта клевета опровергается цифрами.

Выработка рабочего в день выросла в 19[illegible] 24 г. на 17[illegible], а реальная зарплата за этот период выросла на 1[illegible]. В 1924 25 г. выработка выросла на [illegible], а зарплата на 2[illegible]. В 1925 26 г. выработка увеличилась на 11,8[illegible], а зарплата на [illegible]. За первое полугодие 1926 27 года выработка увеличилась на 7%, зарплата—на 5,5%.

Если к заработной плате, которая выдается рабочему на руки, прибавить начисления на зарплату, являющиеся дополнительным к ней (соц. страх., культ. нужды, содержание школ, коммунальные услуги и проч.), то средняя реальная месячная зарплата рабочих составляет в процентах к довоенному по всей промышленности 115%, в том числе: металлическая [illegible] проц., текстильная 1[illegible] проц., пищевая 117 проц., химическая—276 проц.

в) Перелом к лучшему на рынке промтоваров (изживание товарного голода и снижение розничных цен на промтовары на [illegible] 10 проц.).

Повысилась покупательная способность рубля с [illegible] коп. на 1 X 26 г. до 57,8 коп. в июле 27 г. [illegible] снижение цен привело к росту реальной зарплаты и к сжатию ножниц между ценами на пром. и с.-х. товары на 9,6 проц.

г) Расширение посевной площади технических культур в 1927-28 году, увеличение сбора сырья в предстоящем году на 15—20 проц.

д) Достижение активного баланса во внешней торговле (актив за 8 месяцев тек. года в 1[illegible] милл. рублей) после двух лет пассивного баланса.

е) Усиление позиций государственной и кооперативной торговли и относительное уменьшение роли частной торговли.

Мы видим неуклонное отступление частного капитала перед государственным и кооперативным. В 1923—24 г. в рознице частный капитал стоял на первом месте,—на его долю приходилось [illegible]8,6 проц. всего товарооборота розничной торговли. На кооперацию приходилось

30,1 проц. и на государственные торговые предприятия 11,3 проц. В 1926-27 г. в розничной торговле на первом месте стоит кооперация, на долю которой приходится [illegible] проц. всего розничного оборота. Частная же снизилась с [illegible] до [illegible] проц., государственная поднялась до 17 проц. Еще более резкую картину мы видим в оптовой торговле, где частный капитал занимал место в 1923-24 г. в размере [illegible] проц., в 1926-27 году всего лишь 9 проц. Кооперация же, наоборот, с 26,1 проц. в 1923-24 г. выросла до 42 проц.

ж) Успешное проведение хлебозаготовок в 26-27 г. и благоприятные перспективы хлебной кампании в предстоящем году.

з) Перспективы роста в 27-28 году товарной массы на 10-12 проц., национального дохода на 8-10 проц., госбюджета на 10-12 проц.

IV. Наши неудачи и трудности

1. Наряду с успехом социалистического строительства мы имеем и ряд трудностей и неудач.

а) Медленный темп снижения себестоимости пром. продукции (невыполнение директивы о 5 проц. снижении себестоимости). Высокий уровень цен на промтовары.

б) Недочеты капитального строительства (дороговизна, плохая проработка проектов, недостатки планирования и т. п.). Недостаточность размаха жилстроительства.

в) Недостаточность темпа роста ж.-д. транспорта.

г) Значительная безработица.

Общее число безработных выросло к 1 марта до 1.107 тыс., а к 1 мая это число снизилось до 1.310 тысяч. Из них 232 тысячи индустриальных рабочих, около 300 тысяч сезонников и ранее не работавших и около 700 тысяч прочих (чернорабочие, служащие и проч.).

Отход рабочей силы из деревни в город выражался в 23-24 г. 1.700 тысяч, в 24-25 г. — 1.800 тыс., в 25-26 г. 3.200 тысяч.

Параллельно с ростом безработицы происходит и рост количества рабочих, занятых в промышленности (в госпромышленности, учитываемой ВСНХ, увеличение за 25-26 г. на 217.000 человек, за первое полугодие 26-27 г. — на 81.000 человек).

д) Извращение директив партии в практике с. х. кредита и в работе с. х. кооперации, выражающееся в ряде случаев в ненормально высоком получении кредита зажиточно-кулацкими слоями деревни (использование льготного кредита для приобретения с.-х. машин и т. п.).

е) Слабый рост посевов зерновых культур и др.

2. Трудности, связанные с переходом народного хозяйства от восстановления к реконструкции.

С переходом от задач восстановления к задачам реконструкции народного хозяйства СССР на новой технической базе естественно и неизбежно замедление темпа роста ряда показателей хозяйственного строительства.

Расширение основного капитала требует изъятия на известный срок огромных материальных средств из народно-хозяйственного оборота, с тем что результат этих изъятий скажется лишь через значительный промежуток времени. Такое положение приводит к ряду трудностей, неизбежно ощущаемых массами трудящихся (замедление роста зарплаты, замедление роста числа рабочих в промышленности, недостаточно быстрый рост благосостояния масс в связи с замедлением роста продукции промышленности и сельского хозяйства).

В частности, не может пройти совершенно безболезненно и процесс рационализации промышленного производства, требующей временных жертв со стороны отдельных слоев рабочих.

Оппозиция всячески пытается использовать эти трудности реконструктивного периода. Этим оппозиция разоблачает себя как цеховую мелко-буржуазную группировку.

Несмотря на замедление роста хозяйства, партии удается благодаря своей правильной экономической политике достигнуть такого темпа роста хозяйства, который не виден при капитализме (у нас 9-11 проц. прироста основного капитала в год против 6-6 проц. роста в Соединенных Штатах Америки перед войной).

V. Задачи хозяйственной политики

1. Важнейшей задачей предстоящего года является создание резервов бюджетного, валютного, товарного, хлебного, страхового, топливного.

2. Необходимо обеспечить максимальное использование тех огромных средств, которые страна выделяет для капитального строительства. Удешевление капитального строительства — важнейшая задача предстоящего периода (директива Пленума о снижении индекса строительства на 15 проц. по сравнению с тек. хоз. годом).

3. Себестоимость промышленной продукции должна быть в предстоящем году снижена не менее, чем на 5 проц. Рационализация производства — важнейший путь накопления средств, потребность в которых выросла в связи с трудностями международного положения.

4. Транспорт является наиболее отсталым участком на линии народного хозяйства. Необходимо увеличить ассигнования на капитальное строительство на транспорте и осуществить максимальную экономию в транспортном хозяйстве для развития ж.-д. и водного транспорта, роль которых в деле обороны страны будет исключительно важной.

5. Дальнейшее снижение цен на промтовары.

6. Дальнейшее повышение зарплаты, одновременно с повышением производительности труда.

7. Борьба с безработицей.

8. Увеличение помощи бедноте.

9. Максимальное развитие экспорта.

10. Важнейшим источником необходимых дополнительных средств должно явиться сокращение непроизводительных расходов на содержание аппарата, в среднем не менее, чем на 20 проц. (См. резолюцию Пленума ЦК и ЦКК „О хозяйственных директивах на 1927-28 г.", раздел III „Общие директивы по составлению контрольных цифр на 1927-28 год").

VI. Улучшение советского аппарата и борьба с бюрократизмом

1. Бюрократические извращения в нашем госаппарате и его дороговизна становятся особенно нетерпимыми в нынешних условиях, когда перед страной стоят задачи укрепления обороноспособности, осуществление сложнейших экономических, технических и культурных задач социалистического строительства и все более широкого привлечения масс к участию в этом строительстве.

Работа партии по под'ему культурного уровня масс, по развитию социалистических элементов хозяйства, по очистке и оздоровлению госаппарата, по оживлению советов является действительно надежным средством искоренения бюрократической язвы.

2. Основной недостаток советского аппарата — чрезмерная его дороговизна.

Всего занято в советском аппарате более 3 миллионов человек. В одном административно-управленческом аппарате (без учителей, агрономов, врачей и т. п.) занято 1.958 тысяч человек. Стоимость админи-

стративно-управленческого аппарата — свыше 2 миллиардов рублей в год. Очень дорого обходится стране раздутая отчетность — она поглощает около 600-700 миллионов рублей.

3. Задача, поставленная партией в прошлом году, о проведении экономии за счет госаппарата на 300-400 миллионов рублей выполнена к настоящему времени лишь примерно на третью часть. Но уже проделана значительная работа, позволяющая в дальнейшем выполнить эту директиву полностью.

Из уже достигнутых результатов можно указать: ликвидация 115 торговых бирж (экономия в год на [illegible] миллионов рублей); сокращение отчетности, которое в некоторых случаях доходит до 90 проц.; сокращение представительств (ликвидировано 1.556 представительств, что дало экономию 28 миллионов руб. в год), сокращение банковских отделений (экономия 8-9 миллионов рублей) и др.

4. Задачи, стоящие перед партией в области дальнейшего улучшения работы соваппарата и борьбы с бюрократизмом:

а) Вся работа по улучшению аппарата должна проходить на основе привлечения широких масс рабочих и крестьян, через оживление советов.

б) В предстоящем году необходимо добиться выполнения директивы ЦК и ЦКК об экономии 300-400 миллионов рублей путем сокращения административно-управленческих расходов не менее, чем на 20 проц.

в) Вести работу по устранению излишнего параллелизма, сокращению отчетности, по борьбе с волокитой, по сокращению ненужных учреждений, по рационализации всего государственного аппарата и усилению темпа его работы.

VII. Оппозиция и хозяйственное строительство.

1. Банкротство экономической программы оппозиции.

а) Не один раз мы имели, вопреки предсказаниям оппозиции о хозяйственном кризисе и „катастрофе“, подъем во всем народном хозяйстве, бескризисное развитие и выход из ряда тех затруднений, которые страна переживала в прошлые годы (товарный голод, обесценивание рубля, неудачи в области хлебозаготовок, в выполнении экспортного и импортного плана, острые валютные затруднения и проч.). Это было в 1923 г. (заявление 46-ти), это повторилось в 25-26 г., это повторяется теперь.

В 1923 г. оппозиция предвещала „тяжелые беды“ в заявлении 46; не оправдались эти предсказания. Они похожи на то, что оппозиция говорит теперь:

„Чрезвычайная серьезность положения заставляет нас... сказать вам открыто, что продолжение политики большинства Политбюро грозит тяжелыми бедами для всей партии. Начавшийся с конца июля этого года хозяйственный, финансовый кризис, со всеми вытекающими из него политическими, в том числе и внутрипартийными последствиями, безжалостно вскрыл неудовлетворительность руководства партией как в области хозяйства, так и особенно в области внутрипартийных отношений...

Случайность, необдуманность, бессистемность решений ЦК, не сводящего концов с концами в области хозяйства, привели к тому, что мы при наличии несомненных крупных успехов промышленности, сельского хозяйства, финансов и транспорта, успехов, достигнутых хозяйством страны стихийно, не благодаря, а несмотря на неудовлетворительное руководство или, вернее, на отсутствие всякого руководства, не только

стоим перед перспективой приостановки этих успехов, но и перед тяжелым общеэкономическим кризисом" (Из заявления 46 сторонников тов. Троцкого в 23 г.)

б) После того, как партия начала на деле успешно разрешать задачи снижения цен, оппозиция вынуждена „присоединиться" к этому лозунгу партии, стараясь в то же время скрыть свои неоднократные прежние предложения о повышении цен.

„Разумеется, повышение цен надо производить с осторожностью. Но эта осторожность не должна мешать твердому проведению этой линии, ибо иначе мы заходим в тупик" (Статья В. М. Смирнова „Кр. Новь", кн. 5, 1926 г., стр. 173).

„Надо критически относиться к той кампании по снижению розничных цен, которая ведется в настоящее время" (Смилга. Материалы по вопросам экономической политики).

„Уступкой утопическим требованиям мелкой буржуазии является и политика т. н. снижения цен, установленная XIII конференцией и сохраняющая силу незыблемого догмата и до сих пор" (Заявление 15-ти).

в) Полностью обанкротились предсказания оппозиции о неизбежности срыва заготовок „под давлением кулака". Удержание на одном уровне хлебных цен осенью и весной 26/27 года свидетельствует о правильной классовой политике в области хлебозаготовок.

2. Предложения оппозиции на пленуме ЦК.

После того, как вся экономическая программа оппозиции потерпела полное явное банкротство, оппозиция, растерявшая свой идейный багаж, выступила с новыми предложениями, несостоятельность которых бросается в глаза.

„Принимая во внимание проводимую партией и государством классовую налоговую политику в деревне и проведенное уже значительное повышение налоговых ставок обложения частного капитала, приведшее к увеличению доли изъятия из дохода частника на 40 проц., объединенный пленум ЦК и ЦКК отвергает вздорные, расчитанные на создание дополнительных трудностей в развитии народного хозяйства, демагогические предложения оппозиции о насильственном изъятии натуральных хлебных излишков и о таком сверхобложении частного торгового оборота, которое должно привести к его немедленной ликвидации, при недостаточном еще охвате рынка государственной и кооперативной торговлей. ЦК и ЦКК считают, что эти предложения направлены, по сути дела, на отмену новой экономической политики, установленной партией под руководством Ленина.

Исходя из пессимистического взгляда на развитие нашей промышленности, оппозиция предложила в своем проекте постановления такую политику в области внешней торговли, которая предполагает усиленную закупку за границей орудий производства и изделий, могущих быть произведенными на наших заводах, объединенный пленум ЦК и ЦКК, считая правильной проводимую в настоящее время в этой области политику, решительным образом отвергает такую оппозиционную установку в отношении мирового капиталистического хозяйства, поскольку она неминуемо приведет к задержке индустриализации СССР и к увеличению зависимости от капиталистических стран в области производства орудий производства" (Из резол. Пленума).

Партия и оппозиция.

1. Основные этапы фракционной деятельности оппозиции.

Первый этап:

а) Оппозиция на XIV с'езде и осуждение ее с'ездом (декабрь 1925 года).

б) Борьба оппозиции за пересмотр решений с'езда, оформление фракционной организации (дело Лашевича) и образование „оппозиционного блока" (лето 1926 года).

в) Вылазка оппозиции против партии широким фронтом (Авиоприбор, Путиловский завод и проч.) и поражение оппозиции (осень 1926 года).

г) В итоге поражения заявление оппозиции о подчинении решениям партии от 16 октября 1926 года.

XIV с'ездом идейная сущность оппозиции характеризована следующим образом:

„... Такие идейные течения, делая невозможным сознательное отношение масс к строительству социализма вообще и социалистической промышленности в частности, способны лишь затормозить рост социалистических элементов хозяйства и облегчить борьбу с ними со стороны частного капитала. С'езд считает поэтому необходимой широкую воспитательную работу для преодоления этих извращений ленинизма" (Из постановления XIV с'езда ВКП(б).

Оппозиция следующим образом заявила о своем подчинении решениям партии в октябре 1926 года:

„... Мы категорически отвергаем теорию и практику „свободы фракций и группировок", признавая, что такая теория и практика противоречит основам ленинизма и решениям партии. Решения партии о недопустимости фракционности мы считаем своей обязанностью проводить на деле.

Вместе с тем, считаем своим долгом открыто признать перед партией, что в борьбе за свои взгляды мы и наши единомышленники в ряде случаев после XIV с'езда допустили шаги, являющиеся нарушением партдисциплины и выходящие за установленные партией рамки идейной борьбы внутри партии на путь фракционности. Считая эти шаги безусловно ошибочными, мы заявляем, что решительно отказываемся от фракционных методов защиты наших взглядов ввиду опасности этих методов для единства партии и призываем к тому же всех товарищей, разделяющих наши взгляды. Мы призываем к немедленному роспуску всех фракционных группировок, образовавшихся вокруг взглядов оппозиции..." (Из заявления оппозиции от 16 X).

„... Мы решительно осуждаем такую критику Коминтерна или политики нашей партии, которая (критика) переходит в травлю, ослабляющую положение Коминтерна, как боевой организации мирового пролетариата, ВКП, как передового отряда Коминтерна, или СССР, как первого государства пролетарской диктатуры. Не только агитация Корша и ему подобных порвавших с коммунизмом, но и всякого, переходящего эти границы, всегда встретит наш решительный отпор. Мы категорически отрицаем право тех, кто ведет какую-бы то ни было агитацию против Коминтерна, ВКП или СССР, претендовать на какую-либо солидарность с нами.

Признавая право каждого члена Коминтерна отстаивать свои взгляды в пределах устава и решений конгресса Коминтерна и ИККИ, мы считаем абсолютно недопустимой прямую или косвенную поддержку фракционности каких-бы то ни было групп в отдельных секциях Коминтерна против линии Коминтерна, будь то группа Суварина во Франции,

группа Маслова—Фишер, Урбанса—Вебера в Германии, группа Бордиги в Италии или какая-либо другая группа независимо от того, как она относится к нашим взглядам. Мы считаем особенно недопустимой какую бы то ни было поддержку деятельности людей, уже исключенных из партии и Коминтерна, как-то Рут Фишер, Маслов...» (из заявления оппозиции от 16-X—26 года).

Второй этап.

а) Возобновление борьбы оппозиции против партии (выступления на февральском и апрельском Пленумах ЦК 1927 г.).

б) Обострение этой борьбы в резко-фракционных формах (использование т. Троцким VIII Пленума ИККИ для борьбы против партии и ЦК, выступление т. Зиновьева на беспартийном собрании с резкой полемикой против ЦК и ЦО «Правды», демонстрация оппозиции на вокзале при от'езде т. Смилги).

в) Заявление 83 и сбор подписей для него («петиционная кампания»), новое оживление нелегальной фракционной работы и, в частности, установление прочных международных связей с группами, исключенными из Коминтерна (лето 1927 года).

II. Защита СССР и оппозиция.

Вместо того, чтобы бороться за величайшую сплоченность партии вокруг ЦК, перед лицом возрастающей опасности военного нападения империализма на СССР, оппозиция начинает бешено критиковать линию партии, атаковать ЦК.

«В последнее время, в связи с особыми трудностями в международном положении СССР и частичными поражениями китайской революции, оппозиция сосредоточила свою атаку против партии по линии нашей международной политики (Китай, Англия). В ответ на возросшую для СССР опасность войны, оппозиция выступила с такими заявлениями, которые подрывают работу партии по мобилизации масс для борьбы с опасностью войны и укреплению обороны советской страны» (Из резолюции Пленума ЦК и ЦКК).

«В момент угрозы войны, когда центральной задачей партии является укрепление тыла, а основным условием укрепления тыла является под'ем боевой готовности и дисциплинированности партии, оппозиции во имя своих фракционных целей ведет к разрушению дисциплины партии и помогает развязыванию антисоветских сил в нашей стране» (Резолюция Пленума ЦК и ЦКК).

«... Оппозиция (т. т. Троцкий, Зиновьев) в своем фракционном ослеплении скатывается на путь ведущий против безусловной и безоговорочной защиты СССР в борьбе против империалистической интервенции, причем эту свою ошибочную линию оппозиция пытается обосновать тем, что существующие руководящие органы ВКП(б) и СССР якобы являются «термидорианскими», ввиду чего необходимо, по мнению оппозиции, прежде всего сменить эти органы, чтобы организовать потом оборону СССР (тезис т. Троцкого о Клемансо)» (Резол. ЦК и ЦКК).

Заявления о термидорианском перерождении ЦК, о национально-консервативном курсе, о кулацко-устряловской линии партии, о том, что «опаснейшей» из всех опасностей является партийный режим, а не угроза войны, все эти заявления, ведущие к разложению воли международного пролетариата в обороне СССР, были оценены Пленумом ИККИ, как «средство перед угрозой войны» замаскировать перед рабочими свое дезертирство» (Из резол. ЦК и ЦКК).

«Наиболее острая опасность—это внутрипартийный режим... Я говорю, что партийный режим представляет главную опасность. Он душит

революционный отпор и укрепляет военную опасность» (Из выступлений т. Троцкого на VIII Пленуме ИККИ по вопросу о войне).

Правда, оппозиция вынуждена была на пленуме отступить от ряда своих заявлений, в которых по существу скатывалась на путь, ведущий против безусловной и безоговорочной защиты СССР.

Оппозиция в своем заявлении оказалась вынужденной отказаться от ряда ошибок и колебаний в вопросе о характере будущей войны СССР против интервенции и о безусловной обороне СССР от империализма. Несмотря на то что своим нежеланием осудить прямо полуоборонческий тезис т. Троцкого о Клемансо оппозиция оставляет для себя почву для будущих возможных ее колебаний в отношении безусловной защиты СССР (резол. ЦК и ЦКК).

III Идеология оппозиции—идеология троцкизма.

Тов. Троцкий является в настоящее время вождем и идейным вдохновителем всей деятельности оппозиции. Боровшиеся в течение ряда лет с троцкизмом и, вместе со всей партией, квалифицировавшие троцкизм как «мелкобуржуазный уклон в рядах ВКП» т.т. Зиновьев и Каменев сейчас стали под знамя троцкизма.

О Троцком и троцкизме т.т. Зиновьев и Каменев говорят противоположное тому, что говорили в 1923—1924 г.г.

«Перед нами товарищ с историей 20-летней, не очень давно явившийся в партию, но который пришел к партии, не отказавшись от своих заблуждений, который пытался внутри партии на каждом повороте провести свою точку зрения, который создал в партии такое отношение к себе, которое заставило партию неоднократно призывать его к порядку. И неизбежно что для мелкобуржуазной стихии, желающей найти для себя какое-нибудь знамя эта политическая фигура, постоянно находящаяся в оппозиции к партии, систематически подрывающая авторитет большевизма, авторитет его руководящих центров, авторитет Ленина, становится мало-по-малу символом и надеждой» (Каменев. «За ленинизм» 1924 г.).

«Мы должны принять все меры чтобы сохранить от заразы этого не-большевистского учения ту часть партии, на которую оно рассчитывает, именно нашу молодежь, тот будущий состав который должен взять в руки судьбы партии» (Каменев «За ленинизм» 1924 г.).

«Если очистить все выступления т. Троцкого на большевистский ЦК от всего случайного личного и наносного, если подойти к этим выступлениям с максимальной об'ективностью, то станет ясным, что смысл их заключается в следующем: т. Троцкий являлся все эти годы в нашей партии выразителем всего того, что не является строго большевистским. Тов. Троцкому, как выразителю этих небольшевистских настроений, тесно в пределах старой ленинской тактики. Он искренне убежден в том, что старые методы ленинизма не годятся теперь, когда партия работает на столь широкой арене. Партия, по его мнению, должна стать блоком, пусть неоформленным, различных направлений, фракций и оттенков (Зиновьев «Большевизм или троцкизм» 24 г.).

С этими заявлениями надо сравнить следующие слова т. Зиновьева, отрицающего всю прежнюю борьбу против троцкистской опасности:

«Было такое печальное время. Вместо того, чтобы нам двум группам настоящих пролетарских революционеров, об'единиться вместе против сползающих Сталина и его друзей, мы в течение пары лет били друг друга по головам, о чем весьма сожалеем и надеемся, что это никогда не повторится».

Более того, т.т. Троцкий и Зиновьев молчаливо берут под свою защиту (поскольку не отмежевываются от него открыто) следующее заявление тов. Троцкого, опровергающее полностью утверждения т. Ленина:

Если [illegible] классовую линию, —а только так его и надо понимать,—то меньшевиком я не был с середины 1904 года. Я порвал организационно и политически с меньшевизмом, как только он стал складываться в политическое направление [illegible] Никогда я в вопросе о роли классов в революции не сходился с меньшевизмом».

А вот что говорит о Троцком тов. Ленин:

«Он (Троцкий) был в 1903 г. меньшевиком: отошел от меньшевизма в 1904 [illegible] 1905 г. [illegible] стоял лишь ультрареволюционной [illegible] в конце 1906 г. за[illegible] (т. е. фактически опять был с меньшевиками), а весной 1907 года на Лондонском с'езде говорил, что его различие от Розы Люксембург есть «скорее различие индивидуальных оттенков, чем политических направлений...

В эпоху распада, после долгих «нефракционных» колебаний, он опять идет вправо и в августе 1912 года входит в блок с ликвидаторами. Теперь опять отходит от них, повторяя, однако, по сути дела их же идейки» (Ленин, т. XI, ч. II, стр. 212)

Таким образом, оппозиционная борьба, предпринятая т.т. Зиновьевым и К[illegible] сама по себе отражением [illegible] в период обострения трудностей, нашла себе естественное политическое и теоретическое выражение в троцкизме

IV. Трудности текущего периода и оппозиция

Т[illegible] и [illegible] пессимизме, [illegible] для троцкизма особенно характерно то, что [illegible] именно в переломные, в наиболее трудные [illegible] строительства. Эти выступления троцкизма всегда оказывались ударами по единству партии, угрожали дезорганизацией ее рядов и рядов пролетариата.

В 1921 году [illegible] против партии в момент [illegible] кризиса, переживавшегося страной перед переходом к нэпу.

В 1923 году [illegible] в условиях обострения хозяйственного положения страны („ножницы", кризис сбыта, трудности денежной реформы и пр.)

В 1925 году в момент обострения трудностей, связанных с окончанием восстановительного периода [illegible], выступила „новая оппозиция" на XIV с'езде.

Летом 1926 года оппозиция напрягла свои силы в борьбе против партии (дело Лашевича) используя [illegible] голод, валютно-экспортно-импортные и др. затруднения.

Наконец, в 1927 году [illegible] на партию и Коминтерн развертывается в период [illegible] международного положения, прямой угрозы войны против СССР, частичного поражения Китайской революции и проч.

V. Оппозиция о термидорианском перерождении и о Клемансо.

В своих нападках на партию и Коминтерн оппозиция выдвинула следующие утверждения:

а) руководство ВКП(б) и Коминтерна переживает в настоящее время период термидорианского перерождения,

б) неизбежна смена этого руководства по примеру переворота Клемансо во Франции в 1914 году.

Меньшевистскую теорию „термидорианского перерождения" оппозиция раньше высказывала в форме полунамеков. Теперь же вместо

прежних намеков на „элементы перерождения“ мы имеем рассуждения о перерождении как уже совершающемся факте, рассуждения о том, что партия проходит через „вторую“ т. е. термидорианскую главу своего развития.

В этом отношении оппозиция является прямым пособником клеветнической антисоветской идеологии для заграничных ренегатов от коммунизма, утверждающих, что „политика (политика ЦК ВКП(б), которая считает себя „реалистической“ есть не только утопическая политика, но она должна привести и приведет, независимо от воли тех, кто ее ведет, на путь термидора“ („Знамя Коммунизма“ № 10).

Проводя аналогию между нашим теперешним положением и термидором, оппозиция все больше начинает сбиваться вообще на уподобление Октября Великой Французской Революции. Оппозиция называет термидорианцев „исправившимися большевиками“. Оппозиция задает партии недопустимые по своему цинизму вопросы о том, — [illegible] великой французской революции“ [illegible] „ориентироваться“ на оппозицию. Наконец, оппозиция заявляет о том, что через руководящие учреждения партии начинает пробиваться „запах термидорианской главы“.

Свою позицию в отношении линии партии и ЦК т. Троцкий „подкрепляет“ следующими рассуждениями:

„Примеры, и весьма поучительные, можно было бы найти в истории других классов. Приведем только один. Французская буржуазия оказалась в начале империалистической войны с правительством без руля и без ветрил. Группа Клемансо находилась к этому правительству в оппозиции. Несмотря на войну и военную цензуру, несмотря даже на то, что немцы стояли в 80 километрах от Парижа (Клемансо говорил: „именно поэтому“[1]), он вел бешеную борьбу против мелкобуржуазной дряблости и нерешительности за империалистическую свирепость и беспощадность. Клемансо не изменил своему классу, буржуазии, наоборот, он служил ей вернее, тверже, решительнее, умнее, чем Вивиани, Пенлеве и К°. Дальнейший ход событий это доказал. Группа Клемансо пришла к власти и более последовательной, более империалистической политикой обеспечила победу французской буржуазии. Были ли такие французские газетчики, которые навешивали группе Клемансо ярлык пораженцев? Наверно были: дураки и клеветники встречаются в обозе всех классов. Но они не всегда имеют возможность играть одинаково значительную роль“.

Корень этих всевозможных [illegible] в том, что платформа оппозиции есть платформа троцкизма, основные взгляды которого по вопросу о перспективах нашей революции сводятся к следующему:

а) крестьянство в основном враждебно социалистическому строительству;

б) в нашей стране нет данных для организации социалистического общества, в силу ее технической отсталости;

в) небольшая численность пролетариата в стране и преобладание мелкой буржуазии обусловливают непрочность диктатуры пролетариата.

Отсюда - неверие в победу социализма, отсюда и теория перерождения партии и государства, отсюда и пораженческий тезис о Клемансо.

Тезис о Клемансо, разговоры о термидорианском перерождении имеют прямое отношение к вопросу об обороне СССР. Долгом каждого пролетарского революционера [illegible] и безоговорочной защиты СССР от нападения империализма (см. выше главу о международных вопросах). Тезис же о Клемансо характеризует позицию условного оборончества, позицию защиты СССР „постольку, поскольку“.

VI. Агитация против СССР ренегатов от коммунизма и оппозиция.

Оппозиция, заявляя, с одной стороны, что стоит на точке зрения защиты СССР, в то же время, не отграничиваясь от враждебной травли СССР, проводимой исключенными из ИККИ элементами, сохранила, **наоборот, свою связь с ними.**

Связь оппозиции с ведущими контр-революционную агитацию против СССР, исключенными из Коминтерна элементами доказывается: а) заявлением Урбанса в журнале „Знамя Коммунизма" о том, что они заимствуют материалы от русской оппозиции, и на этой основе излагают действительную суть разногласий; б) опубликованием в печати исключенных из ИККИ группы заявлений т.т. Троцкого и Вуйовича; в) распространением ультра-левыми ренегатами в Германии заявления 83-х **в виде массовой летучки.**

Ультра-левые „друзья" оппозиции в Германии (Маслов, Рут Фишер, Урбанс, Корш) и правые во Франции (Суварин—Росмер—Монат) аргументами, взятыми из присланных им оппозицией материалов, клевеща о перерождении нашей партии и советской власти, вторя социал-демократии, идейно разоружая рабочих в их борьбе против войны империалистов с СССР, обвиняют в подготовке войны теперешнее руководство ВКП(б).

„На развалинах рабочего государства основалось другое государство, за фасадом советов, которые только сохраняются, другое государство осуществляет власть... Образца этого государства нужно искать уже не в Парижской Коммуне, а в старом режиме; бюрократическое государство, точнее основанное бюрократией, — это государство времен царизма, вот откуда то государство, которое продолжает носить ярлык рабочего государства. Правящая фракция русского государства, таким образом, совершенно восстановила... Политбюро заменило кабинет царя, как высший орган бюрократии") („Пролетарская Революция", орган Суварина, № 34 от 15 V).

„Руки прочь от советской России" следует сказать теперь не только по отношению к империалистам, но и по отношению к тем, которые руководят советской Россией (т.е., иначе говоря, коммунистической партии СССР)" („Знамя коммунизма", орган германских ультралевых, № 34).

„...вся русская политика теперешних руководителей СССР выращивает контр-революцию. Контр-революция выращивается легально" („Знамя Коммунизма", № 14).

„Это совершенно прозрачный внутрипартийный маневр, представлять, как это сделано в ноте Литвинова, причиной английской провокации поражение Англии в Китае. Это утверждение имеет только ту цель, чтобы избежать дискуссии по поводу поражения в Китае теперешнего русского руководства в Китае" („Знамя Коммунизма", № 12).

VII. Отказ лидеров оппозиции отмежеваться от группы Сапронова—Смирнова.

Оппозиция в настоящее время имеет союзников — группу Сапронова, В. М. Смирнова. Платформа этой группы, отмежеваться от которой ни т. Троцкий, ни т. Каменев, ни т. Зиновьев не сочли нужным, представляет яркую антипартийную платформу, меньшевистскую во многих своих положениях.

Вот отдельные выдержки из этой пратформы:

„Если в последние годы происходит более быстрый рост капиталистических элементов по сравнению с социалистическими, то причиной этого является не объективная невозможность строительства социализма, а политика ЦК с ее постоянными уступками давлению мелкой буржуазии" (Из заявления „15-ти" во главе с т. Сапроновым и В. М. Смирновым).

„Создалась последовательная цепь: бюрократизация партии, бюрократизация профсоюзов - превращение и тех и других в подсобные органы хозяйственных организаций—создание единого фронта партийных, профессиональных и хозяйственных органов против беспартийных рабочих..." (Из заявления 15-ти).

„Даже деятельность ГПУ, преемницы ВЧК, на которую в борьбе с контр-революцией выпала одна из решающих задач и которая эту задачу блестяще выполнила, теперь в обстановке общей бюрократизации, также все более сбивается с пути обороны пролетарской революции. Вместо борьбы с политической и экономической контр-революцией ее деятельность все более начинает направляться на борьбу с законным недовольством рабочих, вызываемым бюрократическими и мелко-буржуазными извращениями" (Из заявления 15-ти).

„Особенно опасное положение создается в Красной армии. Командный состав ее, вопреки требованиям партийной программы о необходимости „классового сплочения" и „возможно тесной связи военных формирований с фабриками и заводами, профессиональными союзами, оргазациями деревенской бедноты", и комплектования „командного состава, на первых порах хотя бы нисшего, из среды сознательных рабочих и крестьян", в значительной степени сформирован из старых офицеров и кулацких элементов крестьянства. Ограничение участия в армии нетрудовых элементов все более отменяется. В терчастях, особенно конных, преобладает зажиточное крестьянство, на нисших командных должностях, главным образом, кулачество. Что касается партийцев-краскомов, то на них не может не отражаться бюрократизация партии и ослабление ее связей с рабочими. Влияние пролетариата в армии ослабевает. При таких условиях Красная армия грозит превратиться в удобное орудие для авантюр бонапартистского пошиба" (Из заявления 15-ти).

„Продолжение этой политики (политики ЦК) грозит тем, что власть диктатуры пролетариата, все больше и больше отрываясь от породившего ее класса и в то же время не выражая полностью интересов какого-либо другого класса, превратится в надклассовую, лавирующую между классами в зависимости от того, какой класс сильнее напирает в данное время, грозит превратить ее, говоря словами Энгельса, в такую власть, которая „на время получает известную самостоятельность по отношению к обоим классам, как кажущаяся посредница между ними" (Из заявления 15-ти).

Все эти выводы крайних союзников оппозиции тождественны утверждениям „Социалистического Вестника". Но лидеры оппозиции, т.т. Троцкий, Зиновьев и Каменев, не отмежевываются от них, тем самым молчаливо несут ответственность за эту платформу.

VIII. Смысл и значение решения ЦК и ЦКК в отношении т.т. Зиновьева и Троцкого.

1. Оппозиция т.т. Троцкого и Зиновьева, оказавшаяся во главе блока с такими группами, как явно анти-партийная группа 15 и как „ультра-левые" Германии и ренегаты подобные Суварину,—дошла до самых крайних пределов. Настолько далеко зашла троцкистская оппозиция, что Пленум ЦК и ЦКК должен был констатировать:

„1) что оппозиция (т.т. Троцкий, Зиновьев) в своем фракционном ослеплении скатывается на путь, ведущий против безусловной и безоговорочной защиты СССР в борьбе против империалистической интервенции, при чем эту свою ошибочную линию оппозиция пытается обосновать тем, что существующие руководящие органы ВКП(б) и СССР якобы являются „термидорианскими", ввиду чего необходимо, по мнению оппозиции, прежде всего сменить эти органы, чтобы организовать потом оборону СССР (тезис т. Троцкого о Клемансо);

2) что оппозиция (т.т. Троцкий и Зиновьев) становится на путь прямого раскола Коминтерна, организуя в Германии вторую партию во главе с исключенными Коминтерном Масловым и Рут Фишер и превращая ее в орудие раскола других европейских секций Коминтерна;

3) что оппозиция (т.т. Троцкий, Зиновьев) становится на путь организации новой партии против ВКП(б), на путь открытого раскола в ВКП(б), систематически нарушая решения нашей партии, разрушая партийность и партийную дисциплину и способствуя тем самым разоружению пролетариата СССР перед лицом надвигающейся военной опасности" (Резол. ЦК и ЦКК).

2. Деятельность оппозиции еще до Пленума вынудила Президиум ЦКК ВКП высказаться за внесение на Пленум предложения об исключении т.т. Зиновьева и Троцкого из состава членов ЦК. Сотни резолюций местных организаций категорически требовали проведения этого решения. Многие резолюции требовали еще более сурового осуждения оппозиции.

На пленуме ЦК и ЦКК оппозиция ничего не сделала при обсуждении вопросов и международного положения и хозяйственного строительства, чтобы приблизиться к партии. Наоборот, всем своим поведением оппозиция до последнего решающего голосования, до вынужденного своего заявления подчеркивала свою раскольническую непримиримость.

3. Оппозиция на пленуме подошла к „краю пропасти".

Почему же Пленум не принял решения об выводе из ЦК т.т. Зиновьева и Троцкого? Потому, что это означало бы отрезать этим товарищам путь приближения к партии. Чтоб помочь оппозиции выбраться из тупика, чтобы „облегчить дело мира в партии",—Пленум, в форме предложения т. Орджоникидзе поставил перед оппозицией следующие „элементарные условия, совершенно обязательные для членов большевистской партии и необходимые для мира в партии".

„1) Отказаться от полупораженческой теории т. Троцкого перед лицом угрозы войны (тезис т. Троцкого о Клемансо), стать на путь безусловной и безоговорочной защиты нашего социалистического отечества от империализма и осудить оппозиционную клевету о термидорианском перерождении нашего партийного и советского руководства.

2) Отказаться от политики раскола в Коминтерне, осудить партию исключенных из Коминтерна—Маслова и Рут Фишер, порвать все связи с этой антиленинской и раскольнической партией и проводить в жизнь все решения Коммунистического Интернационала.

3) Отказаться от политики раскола в ВКП(б), осудить попытку созданий второй партии и распустить фракцию, обязавшись выполнять все решения ВКП и ее Центрального Комитета (Рез. ЦК и ЦКК).

4. Оппозиция вынуждена была отступить в ряде пунктов своей платформы, сделав свое заявление. В этом заявлении оппозиция отнюдь не стала на линию партии. Отказавшись от ряда ошибок, оппозиция тем не менее внесла такие оговорки, которые оставляют свободными ее руки в борьбе против партии.

Пленум ЦК и ЦКК следующим образом характеризует это заявление:

„Об'единенный пленум ЦК и ЦКК считает, что все это может оказаться некоторым шагом к миру в партии. Однако, об'единенный пленум ЦК и ЦКК далек от того, чтобы считать „заявление" оппозиции достаточным актом, способным обеспечить в партии необходимый мир.

Тем не менее, об'единенный пленум ЦК и ЦКК имеет все основания с удовлетворением отметить, что:

1) Оппозиция в своем „заявлении" оказалась вынужденной отказаться от ошибок и колебаний в вопросе о характере будущей войны СССР против интервенции и о безусловной обороне СССР от империа-

лизма, несмотря на то, что своим нежеланием осудить прямо полуоборонческий тезис т. Троцкого о Клемансо, оппозиция оставляет для себя почву для будущих возможностей ее колебаний в отношении безусловной защиты СССР.

2) Оппозиция оказалась вынужденной отказаться от антипартийной клеветы насчет термидорианского перерождения партийного руководства, несмотря на то, что своей оговоркой насчет недостаточности ведомой партией борьбы с термидорианскими тенденциями в стране, она оставляет для себя почву для дальнейших нападений на партию по этой линии.

3) Оппозиция оказалась вынужденной отказаться, правда, по формальным соображениям, от организационных связей с раскольничьей и антиленинской группой Урбанса-Маслова, несмотря на то, что своим нежеланием отказаться от поддержки этой группы она оставляет за собой почву для дальнейших нападений на Комитерн.

4) Оппозиция оказалась вынужденной отказаться от фракционности внутри ВКП и признать необходимость уничтожения элементов этой фракционности, несмотря на то, что своей оговоркой и выпадом против „режима партии" она пытается оправдать свою предыдущую раскольничью работу и, более того,—оставляет за собой почву для новых нападений на ВКП" (Рез. ЦК и ЦКК).

5. Это заявление оппозиции, таким образом, не может создать уверенность у партии в том, что оппозиция перестанет атаковать ЦК, ленинскую линию партии, прекратить свою дезорганизаторскую работу.

Поэтому Пленум, и после заявления оппозиции, потребовал от нее прекращения фракционной работы не на словах, а на деле.

Об'единенный Пленум ЦК и ЦКК не имеет оснований ручаться, что отступление оппозиции и отказ от ряда ее ошибок являются вполне искренними. Опыт аналогичного „заявления" оппозиции от 16 октября 26 г. показывает, что оппозиция не всегда склонна выполнять данные ею партии обязательства... Оппозиция не отказывается от дальнейшей борьбы с руководством партии и Коминтерна. Ввиду этого об'единенный пленум ЦК и ЦКК обязывает оппозицию немедленно распустить фракцию и призывает все организации и всех членов нашей партии принять все меры к тому, чтобы фракционность, фракционные выступления и фракционные группировки были безусловно ликвидированы" (Резол. ЦК и ЦКК).

6. Необходимость в дальнейшем самой непримиримой и твердой борьбы с малейшими попытками оппозиции продолжать фракционную работу, необходимость разоблачения антиленинского характера ее платформы диктуется еще и тем, что оппозиция, независимо от ее воли, „становится об'ективно центром, вокруг которого собираются антипартийные и антисоветские силы, на разлагающую деятельность которого уже теперь расчитывает внутренняя и зарубежная контр-революция".

Именно потому, что оппозиция об'ективно об'единяет вокруг себя всех, кто борется и будет бороться против первого государства пролетарской диктатуры, необходимо систематически разоблачать антиленинскую сущность оппозиции, с удесятеренными силами бороться за сплочение партии, рабочего класса СССР и всего мира вокруг ленинской линии ЦК ВКП(б) и Коминтерна, необходимо добиться, чтобы от троцкизма отошли все товарищи, не порвавшие окончательно с ленинизмом.

Смысл решения ЦК и ЦКК в том, что партия предостерегает оппозицию, указывая, в какой тупик она зашла. Партия хочет помочь оппозиции выйти из этого тупика. Решение ЦК и ЦКК дает оппозиции **возможность выбирать.**

XV С'езд ВКП(б) близок. Партия будет внимательно следить за тем, куда пойдет теперь оппозиция, какой выбор сделает: против партии или с партией; под знаменем троцкизма или под знаменем ленинизма; шатания, колебания и оговорки или напряженная работа по строительству социализма в нашей стране и безоговорочная, безусловная защита СССР перед лицом надвигающейся военной опасности.

Услышит ли оппозиция последнее предостережение партии или отвернется от него—партия во главе пролетариата будет неуклонно итти через все трудности своим испытанным ленинским путем к дальнейшим победам.

ЛИТЕРАТУРА К ДОКЛАДУ.

Основными пособиями для доклада служат:

1. **Стенограмма доклада тов. А. И. Рыкова об итогах Пленума на активе Московской организации ВКП(б) от 11 августа 1927 г.** (помещена в „Правде" от 14 и 17 августа; выходит отдельной брошюрой в изд. ГИЗ'а).

2. **Резолюции об'единенного Пленума ЦК и ЦКК ВКП(б) 29 июля—9 августа 1927 года** (помещены в „Правде" за 10 и 11 августа и вышли отдельной брошюрой в изд. ГИЗ'а).

Дополнительный материал дают:

а) по вопросу об оппозиции

1. **И. Сталин.**—Заметки на современные темы. ГИЗ, 1927 г.
2. **Н. Бухарин.**—Итоги Пленума ИККИ (доклад на Пленуме МК ВКП(б) 4 июня 1927 г.), изд. „Правда" и „Беднота", 1927 г.
3. **Ем. Ярославский.**—Новое и старое в „новой" оппозиции. ГИЗ, 1927 г.
4. **Н. Мандельштам.**—Оссовщина и ликвидаторство в оппозиционных платформах. Изд. „Московский Рабочий", 1927 г.
5. **А. Слепков.**—Оппозиционный нео-меньшевизм (о „новой" платформе). Изд. „Правда" и „Беднота", 1927 г.
6. **Д. Марецкий.**—Так называемый „термидор" и опасности перерождения (помещ. в „Правде" от 24 и 29 июля 1927 г.; выходит отдельной брошюрой в изд. „Московский Рабочий").
7. **Еф. Цетлин.**—Об Иванах-Непомнящих („Правда" от 24 июля 1927 г.; выходит в изд. „Моск. Рабочий").

б) по международным вопросам

8. **А. Стецкий.**—Угроза войны и наша политика („Правда" от 3, 7, 10 и 11 августа 1927 г.).
9. Вопросы китайской революции. Сборник, вып. 1 и 2, ГИЗ, 1927 г.

в) по хозяйственным вопросам

10. **В. Милютин.**—О хозяйственных достижениях и пророческих ошибках („Правда" от 26 июля).
11. **И. Савельев.**—Оппозиционная демагогия и действительность („Правда" от 27 июля).
12. **Арт. Кактынь.**—О хозяйственных итогах последних двух лет („Правда" от 29 июля).
13. **Т. Тирэбанурт.**—Рационализация производства и оппозиционная демагогия („Правда" от 29 июля).
14. **И. Кантор.**—Оппозиционный „курс" в вопросах деревенской политики („Правда" от 6 августа).